

Østre Landsret
Præsidenten

Den **9 AUG. 2017**
J.nr. 40A-ØL-58-17
Init: sdy

Justitsministeriet
Civilafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. mail til: jm@jm.dk

Justitsministeriet har ved brev af 13. juli 2017 (Sagsnr. 2017-7006-0004) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer.

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Bent Carlsen

Ellen Busck Porsbo

Vestre Landsret
Præsidenten

Justitsministeriet
Civilafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

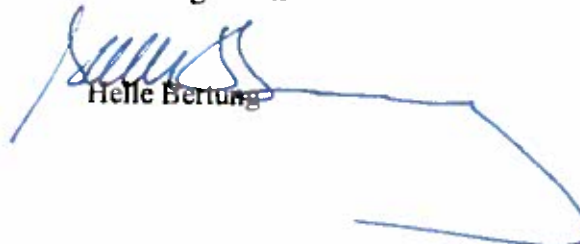
Sendt pr. mail til jm@jm.dk

J.nr. 40A-VL-64-17
Den 02/08-2017

Justitsministeriet har ved brev af 13. juli 2017 (sagsnr. 2017-7006-0004) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer.

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Helle Bertung

Københavns Byret

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Præsidenten
Domhuset, Nytorv 25
1450 København K.
Tlf. 99 68 70 15
CVR 21 65 95 09
administration.kbh@domstol.dk
J. nr. 9099.2017.55

Den 3. august 2017

Ved en mail af 13. juli 2017 har Justitsministeriet anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer.

Jeg skal i den anledning på byretspræsidenternes vegne oplyse, at udkastet ikke giver byretterne anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Der henvises til J.nr. 2017-7006-0004.

Med venlig hilsen

Søren Axelsen

Justitsministeriet

Slotsholmsgade 10

1216 København K

Frederiksberg, den 25. august 2017

Høringssvar vedrørende forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer.

Danmarks Rejsebureau Forening (DRF) er en brancheorganisation for danske rejsebureauer, og har eksisteret siden 1938. DRF repræsenterer i dag over 100 forskellige rejsebureauer, hvis omsætning skønnes at udgøre 70 % af den samlede omsætning på 26 mia. kr. inden for rejsebureaubranchen.

Foreningens medlemmer består både af fritidsrejsebureauer, der tilbyder rejser med rutefly og enkelte med charterfly samt erhvervsrejsebureauer.

Generelle bemærkninger

DRF vil gerne takke for muligheden for at afgive høringssvar i forbindelse med det fremsendte ændringsforslag af pakkerejseloven som følge af den kommende implementering af pakkerejsedirektivet (Rdir 2015/2302).

Behovet for en revision af reglerne indenfor pakkerejseområdet har været efterspurgt af rejsebranchen gennem lang tid, da de eksisterende regler ikke har taget højde for den teknologiske udvikling og således heller ikke den betragtelige stigning i grænseoverskridende fjernsalg.

Forløbet op til det nuværende lovudkast har efter DRF's opfattelse været en rigtig positiv oplevelse, hvor vi har oplevet en stor lydhørhed overfor alle interessenter fra Justitsministeriets side, hvilket efter DRF's opfattelse også afspejler sig på en positiv, afbalanceret og hensigtsmæssig måde i lovudkastet.

Generelt set er vi meget tilfredse med udkastet, der delvist gør op med nogle af de eksisterende regler, der har skabt ulige konkurrencevilkår for de danske rejseudbydere i forhold til deres europæiske og internationale konkurrenter.

De foreslåede ændringer vil med lovforslaget kunne gennemføres uden en forringelse af forbrugerbeskyttelsen, hvilket er altafgørende for DRF. Rent faktisk vil de nye regler efter vores vurdering skabe en både bedre og bredere favnende forbrugerbeskyttelse, samtidig med at den danske rejsebranche sikres mere lige konkurrencevilkår i forhold til de europæiske og andre udenlandsk etablerede konkurrenter.

Til trods for ovenstående overvejende tilfredshed med lovforslaget, er der naturligvis en række forhold, der vil blive adresseret i dette høringssvar, som for en umiddelbar betragtning er blevet lidt omfattende, men afspejler det faktum, at der med nærværende lovforslag netop er tale om det for rejsebranchen absolut vigtigste regelsæt.

Konkrete bemærkninger til lovforslaget

I det følgende afsnit vil vi redegøre mere konkret for de områder af lovforslaget, som DRF har uddybende bemærkninger til. For overskuelighedens skyld, er bemærkningerne søgt struktureret tematisk til dels med udgangspunkt i lovforslagets struktur, hvilket den enkelte overskrift gerne skulle illustrere.

Lejlighedsvis

Af afsnit 2.1.3.3 på side 38 fremgår det, at pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer, der udbydes og formidles lejlighedsvis og på non-profit basis til en begrænset gruppe rejsende er undtaget fra lovens anvendelsesområde.

Under henvisning til direktivets præambel 19, fremgår det, at formålet med bestemmelsen er at sikre, at skoler og idrætsklubber fortsat vil kunne arrangere henholdsvis lejrskoler og træningslejre uden at blive omfattet af reglerne.

Det er vigtigt at fastholde, at bestemmelsens tre krav er kumulative, og på den baggrund er det DRF's forventning, at undtagelsens anvendelsesområde fremover vil blive indsnævret betydeligt.

Det er i høj grad også nødvendigt. Igennem mange år har der været rigtig mange organisationer og institutioner, hvis drift delvist har været finansieret via deres udbud af pakkerejser.

Det har skabt ulige konkurrencevilkår for rejsebureaubranchen samtidig med at især mange børn og unge ikke har kunnet nyde godt af den forbrugerbeskyttelse, som følger af pakkerejseloven og rejsegarantifondsloven.

DRF kan på denne baggrund støtte betragtningerne og noterer med tilfredshed, at bestemmelsens anvendelsesområde indsnævres, så der med lovforslagets kumulative krav fremover bliver væsentligt færre organisationer og institutioner, der så at sige kan køre på frihjul under henvisning til at være omfattet af denne undtagelsesbestemmelse.

Erhvervsdrivende

I afsnit 2.1.3.4 på side 39 fremgår det, at loven ikke finder anvendelse på pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer, der købes på grundlag af en generel aftale med henblik på forretningsrejser mellem erhvervsdrivende.

Af bemærkningerne til § 1 stk. 2 nr. 3 på side 166 nævnes som et eksempel på en generel aftale, at det kunne være, hvor en virksomhed har indgået en aftale med et rejsebureau for en længere periode, hvorefter virksomheden opnår visse fordele ved at forpligte sig til at anvende dette rejsebureau ved bestilling af rejser til brug for virksomheden.

Der er ikke redegjort yderligere om eventuelle indholdsmæssige krav til en sådan aftale. DRF antager på den baggrund, at der ikke kan stilles formmæssige krav til aftalen og at det må afgøres ud fra en konkret vurdering, hvorvidt køb af en rejse er sket på baggrund af en generel aftale de erhvervsdrivende imellem om at rejsen ikke er omfattet af loven.

Det tidsmæssige aspekt, som anført i eksemplet ovenfor, må ikke være afgørende for, om der er tale om en generel aftale, og det bør derfor fremgå af bemærkningerne, at det ikke er et absolut krav, men alene et fortolkningsbidrag.

På den baggrund er det DRF's opfattelse, at en erhvervsdrivendes køb af en enkelt rejse hos et rejsebureau også vil kunne være genstand for denne undtagelsesbestemmelse. Det bør i den forbindelse være en betingelse, at de erhvervsdrivende har aftalt dette inden købet, eller hvis det i øvrigt fremgår af rejsebureauets almindelige aftalevilkår, at erhvervsdrivendes køb af rejser ikke er omfattet af rejsegarantifondsloven og pakkerejseloven. Ved at indføre et sådant vilkår i rejseudbyderens generelle aftalevilkår vil man netop opfylde kravene i direktivets ordlyd om, at skal det være en generel aftale.

Der er ikke i lovforslaget taget nærmere stilling til, hvilken part, der måtte have bevisbyrden for, om køb af en rejse er undtaget lovens anvendelsesområde, og DRF antager således at det må være de almindelige bevisbyrde regler, der finder anvendelse. På den baggrund kunne man for at undgå tvivl fastlægge en formodningsregel, der vil gøre det lettere for alle parter, at håndtere bestemmelsen i praksis.

Reglen vil indebære, at såfremt en rejse faktureres til en virksomhed eller en enkeltperson med et CVR nummer, og når rejsebureauet desuden tydeligt har oplyst herom i forbindelse med købet, så må det have formodningen for sig, at der er tale om, at rejsen er købt under en generel aftale og derfor undtaget lovens anvendelsesområde.

Pakkerejsebegrebet

I afsnit 2.2.3.1.2 på lovforslagets side 43 præsenteres en del af det nye udvidede pakkerejsebegreb, som det fremgår af direktivets artikel 3, nr. 2. DRF finder det overordnet set positivt, men også nødvendigt, at pakkerejsebegrebet er blevet

udvidet og hertil præciseret. Der er dog enkelte elementer i bestemmelsen, der giver anledning til nogle bemærkninger, hvilket vil blive uddybet i nedenstående afsnit.

Vedrørende køb af flere rejseydelser med henblik på samme rejse, § 3 stk. 1

I lovforslagets § 3 stk. 1 fremgår det, at en pakkerejse opstår ved kombinationen af to eller flere rejseydelser med henblik på den samme rejse. Der ligger heri ikke en tidsmæssig begrænsning eller krav om, at de to rejseydelser skal være forbundne eller overlappende.

Dette kan give anledning til tvivl om, hvorvidt der er indgået aftale om en pakkerejse eller ej i forbindelse med længere rejser, hvor den rejsende har købt en række enkelte rejseydelser, med ikke ubetydelige tidsintervaller.

Det klassiske eksempel er "backpackeren", der rejser rundt i en længere tidsperiode, og alene har købt nogle enkelte overnatninger samt en eller flere transporter. Det kunne f.eks. være to separate billetsæt til henholdsvis ankomstdestinationen og hjemrejselufthavnen, uden at der nødvendigvis er sammenfald mellem lufthavne eller for den sags skyld det pågældende land. Ligeledes kan der være uger eller måneder mellem benyttelsen af de enkelte transporter og overnatningerne.

For en rejsearrangør kan det derfor være uklart om rejseydelserne erhverves med henblik på en eller flere rejser, når leveringen af de enkelte rejseydelser vil ske med betragtelige tidsmæssige forskydninger.

Særlig kompliceret er dette for online-rejsearrangører, der tillader valg af individuelle rejseydelser, hvorefter disse placeres i en indkøbskurv og efterfølgende betales samlet ved et samlet "check-out". I en sådan situation er der ingen videre interaktion med den rejsende, og pakkerejsens forløb eller formål er derfor ukendt for rejsearrangøren.

DRF finder det derfor hensigtsmæssigt, at det i bemærkningerne anføres, at det ved begrebet samme rejse er en forudsætning, at ydelserne skal leveres i en umiddelbar eller nær tidsmæssig tilknytning til hinanden, før der kan være tale om en pakkerejse.

Foruden usikkerhedsmomenterne om hvorvidt der er købt en pakkerejse, vil fraværet af en tidsmæssig tilknytning til de købte rejseydelser desuden udsætte rejsearrangører for en betydelig risiko i relation til lovforslagets bestemmelse om at yde bistand til den rejsende i vanskeligheder.

Uden en tidsmæssig udstrækning af de købte ydelser vil omfanget af denne forpligtelse være nærmest umulig at overskue, da den rejsendes situation og/eller placering i denne situation netop er ukendt for rejsearrangøren.

Vedrørende salg af rejser under betegnelsen pakkerejse, § 3, stk. 1, litra c

Det er positivt, at lovforslaget giver erhvervsdrivende mulighed for aktivt at vælge at markedsføre f.eks. sammensatte rejsearrangementer som pakkerejser, og dermed bruge beskyttelsen af den rejsende som et konkurrencemæssigt parameter.

Benyttes en sådan markedsføring vil rejseydelserne efter lovforslaget blive omfattet af loven per definition, modsat den nuværende lovgivning, hvor det alene er rejser der lever op til lovens definition af en pakkerejse, der giver den rejsende den fulde beskyttelse.

Bestemmelsen vil medføre større gennemsækelighed og flere beskyttelsesmuligheder for den rejsende for den rejsende, samt sikre lige konkurrencevilkår, da udbydere der forsøger at benytte pakkerejser som markedsføring automatisk vil blive omfattet af lovens bestemmelser.

Click through pakkerejser, § 3 stk. 1, litra e

I afsnit 2.2.3.1.2.5 på side 45 introduceres de såkaldte click through køb, hvor man under de i bestemmelsen nærmere beskrevne forudsætninger kan købe en pakkerejse, selvom rejsens delydelser leveres og købes hos flere forskellige udbydere af rejseydelserne. Dette kan bl.a. ske via forbundne onlinebestillingsprocedurer, når den rejsendes navn, betalingsoplysninger og e-mailadresse er videregivet.

Bestemmelsens anvendelsesområde er med den pågældende ordlyd blevet noget mere snæver end i de tidligere udgaver af direktivet, hvor det ikke var betalingsoplysninger, men alene data, der skulle videregives. DRF ser med kravet om overførsel af betalingsinformationer mere eller mindre bestemmelsen som uanvendelig i praksis, da anvendelsesområdet på denne baggrund begrænses helt unødvendigt.

DRF har ikke kendskab til leverandører af rejseydelser, der på nuværende tidspunkt overfører betalingsoplysninger til andre erhvervsdrivende allerede ud fra de udfordringer, de nuværende persondataretlige krav til en sådan overførsel måtte indebære.

Desværre vil bestemmelsens reelle effekt alene være, at rejsende, der inden for 24 timer efter deres køb af rejseydelse modtager tilbud om andre rejseydelser fra en anden erhvervsdrivende, hvor den rejsendes navn og adresse fremgår på forhånd, i et vist omfang risikerer at befinde sig i den vildfarelse, at de hermed køber en pakkerejse.

Det kan i den situation ikke klandres den rejsende, hvis denne tror, at der er indgået en aftale om en pakkerejse, uagtet at dette ikke er tilfældet. Det er derfor en ringe trøst, at den rejsende i stedet er omfattet af bestemmelserne om sammensatte rejsearrangementer, da dette begreb ikke yder samme beskyttelse for så vidt angår selve leveringen af de respektive rejseydelser.

Lovens oplysningskrav vedrørende udlevering af de i bilag 1 og 2 såkaldte standardoplysningskemaer vil dog til en vis grad veje op herfor, men det er under alle omstændigheder ikke en hensigtsmæssig konstruktion.

DRF er desuden i tvivl om, hvorledes betalingsoplysninger i forbindelse med brugen af PayPal, mobilbetaling, mobilepay og f.eks. bitcoins skal behandles i denne sammenhæng, og om disse oplysninger overhovedet kan videresendes til en anden erhvervsdrivende. Brugen af disse betalingsformer medfører ikke nødvendigvis indtastninger på den erhvervsdrivendes hjemmeside. For hvad angår de mobile betalingsløsninger foretages betalingen oftest fra en anden terminal end den, hvor købet af rejseydelsen gennemføres.

Både i relation til ovennævnte problemstillinger vedrørende click through pakkerejser og de nedenfor beskrevne sammensatte rejsearrangementer, er det et krav, at aftalen om rejseydelse udover den først købte rejseydelse, skal være foretaget senest 24 timer efter købet af den første rejseydelse.

Bestemmelsen bliver utvivlsomt svær at håndtere i praksis, og DRF skal på den baggrund opfordre til, at man i bemærkningerne tydeliggør, hvordan man kan kontrollere, om et givet køb ligger indenfor denne 24 timers regel.

DRF skal desuden opfordre til, at man overvejer, hvorvidt det er muligt at lave en bredere definition af betalingsoplysninger end den, der fremgår af det nuværende lovudkast.

Vedrørende turistydelser, § 3, stk. 2

I afsnit 2.2.3.1.3 på side 47 gennemgås begrebet turistydelse nærmere. I lovforslagets § 3 stk. 2 fremgår det, at en turistydelse skal udgøre en væsentlig del af kombinationens værdi, eller annonceres som, eller på anden måde udgøre en væsentlig bestanddel af kombinationen.

Denne formulering stemmer overens med nuværende praksis, hvor en turistydelse enten skal udgøre 25% af pakkerejsens samlede pris, eller udgøre et væsentlig element i forhold til pakkerejsens formål.

I bemærkningerne på side 48 fremgår det i den forbindelse, at en turistmæssig ydelse, der ikke udgør 25%, stadig kan udgøre en væsentlig del af kombinationen, f.eks. hvis der er tale om en meget dyr rejse. Det er ikke nærmere uddybet hvad der menes med dette.

DRF antager, at denne sondring må bero på en vurdering af, hvorvidt turistydelser findes at være markedsført som eller udgøre en væsentlig del af kombinationens formål, men det fremgår ikke helt klart af teksten.

Det er vores vurdering, at væsentlighedskriteriet består af to separate og uafhængige vurderinger. Det indebærer, at 25%-kravet er definitivt i forhold til den nominelle værdi af kombinationen, uanset rejsens pris, samtidig med, at

turistydelsen desuden kan være væsentlig i forhold til kombinationens formål, og vice versa.

Det fremgår desuden, at der skal foretages en uafhængig vurdering af turistydelsens pris, hvis denne er inkluderet eller annonceret som gratis. DRF støtter op om denne kommentar og skal opfordre til, at den medtages i bemærkningerne for at undgå unødige fortolkningssspørgsmål.

Nederst på side 48 er der et eksempel på, hvornår en turistydelse kan udgøre en væsentlig del af en rejses formål. DRF mener, at det vil være mest hensigtsmæssigt at lade det fremgå tydeligere af eksemplet, at der er tale om en enkelt overnatning og entre til én fodboldkamp, da der i disse situationer ikke vil være tvivl om, hvad der er formålet med rejsen, hvorimod der f.eks. ved 14 overnatninger og entre til én fodboldkamp ikke vil være tale om, at fodboldkampen i et sådan tilfælde vil være rejsens formål.

Sammensatte rejsearrangementer

I afsnit 2.2.3.2 på side 49 introduceres det nye begreb sammensatte rejsearrangementer. Definitionerne af hvornår sammensatte rejsearrangementer opstår, har givet anledning til en del undren, særligt for hvad angår kravene til formidling af rejseydelser. Lidt forenklet sagt, er der tale om et uhyre teoretiseret begreb, hvis anvendelse i praksis bliver særdeles svær at håndtere.

Vedrørende formidling

Den første måde, hvorpå et sammensat rejsearrangement opstår, er beskrevet i afsnit 2.2.3.2, hvor en erhvervsdrivende formidler den rejsendes særskilte udvælgelse og særskilte betaling for hver rejseydelse under et enkelt besøg på dennes salgssted eller i forbindelse med en enkelt kontakt til dennes salgssted.

Dette illustreres med en situation, hvor den rejsende under et besøg hos et fysisk rejsebureau køber en flyrejse og betaler for den. Herefter formidler rejsebureauet et hotelophold til samme rejse, som den rejsende accepterer, og herefter betaler for. Begrundelsen for, at disse to køb ikke er en pakkerejse er ifølge bemærkningerne, at der sker separat betaling for hver enkelt rejseydelse.

Eksemplet ovenfor er lidt forvirrende, idet det er svært at se, hvilken situation, der helt konkret tænkes på. I eksemplet er det anført, at kunden køber den første ydelse, og at den næste ydelse formidles. I det efterfølgende eksempel i bemærkningerne fremgår ordet formidling ikke direkte, men denmod køb hos rejsebureauet og derefter et andet køb hos en anden leverandør gennem rejsebureauet.

Det forekommer os således lidt uklart, om forudsætningen for de pågældende eksempler beror på, om der rent faktisk sker formidling af ydelse nummer 2 i begge eksempler eller, om det kun er i førstnævnte, at formidling er en forudsætning.

Udover tvivlen om, hvorvidt at formidling måtte være en forudsætning for sammensatte rejsearrangementer, er vi ligeledes en smule usikre på, hvorvidt formidlingsbegrebet skal forstås i en klassisk forstand, hvor det er en forudsætning at rejsebureauet optræder i en andens navn, eller om der måtte være tale om en udvidet fortolkning af formidlingsbegrebet.

I den engelsksprogede version af direktivet benyttes begrebet *facilitate*, der nærmest kan oversættes til det danske at muliggøre. Dette kan give anledning til at formode, at der måske kan være tale om en uhensigtsmæssig oversættelse til den dansksprogede version af direktivet, og det er derfor vigtigt, at det forhold bliver afklaret i bemærkningerne.

Med udgangspunkt i de to eksempler på side 49, antager vi, at der umiddelbart er tale om formidling, hvor rejsebureauet handler i en andens navn. Såfremt det alene er denne situation, der er påtænkt i lovforslaget, kan det medføre, at man utilsigtet har skabt en uhensigtsmæssig retsstilling for den rejsende.

Her tænkes konkret på det tilfælde, hvor en rejsende indgår aftale om en rejseudrejse med en erhvervsdrivende, og hvor den samme erhvervsdrivende, efter aftalen er sluttet, og betaling er foretaget, målrettet fremsender eller på anden måde tilbyder en anden rejseudrejse med henblik på den samme rejse, som beskrevet i § 4, stk. 1, nr. 1 og 2.

I denne situation, er der ikke tale om formidling, eftersom den erhvervsdrivende handler i eget navn i begge situationer, og forholdet synes derfor ikke at være dækket af kriterierne i bestemmelsen.

Det er DRF's opfattelse, at et sådan hul i den rejsendes beskyttelse ikke bør være tilfældet og ej heller er i overensstemmelse med bestemmelsen formål. Der vil i så fald vil være mulighed for ganske let at omgå lovens bestemmelser om sammensatte rejsearrangementer i § 4 stk. 1 nr. 1 og 2 ved alene at handle i eget navn, og dermed ikke formidle rejseudrejserne.

Derfor skal vi anmode om, at dette betydningsfulde problem bliver behandlet i bemærkningerne med henblik på at undgå eventuelle huller i loven og forhindre muligheden for relativt let at omgå denne.

Vedrørende målrettet vis

I afsnit 2.2.3.2.2 på side 50 beskrives den måde, hvorpå et sammensat arrangement efter lovforslagets § 4 stk. 1 nr. 2 kan opstå. Forudsætningen herfor er, at en erhvervsdrivende skal formidle køb af mindst én yderligere rejseudrejse fra en anden erhvervsdrivende på målrettet vis, når aftalen med den anden erhvervsdrivende indgås senest 24 timer efter bekræftelsen af bestillingen af den første rejseudrejse.

Netop begrebet målrettet vis giver anledning til lidt fortolkningstvivel. På side 51 anføres det med henvisning til direktivets præambel nr. 12, at der skal sondres mellem sammensatte rejsearrangementer online og linkede websider, hvis formål

ikke er, at der skal indgås en aftale med den rejsende, og link, hvor rejsende alene bliver oplyst om andre rejseydelser generelt.

Der nævnes altså tre forskellige situationer, men det er svært af teksten at udlede, hvor sondringen i de tre eksempler skal være. Det bør derfor tilstræbes at det bliver redegjort tydeligere for, om det kun er den første situation, der er omfattet af sondringen med det sidste eksempel eller om det er de to første, der anses for omfattet eller omvendt.

Rejseydelser

I afsnittene 2.2.3.3.1 til 2.2.3.3.4 fra side 28 og fremefter introduceres de rejseydelser, hvis kombination kan medføre, at der vil være tale om en pakkerejse eller et sammensat rejsearrangement. Begreberne er yderligere beskrevet under bemærkningerne til lovforslagets § 5 på side 176.

Vedrørende passagerbefordring

I afsnit 2.2.3.3.1 på side 54 beskrives lovforslagets § 5, stk. 1, nr. 1, litra a, der definerer begrebet personbefordring. Dette betragtes som værende enhver befordring af passagerer, uanset hvorledes og i hvilket køretøj befordringen foretages.

DRF skal opfordre til, at det af bemærkningerne fremgår, at befordring forudsætter, at den rejsende lader sig transportere af en anden end den rejsende selv, og som der er kontraheret med af rejsearrangøren.

DRF er enig i, at accessoriske transporter ikke falder under definitionen af passagerbefordring, da det findes uforholdsmæssigt byrdefuldt, hvis et hotel eller rejsebureau, der sælger indkvartering, skal omfattes af pakkerejsebegrebet og de forpligtigelser, der følger af dette, hvis en 5 minutters transfer fra lufthavn til hotel er inkluderet.

Vedrørende indkvartering

I afsnit 2.2.3.3.2 på side 54 redegøres der nærmere for begrebet indkvartering som defineret i lovforslagets § 5, stk. 1, nr. 1, litra b. Det fremgår af bemærkningerne på side 177, at indkvartering forudsætter, at der finder en overnatning sted.

For så vidt angår varigheden af indkvartering, anføres det, at indkvartering ikke må være med henblik på at tage varigt ophold, hvor det med henvisning til direktivets præambel nr. 17 nævnes, at længerevarende sprogkurser vil betragtes som varigt ophold og derfor ikke er omfattet af indkvarteringsbegrebet.

DRF er helt enig i denne betragtning og skal blot henlede opmærksomheden på, at længerevarende sprogkurser og udvekslingsophold naturligvis ikke bør være omfattet af loven, idet de rent rekreative og turistmæssige elementer heller ikke er til stede og dermed heller ikke samme beskyttelsesbehov.

Derimod vil der være et beskyttelsesbehov for de såkaldte sprogrejser, der mere har karakter af en ferie, dog indeholdende uddannelsesmæssige elementer. DRF foreslår på den baggrund, at sprogkurser med en varighed på under 30 dage anses for at være omfattet af indkvarteringsbegrebet.

Vedrørende billeje

Udlejning af biler, motorkøretøjer eller store motorcykler defineres som en rejseydelse i lovens § 5, stk. 1, nr. 1, litra c og er behandlet i afsnit 2.2.3.3.3 på side 56. Andre motorkøretøjer defineres som ethvert færdigopbygget, trinvis færdigopbygget eller delvis opbygget selvkørende motordrevet køretøj med mindst fire hjul og med en konstruktivt bestemt største hastighed på over 25 km/t.

DRF antager i denne sammenhæng, at motorhomes, en autocamper og RV's (recreational vehicles) falder under definitionen billeje og ikke indkvartering, da der er tale om et motordrevet køretøj. Vi skal under alle omstændigheder opfordre til, at det fremgår af bemærkningerne, hvordan sådanne ydelser retligt skal rubriceres i forhold til lovforslagets beskrevne rejseydelser.

Turistmæssige ydelser

I afsnit 2.2.3.3.4 på side 57 gennemgås lovforslagets § 5, stk. 1 nr. 1, litra b, der regulerer begrebet turistmæssige ydelser. Det forudsættes, at der er tale om rejseydelser, der ikke er en uløselig del af en anden rejseydelse. Som eksempel herpå angives f.eks. entré til koncerter, sportsbegivenheder, udflugter eller forlystelsesparker, guidede ture, liftkort, leje af sportsudstyr eller spabehandlinger i bemærkningerne på side 178.

På side 179 nævnes eksempler på ydelser, der betragtes som en uløselig del af en indkvartering under henvisning til, at der er tale om accessoriske ydelser, der er inkluderet i indkvarteringsydelsen og derfor uløseligt er forbundet til denne. Det klassiske eksempel er den private swimmingpool i sommerhusets baghave, som står i stærkt kontrast til adgangen til et større vandland.

DRF stiller sig undrende over for den betragtning på side 179, hvoraf det fremgår, at adgang til en forlystelsespark mv., som er inkluderet i prisen for en indkvartering først anses som en turistydelse i sig selv – og dermed ikke en uløselig del af indkvarteringen – hvis adgangen til forlystelsesparken mv. anses som værende hovedformålet med rejsen, og indkvarteringen dermed ikke anses som den primære bestanddel.

DRF mener ikke, at turistydelserne nødvendigvis bør være hovedformålet med rejsen, men alene være væsentlig for formålet med at købe den pågældende indkvartering. Det bør derfor være tilstrækkeligt, at den turistmæssige ydelse har været en medvirkende årsag til, at valget faldt på netop denne indkvarteringsydelse.

Eksempelvis ville det være konkurrenceforvridende, hvis en rejsearrangør ved salg af en given rejseydelse og en turistmæssigt ydelse ville være omfattet af lovens bestemmelser ud fra et generelt væsentlighedskriterie, hvorimod udbyderen af den givne rejseydelse, hvori den turistmæssige ydelse inkluderes i prisen, ville blive underlagt et absolut formålskriterie, før denne vil blive omfattet af loven.

En sådan betragtning vil medføre en uacceptabel og konkurrenceforvridende retstilstand, hvor stort set identiske produkter ikke medfører de samme forpligtelser for udbyderen, og rettigheder for den rejsende.

Endelig skal det bemærkes, at væsentlighedskriteriet i ovenstående tilfælde selvfølgelig også kan opfyldes ud fra et rent monetært perspektiv med den konsekvens, at hvis en ydelse inkluderes i prisen for en anden ydelse, eller fastsættes kunstigt lavt, vil prisen på denne kunne fastsættes ud fra et skøn af, hvilken værdi, ydelsen måtte have for den rejsende.

Oplysningsforpligtelser

I lovforslagets afsnit 2.3 på side 69 beskrives de nye regler om arrangørens og formidlerens oplysningspligt. Der er i et vist omfang tale om en videreførelse af gældende ret, men på en række områder forekommer der også nogle ændringer, og i den forbindelse er der nogle uafklarede spørgsmål, der vil blive adresseret i dette afsnit.

Vedrørende standardoplysningseskema

Som noget nyt introducerer direktivet et krav om, at den rejsende skal have bestemte oplysninger på et standardskema, hvis nærmere udformning og indhold af teksten er direktivbestemt og tager højde for, hvilken type rejse, der købes, og på hvilken måde denne rejse er købt.

I den forbindelse anføres det, at pligten til at gøre den rejsende opmærksom på det relevante standardoplysningseskema påhviler både arrangøren og formidleren. I afsnit 2.3.1 på side 68 beskrives det overordnede indhold af direktivets artikel 5 og 6. Her fremgår det bl.a. at forskellen mellem bilag 1's del A og B beror på, om aftalen indgås på en måde, hvor der kan anvendes hyperlinks.

Det uddybes ikke nærmere, hvordan den information, der er indrammet først i skemaet skal gives kunden sammen med det pågældende hyperlink, og DRF ser gerne, at dette forhold bliver yderligere belyst i lovforslagets bemærkninger.

Ligeledes på side 69 i relation til artikel 5 stk. 1 omkring telefonisk salg, anføres det, at den rejsende skal have de oplysninger, der fremgår af bilag 1 del B samt de oplysninger, der følger af artikel 5 stk. 1, første afsnit litra a-h. I den forbindelse anføres det, at alle disse oplysninger kan gives mundtligt til den rejsende.

Under afsnit 2.3.3.1 på side 72 fremgår det imidlertid kun, at det er oplysningerne fra bilag 1 del B, der kan oplyses mundtligt, men samtidig henvises der til artikel 5 stk. 1, andet afsnit, i hvilken bestemmelse, der er refereret til artikel 5 stk. 1, første afsnit litra a-h. Ligeledes er der i lovforslagets § 6 stk. 3, 2. pkt. kun henvist til bilag 1 del B.

DRF skal på den baggrund opfordre til, at det tydeliggøres, hvilke oplysninger, den rejsende kan modtage mundtligt i forbindelse med et telefonisk salg.

Vedrørende oplysninger om af- og hjemrejsetidspunkter

I afsnit 2.3.3.2 på side 72 gennemgås de oplysninger, der fremover vil være at betragte som rejseydelsernes væsentligste kendetegn, og som den rejsende skal have, inden aftalens indgåelse.

I afsnit 2.3.3.2.2 på side 73 til lovforslagets § 6 stk. 1 nr. 2 fremgår det bl.a. at den rejsende skal have oplysning om tidspunktet for af- og hjemrejse. I den forbindelse bemærkes det, at såfremt et klokkeslæt endnu ikke er kendt på dette tidspunkt, skal der oplyses et omtrentligt tidspunkt. DRF er enige i, at det skal tilstræbes, at der oplyses et omtrentligt tidspunkt, men skal opfordre til, at de bemærkninger fremgår, at det ikke er et ubetinget krav med en sådan oplysning.

Oftentimes er der slet ikke booket transport på dette tidspunkt, og afhængig af de ønskede destinationer, kan det således være overordentligt svært at oplyse, hvornår på dagen eller i døgnet, at de pågældende rejsetidspunkter vil være. Bestilles rejsen f.eks. i god tid, kan det meget vel tænkes, at der slet ikke er en afklaring af tidspunkterne hos de pågældende luftfartsselskaber, idet deres tidstabeller i høj grad er sæsonafhængige og således genforhandles flere gange årligt med de respektive lufthavne.

DRF skal på den baggrund opfordre til, at det i bemærkningerne gøres gældende, at såfremt et oplyst omtrentligt tidspunkt ikke vil blive en realitet, så vil det ikke skulle betragtes som en mangel, hvis det viser sig, at det faktiske tidspunkt grundet nye tidstabeller, lufthavnsslots og lignende ikke ligger tæt på det tidligere oplyste omtrentlige tidspunkt.

Det mest hensigtsmæssige i sådanne situationer vil være, at der indrømmes rejsearrangøren en adgang til at undlade at skulle oplyse om disse tidspunkter i de situationer, hvor det kan dokumenteres, at der endnu ikke er lagt sådanne tidspunkter op i reservationssystemerne under henvisning til, at oplysningerne efter § 6 stk. 1 alene skal oplyses, hvor det er relevant.

Vedrørende oplysninger om indkvartering

I afsnit 2.3.3.2.3 på side 74 fremgår det, at rejsearrangøren skal oplyse den rejsende om indkvarteringsstedets beliggenhed, væsentligste kendetegn og kategori i henhold til destinationslandets regler. Begrebet kategori anvendes i øvrigt både i § 6 stk. 1, nr. 2 og 3 om henholdsvis befordringsmidlets og indkvarteringsstedets kategori.

Begrebet kan efter vores opfattelse give anledning til tvivl om, hvad der skal oplyses. I relation til et befordringsmidlets kategori, er der ikke beskrevet nærmere, hvad der menes hermed, hvilket vi ønsker uddybet.

For så vidt angår indkvartering bemærkes det, at der fremover kun skal oplyses om indkvarteringsstedets kategori i henhold til destinationslandets bestemmelser herom. Såfremt det pågældende land ikke har regler på dette område, må det lægges til grund, at der ikke består en pligt til at oplyse nærmere om kategorien.

På baggrund af ovennævnte, er DRF i tvivl om, hvorvidt en rejsearrangør fremover kan gøre brug af egne klassifikationer til at beskrive rejseydelsernes kategori, og vi skal på den baggrund anmode om, at det kommer til at fremgå af bemærkningerne, hvorvidt ovennævnte oplysningskrav udgør en hindring i at bruge egne klassifikationer eller ej. Sidstnævnte vil naturligvis være at foretrække efter DRF's opfattelse.

Vedrørende oplysninger om størrelse på grupper

I afsnit 2.3.3.2.6 på side 75 fremgår det, at den rejsende under henvisning til lovforslagets § 6 stk. 1, nr. 6 skal have oplysning om, hvorvidt en del af rejseydelserne leveres som en del af en gruppe samt størrelsen på en sådan gruppe.

Der er tale om en relevant udvidelse af oplysningspligten, men der er behov for en yderligere afklaring af begrebet gruppe. DRF antager, at der med gruppe sigtes på forhold, hvor rejsearrangøren har mulighed for at øve indflydelse på gruppens størrelse eller i det mindste er i stand til at gøre sig bekendt hermed.

På mange destinationer er der ved større attraktioner lokalguider, hvor man følges i dertil oprettede grupper rundt på attraktionen. Det kan være med stor vilkårlighed, hvornår lokalguiden vurderer, at der nu er tilstrækkeligt med deltagere til, at rundvisningen begynder, og derfor kan det være meget svært at give oplysninger om et sådant antal.

Eftersom det alene skal oplyses, hvis det er muligt, forudsætter DRF, at en oplysning med et estimeret antal, der viser sig ikke at holde stik, således ikke vil medføre, at dette forhold kan betragtes som en mangel ved den pågældende ydelse.

Vedrørende oplysninger til bevægelseshæmmede personer

Afsnit 2.3.3.2.8 vedrører oplysningskrav om, hvorvidt en rejse generelt er egnet for bevægelseshæmmede personer. Oplysningspligten er udvidet derved, at det ikke kun er indkvarteringsstedet, men hele rejsen, der skal oplyses om. Dertil kommer, at der skal gives præcise oplysninger på den rejsendes anmodning under hensyn til dennes behov. Det er ikke uddybet yderligere, hvad der ligger i sidstnævnte, men DRF forudsætter at de oplysninger, der kan afkræves er oplysninger, som den rejsende konkret efterspørger.

For at kunne vurdere, hvad der ligger i at oplyse under hensyn til den rejsendes behov, bør det fremgå, at den rejsende i forbindelse med dennes anmodning er forpligtet til tydeligt og på let forståelig vis at gøre rede for, hvad der spørges ind til samt at oplyse konkret om, hvad denne selv er i stand til. På den måde kan rejsearrangøren vurdere i hvilket omfang de forhold, der gør at vedkommende betragtes som bevægelseshæmmede, kan være en hindring på den pågældende rejse.

Det er ofte forekommende, at en rejsende i forbindelse med dennes bestilling netop ikke konkretiserer, hvilke behov denne har som følge af at være bevægelseshæmmede. Selvom rejsearrangøren har informeret om, hvorvidt den pågældende rejse er egnet eller uegnet for gangbesværede, viser det sig ofte, at den rejsende ikke har oplyst tilstrækkeligt tydeligt, om hvad denne rent faktisk er i stand til.

Den rejsende kan eksempelvis blot have oplyst, at man er lidt gangbesværet og har undladt gøre nærmere opmærksom på, hvad der ligger heri. Rejsearrangøren har således ikke kendskab til, om det f.eks. betyder, at den rejsende ikke kan gå på trapper, at man højst kan gå et bestemt antal meter, eller at man skal have kørestol i nærheden under hele rejsen.

Selvom arrangøren spørger ind til sådanne forhold, er det af afgørende betydning, at den rejsende informerer om sin tilstand i videst muligt omfang. DRF skal derfor opfordre til, at det af bemærkningerne fremgår tydeligt, at den rejsende har en pligt til at redegøre for sine anmodninger på en tydelig og let forståelig måde for rejsearrangøren. I modsat fald vil det ikke være muligt at opfylde bestemmelsens oplysningskrav som foreskrevet.

Vedrørende oplysninger pakkerejsens pris

I afsnit 2.3.3.4 på side 78 fremgår det under henvisning til lovforslagets § 6 stk. 2, nr. 2, at den rejsende skal have oplysninger om pakkerejsens samlede pris. Det fremgår af bemærkningerne, at det er pakkerejsens konkrete pris, der skal oplyses, og at prisen dermed ikke kan baseres på indkvartering i dobbeltværelse fremover.

I den nuværende bekendtgørelses bilag, afsnit 1, punkt 2.1 fremgår det, at pakkerejsens grundpris er den pris, rejsen kan købes til baseret på indkvartering i

dobbeltværelse. I punkt 2.2 fremgår det, at prisen udover grundprisen desuden skal indeholde eventuelle tillæg for eneværelse.

På den baggrund har vi lidt svært ved at se, hvori ændringen består, idet resultatet må være det samme. DRF antager desuden, at bemærkningen ikke er til hinder for, at en annonceret pris per person fortsat kan tage udgangspunkt i, at indkvarteringen er baseret på indkvartering i dobbeltværelse, uden at der skal gøres særskilt opmærksom herpå i annoncen. I modsat fald vil det være umuligt at foretage annonceringer med priser, idet forudsætningerne for den konkrete rejsende netop ikke kendes på forhånd i en annonce.

Det bør derfor fremgå af bemærkningerne, at betragtningen ikke er til hinder for, at man fortsat kan annoncere med generelle priseksempler, hvor prisen per person er baseret på indkvartering i dobbeltværelse.

Af bestemmelsen fremgår ydermere, at den rejsende udover oplysninger om pakkerejsens samlede pris desuden skal modtage oplysninger om, hvilke typer yderligere omkostninger den rejsende typisk vil skulle betale i de tilfælde, hvor det ikke er muligt på forhånd at angive eller beregne disse omkostninger. Det kunne være oplysninger omkring lokale by-skatter, der skal afregnes direkte med et hotel eller entré til forskellige seværdigheder, der ikke er inkluderet i pakkerejsens pris eller udgifter til ansøgning om visum.

Sådanne oplyste priser, der beror på priser oplyst af eksterne parter, og hvis prisfastsættelse, rejsearrangøren ikke har nogen indflydelse på, bør rejsearrangøren ikke kunne gøres ansvarlig for, hvis det viser sig, at priserne er ændret på det tidspunkt, hvor den rejsende rent faktisk skal betale de pågældende ydelser.

I lovforslagets § 8 stk. 2 fremgår det, at hvis rejsearrangøren ikke har oplyst den rejsende om disse omkostninger, vil den rejsende ikke skulle betale for dem. Det er netop denne omfattende konsekvens af en mangelfuld oplysning, der skal ses i sammenhæng med ovenstående betragtning om, at rejsearrangøren ikke skal kunne gøres ansvarlig for ændringer i oplyste omkostninger, hvis prisfastsættelse udelukkende afgøres af en tredjepart, som rejsearrangøren i øvrigt ingen indflydelse har på. DRF skal på den baggrund opfordre til, at dette forhold medtages i bemærkningerne.

Vedrørende oplysninger om indrejsekrav

I afsnit 2.3.3.7 på side 79 fremgår det, at den rejsende skal have generelle oplysninger om pas- og visumkrav samt oplysninger om sundhedsmæssige formaliteter i indrejselandet. Det anføres med henvisning til præambel 28, at oplysninger om, hvor lang tid, en visumansøgning forventes at tage er en del af disse generelle oplysninger. Henset til, at der er meget forskellige behandlingstider og -procedurer afhængig af det enkelte land, er ønsket om at den rejsende skal modtage information herom forståeligt.

Det anføres, at oplysningspligten i den henseende kan opfyldes ved at linke til hjemmesider i det pågældende land, hvor man kan finde sådan information. I forbindelse med lovforslagets bestemmelse i § 6 stk. 4, der henviser til forbrugeraftalelovens § 8 stk. 3, hvorefter information om en købt rejseudrejse er underlagt krav om, at materialet skal være affattet på dansk, bør det af bemærkningerne fremgå, at henvisninger til de omtalte hjemmesider ikke er omfattet af dette sprogkrav.

Det bør desuden bemærkes, at rejsearrangøren ved sådanne henvisninger til officielle hjemmesider ikke kan gøres ansvarlige for indholdet på disse, og at oplysninger, der ikke stemmer overens med de faktiske forhold, ikke indebærer en mangel ved pakkerejsen, som rejsearrangøren kan drages til ansvar for.

Vedrørende oplysninger om forsikringer

I afsnit 2.3.3.9 på side 80 fremgår det, at den rejsende skal modtage information om fakultative eller obligatoriske forsikringer, der kan tegnes i forbindelse med den købte rejse. Bestemmelsen dækker både oplysninger om afbestillingsforsikringer og rejseforsikringer.

Det er nyt, at direktivet åbner op for en mulighed for obligatoriske forsikringer. Det fremgår ikke yderligere af bemærkningerne, hvad der ligger i dette begreb, men som bestemmelsen er formuleret og henset til direktivets harmoniseringsniveau som beskrevet i artikel 4, er det DRF's opfattelse, at bestemmelsen medfører, at der ikke er noget til hinder for at sælge en pakkerejse, hvor forsikring er en obligatorisk del, så længe det obligatoriske element kan dokumenteres ud fra saglige hensyn.

Der er flere lande, hvor det eksempelvis er et indrejsekrav, at man har en rejseforsikring og i andre situationer, kan det under hensyntagen til det ansvar, rejsearrangøren netop har for den rejsende som følge af direktivet ligeledes være relevant at inkludere en forsikring i pakkerejsen for at sikre den rejsende mest muligt. Det kunne være tilfældet i situationer, hvor den rejsende skal udøve aktiviteter, der kan være forbundet med vis risiko som f.eks. dykning, bjergbestigning, luftballon og andre lignende aktiviteter.

Det er vigtigt for os at understrege, at brugen af obligatorisk forsikring på ingen måde skal betragtes som en skjult indtjeningskilde for rejsearrangøren, men derimod tage udgangspunkt i hensynet til den rejsende sikkerhed. På den baggrund, er det efter DRF's opfattelse ikke et ubetinget krav, at det er rejsearrangøren, der inkluderer den pågældende obligatoriske forsikring.

Afgørende er således, at rejsearrangøren, kan betinge rejsens gennemførelse af, at den rejsende kan dokumentere, at denne inden afrejse er i besiddelse af rejseforsikring, der måtte dække de nødvendige risici og forhold ved rejsen. Det obligatoriske element er således ikke købetvang af en forsikring gennem rejsearrangøren, men derimod, at det er obligatorisk at have en rejseforsikring for at deltage i den pågældende rejse.

Vedrørende form- og indholdsmæssige krav til aftalen

I afsnit 2.4.3.1.1 på side 86 gennemgås nogle af de krav, der stilles til en aftales udformning og indhold. Det fremgår bl.a., at aftalen skal være beskrevet i et almindeligt og forståeligt sprog, og at aftalen desuden er let læselig i de situationer, hvor aftalen er skriftlig. Der tages ikke nærmere stilling til, hvad der ligger i begrebet skriftligt, hvorimod den fælleskabsretlige fortolkning af begrebet varigt medium er behørigt gennemgået i forbindelse med bemærkningerne til lovforslagets § 5 stk. 1, nr. 8.

På den baggrund er det efter DRF's opfattelse ikke helt klart, hvordan der skal sondres mellem skriftlighed og varigt medium, og hvad der således ligger i begrebet skriftligt. DRF antager, at oplysninger, der foreligger på et varigt medium tillige kan betragtes som skriftlige. Det er efter DRF's opfattelse væsentligt at få afklaret dette forhold, idet kravet om letlæselig, som det fremstår i lovforslaget, alene er relateret til skriftlighedskravet.

I forlængelse heraf anføres i relation til lovforslagets § 9 stk. 2, at den rejsende skal have en bekræftelse af aftalen på varigt medium, og det følger herefter af § 10 stk. 1, at denne bekræftelse skal angive det fulde indhold af aftalen.

DRF er på baggrund af ovenstående manglende sondring mellem skriftlighed og varigt medium ikke helt afklaret med, i hvilket omfang kravene til bekræftelsen kan sidestilles med kravet om let læselig, når aftalen er skriftlig, og vi skal på den baggrund opfordre til, at man får afklaret dette forhold i bemærkningerne.

Endelig fremgår det i afsnit 2.4.3.2.1 på side 88 som ovenfor anført i relation til lovforslagets § 10 stk. 1, at aftalen eller bekræftelsen af samme skal angive det fulde indhold af aftalen. Det konkluderes herefter, at det med dette krav ikke længere er muligt at henvise til andet materiale. I den forbindelse antager DRF, at den nuværende praksis i Pakkerejse-Ankenævnet, hvorefter et link på aftalens bekræftelse/faktura, der henviser til et sted på rejsearrangørens hjemmeside, hvor dennes almindelige aftalevilkår findes, ikke længere vil kunne opretholdes.

Såfremt ovenstående er korrekt, skal DRF på den baggrund anmode om, at det bliver tydeliggjort i bemærkningerne, at et rejsebureaus aftalevilkår ikke længere kan anses for vedtaget, såfremt disse alene er tilgængeliggjort overfor den rejsende ved at henvise til et link, hvor man kan finde disse informationer. Det bør således understreges, at der vil ske en ændring i praksis på dette område.

Vedrørende kontaktoplysninger til rejsearrangøren

Af afsnit 2.4.3.2.5 på side 90 fremgår det under henvisning til lovforslagets § 10 stk. 2, nr. 4, at aftalen eller bekræftelsen skal indeholde kontaktoplysninger på rejsearrangøren, dennes repræsentant eller andre oplysninger, der giver den rejsende mulighed for hurtigt at kontakte rejsearrangøren.

Det uddybes herefter, at bestemmelsen fordrer, at rejsearrangøren fremover skal sikre, at den rejsende kan kontakte rejsearrangøren f.eks. i tilfælde af vanskeligheder, som opstår i weekenden.

Bestemmelsen stiller på den baggrund i princippet krav om, at rejsearrangøren skal stå til rådighed med et kontaktpunkt døgnet rundt. Af bemærkningerne fremgår imidlertid, at der er tale om en videreførelse af gældende retstilstand, hvilket vi ikke er enige i, idet gældende bekendtgørelses § 7 stk. 1, nr. 3 ikke stiller krav om, at rejsearrangøren skal være kontaktbare hele døgnet rundt.

Der er efter DRF's opfattelse tale om en væsentlig ændring i nuværende retstilstand, såfremt vores antagelse er korrekt. Der vil være tale om en stor byrde for især mindre rejsearrangører, hvis de fremover kan afkræves at være kontaktable hele tiden. På den baggrund opfordrer DRF til, at man søger at fastholde nuværende praksis, hvor det ikke er et ubetinget krav med kontaktoplysninger.

I sådanne situationer er det fast praksis i Pakkerejse-Ankenævnet, at rejsearrangøren derimod bærer den økonomiske risiko for manglende afhjælpning i de situationer, hvor rejsearrangøren ikke har været kontaktable, og en umiddelbar afhjælpning har været nødvendig. En sådan betragtning synes desuden efter vores opfattelse at være delvist i overensstemmelse med i lovforslagets betragtninger omkring den rejsendes adgang til i visse situationer selv at foretage afhjælpning på rejsearrangørens regning.

Vedrørende begrebet udtrykkelig aftale

Af bemærkningerne til § 8 på side 195, fremgår det bl.a. i § 8 stk. 1, 2. pkt., at oplysninger om pakkerejsen, der er modtaget inden aftalens indgåelse, kun kan ændres efter aftalens indgåelse, hvis begge parter udtrykkeligt aftaler dette.

Begrebet er ikke nærmere beskrevet, og DRF er på den baggrund i tvivl om, hvorvidt bestemmelsen forudsætter den rejsendes accept, herunder om der måtte gælde særlige formkrav til en sådan accept, førend den kan betragtes som værende udtryk for en udtrykkelig aftale.

DRF skal på den baggrund opfordre til, at det i bemærkningerne mere konkret fremgår, hvilke krav der stilles, før en aftale i relation til ovennævnte situation kan betragtes som udtrykkeligt.

Vedrørende udlevering af billetter, kvitteringer mv.

I afsnit 2.4.3.5 på side 94 fremgår det, at rejsearrangøren i god tid inden pakkerejsens begyndelse skal udlevere nødvendige kvitteringer, værdikuponer og billetter samt en række planmæssige tidspunkter og frister i forbindelse med pakkerejsen.

Bestemmelsen er i et vist omfang en videreførelse af gældende retstilstand, om end der er visse afvigelser. Udlevering af de i den foreslåede bestemmelse oplyste dokumenter er ikke at finde i den nuværende bekendtgørelses § 7.

Det fremgår ikke nærmere, hvilke kvitteringer, forslaget omfatter, men DRF antager, at pligten alene omfatter dokumenter, der er nødvendige for at den rejsende kan gennemføre rejsen.

For så vidt angår begrebet god tid bemærkes det, at den tidsmæssige udstrækning i relation til kravet vil være afhængig af, hvor let det er for rejsearrangøren at viderebringe de pågældende dokumenter til den rejsende.

Det må være afgørende for bestemmelsen, at den alene relaterer sig til de dokumenter, som rejsearrangøren rent faktisk selv kommer i besiddelse af, idet en række vouchers ofte først udleveres af rejsearrangørens lokale samarbejdspartner på destinationen.

DRF forudsætter, at sådanne dokumenter ikke er omfattet af kravet om udlevering i god tid inden pakkerejsens påbegyndelse, hvilket bør fremgå af bemærkningerne omkring begrebet god tid.

Vedrørende overdragelse

Afsnit 2.5.3.2 vedrører den rejsendes adgang til at overdrage rejsen og i relation til lovforslagets § 16 stk. 3 fremgår det, at rejsearrangøren skal fremlægge dokumentation for de omkostninger, der har været forbundet med overdragelsen. I forlængelse heraf, er det på baggrund af direktivteksten i artikel 9 stk. 2 anført, at omkostningerne for det første ikke må være urimelige og for det andet ikke må overstige de reelle omkostninger, der har været forbundet med den anmodede overdragelse.

DRF er for så vidt enig i betragtningen, om end begrebet urimelige omkostninger forekommer os lidt besynderligt. Er der tale om en dokumenterbar omkostning, er det svært at se, hvordan den kan betragtes som urimelig. På den baggrund skal vi opfordre til, at der i bemærkningerne gives eksempler på, hvad der mere konkret menes med urimelige omkostninger.

Såfremt der alene er tænkt på den i bemærkningerne nævnte situation, hvor arrangøren fastsætter størrelsen for et ekspeditionsgebyr for det udførte arbejde, har vi ikke yderligere indvendinger imod bemærkningerne, men det fremgår ikke helt tydeligt, om det kun er den situation, der tænkes på, eller om omkostninger, som en rejsearrangør opkræves af dennes underleverandør ligeledes kan være omfattet af begrebet.

De pågældende omkostninger skal ifølge bestemmelsen dokumenteres, men det fremgår ikke nærmere, hvordan et sådant dokumentationskrav kan opfyldes. Eftersom der er tale om en ændring i gældende retstilstand, skal DRF anmode om, at det af bemærkningerne fremgår, hvordan kravet kan være opfyldt.

Det bør desuden tydeligt fremgå, at rejsearrangøren i forbindelse med denne dokumentation ikke kan pålægges at skulle fremlægge kontrakter, aftalevilkår, beregningskalkuler, timelønninger og andet internt materiale af forretningsmæssig karakter.

Vedrørende adgangen til prisændringer efter aftalens indgåelse

Afsnit 2.6.3.1 på side 100 vedrører lovforslagets § 17, der hjemler rejsearrangøren adgang til under nærmere angivne forudsætninger at foretage ændringer i rejsens pris efter aftalens indgåelse. Det fremgår bl.a., at den rejsende på en klar og forståelig måde på et varigt medium skal modtage oplysninger om, hvordan beregningen på en sådan prisforhøjelse er foretaget samt en begrundelse herfor.

Udover det nye formmæssige krav om underretning på varigt medium, er der ikke nærmere redegjort for, hvilke indholdsmæssige krav der stilles til en sådan beregning og begrundelse. DRF skal på den baggrund opfordre til, at dette forhold bliver uddybet og eksemplificeret i bemærkningerne.

Af bestemmelsens stk. 2 fremgår det, at prisforhøjelse kun kan foretages, hvis det fremgår af aftalen om pakkerejsen, at prisen både kan forhøjes og nedsættes. Bestemmelsen har givet anledning til en række udfordringer i praksis og er ofte forbundet med stort administrativt arbejde, hvorfor der er en del rejsearrangører, der ikke gør brug af den nuværende mulighed for efterfølgende prisjusteringer.

DRF antager således, at det er op til rejsearrangøren at afgøre, hvorvidt denne overhovedet ønsker at gøre brug af bestemmelsens muligheder for efterfølgende prisjusteringer. Det bør derfor fremgå af bemærkningerne, at såfremt bestemmelsen ikke er medtaget i rejsearrangørens aftalegrundlag, kan en rejsende ikke blive mødt med efterfølgende prisforhøjelser. Omvendt har den rejsende således heller ikke krav på eventuelle efterfølgende prisnedsættelser.

I relation til § 17 stk. 3 fremgår det, at rejsearrangøren ved prisfald har ret til at fradrage de omkostninger, der er forbundet med en refundering til den rejsende som følge af en prisnedsættelse. I den forbindelse gøres det gældende, at rejsearrangøren efter anmodning fra den rejsende skal forelægge dokumentation for disse omkostninger.

Som det er tilfældet ovenfor under afsnittet om overdragelse, er der heller ikke i bemærkningerne omkring prisændringerne taget nærmere stilling til, hvad der stilles af krav til en sådan dokumentation. DRF skal derfor anmode om, at det af bemærkningerne fremgår, hvornår dokumentationskravet anses for opfyldt.

I den forbindelse bør det tillige fremgå, at rejsearrangøren ikke kan pålægges at skulle fremlægge kontrakter, aftalevilkår, beregningskalkuler, timelønninger og andet internt materiale af forretningsmæssig karakter til trods for, at det alene er de konkrete omkostninger og ikke et standardiserede gebyr, der efter bestemmelsen er adgang til at fradrage.

Den rejsendes afbestillingsret

I afsnit 2.8.3.1 på side 110 behandles reglerne om den rejsendes afbestillingsret, som de fremgår af lovforslagets § 15.

Afbestillingsgebyr

Det fremgår af bestemmelsen, at den rejsende kan afbestille en pakkerejse inden dennes begyndelse, og at rejsearrangøren i den forbindelse kan opkræve et rimeligt, standardiseret afbestillingsgebyr herfor. Det er en forudsætning for at kunne opkræve et sådant gebyr, at det fremgår af aftalen.

Gebyret kan ifølge lovforslaget beregnes på to måder. Den ene er et såkaldt rimeligt og standardiseret afbestillingsgebyr, som er fastsat under hensyn til tidspunktet for afbestillingen og pakkerejsens karakter. Den anden måde er et afbestillingsgebyr, der svarer til pakkerejsens pris, men hvor rejsearrangøren skal fradrage sparede omkostninger og eventuelle indtægter fra salg af de afbestilte rejseydelser (benævnt fradragsvederlaget i det følgende).

Det fremgår ikke nærmere, om forudsætningen for at anvende de to gebyrer er ligestillede i relation til kravet om, at det skal fremgå af aftalen. I pakkerejselovens nuværende § 9 stk. 1 og stk. 2 sondres der mellem de to typer vederlag, hvor det standardiserede vederlag i § 9 stk. 1 kan fremgå af rejsebureauets almindelige betingelser og hvorimod vederlaget i § 9 stk. 2 er betinget af underleverandørerne i den konkrete aftale.

Man kan på denne måde ikke gøre § 9 stk. 2-vederlaget gældende generelt, selvom det kan dokumenteres at alle typer rejser er underlagt de i bestemmelsen anførte begrænsninger som følge af rejsearrangørens begrænsning i afbestilling overfor tredjemand. Dette har i praksis skabt nogle u hensigtsmæssige situationer i Pakkerejse-Ankenævnet, hvor rejsearrangøren ikke har været berettiget til at opkræve § 9 stk. 2-vederlaget.

Begrundelsen herfor har været, at hvis rejsearrangøren har beskrevet dette vederlag generelt i betingelserne for en bestemt type rejser, så antages det at være udtryk for et generelt og dermed standardiseret vederlag. Dette vederlag er efterfølgende blevet bortcensureret som et urimeligt standardvilkår til trods for, at rejsearrangøren konkret har kunnet dokumentere, at dennes afbestillingsret var begrænset overfor tredjemand.

DRF noterer med tilfredshed, at denne sondring ikke på samme gøres gældende i lovforslagets bestemmelse, hvor begge typer af vederlag/gebyr kan gøres gældende. Den foreslåede bestemmelse i § 15 stk. 2, hvorefter rejsearrangøren efter anmodning fra den rejsende, skal begrunde gebyrets størrelse, er netop med til at sikre, at ovenstående sondring i den nuværende § 9 ikke længere er relevant.

I forbindelse med § 15 stk. 2 fremgår det derimod af bemærkningerne, at der i relation til begrundelse for det valgte gebyr kan sondres i kravene til denne afhængig af, om det er det standardiserede gebyr eller fradragsgebyret, der er

blevet anvendt. DRF er enig i, at der ikke kan stilles lige så høje krav til begrundelsen af det standardiserede gebyr som ved fradragsgebyret.

DRF skal på den baggrund opfordre til, at bemærkningerne til rejsearrangørens fremlæggelsespligt gøres mere generel. Hermed menes, at det bør fremgå, at det ikke kun er aftaler med underleverandører, der er undtaget, men at øvrige aftalevilkår, beregningskalkuler, timelønninger og andet internt materiale af forretningsmæssig karakter er undtaget.

Afbestilling uden gebyr

I afsnit 2.8.3.2 på side 111 fremgår det, at den rejsende under visse nærmere opregnede situationer er berettiget til at afbestille rejsen uden at skulle betale et gebyr herfor og dermed få refunderet samtlige beløb betalt i henhold til aftalen. Bestemmelsen svarer overordnet set til pakkerejselovens nuværende § 9 stk. 3, og det afgørende for, hvorvidt den rejsende har ret til at afbestille uden betaling må således forsat bero på konkrete objektive vurderinger af forholdene på destinationen.

I den forbindelse fremgår det af bemærkningerne, at den rejsendes personlige forhold i et vist omfang kan medtages. Denne betragtning er efter DRF's opfattelse ikke hensigtsmæssig, således som den er beskrevet, idet der kan opstå uenighed eller tvivl om, hvornår et sådant personligt forhold kan eller skal medtages i vurderingen.

Som eksempel nævnes, hvis sundhedsmyndigheder fraråder en bestemt persongruppe at rejse til en bestemt destination, og der henvises til udbruddet af Zika-virus, hvor gravide og personer, der påtænkte at blive gravide indenfor den nærmeste fremtid blev frarådet at rejse til de lande, hvor virussen var brudt ud.

Om end DRF har forståelse for situationen, skal man være meget varsom med at inddrage personlige forhold. DRF noterer sig i den forbindelse også, at det af ordlyden fremgår, at det er fakultativt, og at det alene er i et vist omfang, at sådanne forhold kan tillægges vægt. Såfremt bestemmelsen skal fungere i praksis, skal vurderingen stadig foretages ud fra rent objektivt konstaterbare forhold.

DRF skal på den baggrund anmode om, at det i bemærkningerne tydeligt fremgår, at de personlige forhold udelukkende kan defineres af de offentlige myndigheder eller lignende objektive instanser, der har kompetence til træffe beslutning om en eventuel fraråden, så det sikres, at den rejsendes subjektive forhold og præferencer ikke kan tillægges vægt i vurderingen.

Det bør desuden fremgå, at såfremt en nærmere defineret persongruppe frarådes at rejse til en given destination, er det kun den rejsende, der helt konkret er omfattet af denne persongrupperdefinition, der er berettiget til at afbestille uden gebyr. Eventuelle medrejsende kan ikke støtte ret på bestemmelsen og vil således være omfattet af de almindelige afbestillingsregler.

Det fremgår af bemærkningerne, at der med lovforslagets bestemmelse ikke er tilsigtet ændringer i gældende retstilstand. Dette til trods, så er der ikke i § 15 stk. 3 en 14 dages frist, som i nuværende § 9 stk. 3, hvorefter den rejsende kun kan afbestille vederlagsfrit, såfremt de forhold, der vil berettige til en sådan afbestilling er til stede, når der er 14 dage eller mindre til afrejse.

Det fremgår ikke af bemærkningerne, hvorfor denne tidsfrist ikke længere er en del af bestemmelsen. Eftersom det lægges til grund, at der ikke er tale om en ændring i gældende retstilstand, skal DRF derfor anmode om, at det af bemærkningerne fremgår, at der med lovforslaget ikke er sket en tidsmæssig udvidelse af den rejsendes adgang til afbestilling.

Bestemmelsen må derfor i lighed med gældende praksis fortolkes restriktivt med særligt fokus på væsentlighedsvurderingen. Det bør derfor desuden fremgå af bemærkningerne, at den rejsendes anmodning skal fortolkes ud fra principperne om anteciperet misligholdelse.

Dette indebærer, at den rejsende skal dokumentere, at der på tidspunktet for anmodning om gebyrfri afbestilling er en altovervejende sandsynlighed for, at de påberåbte forhold tillige er til stede på det tidspunkt, hvor pakkerejsens levering påbegyndes på en sådan måde og i et sådant omfang, at leveringen af denne eller befordringen rent faktisk vil blive berørt i et væsentligt omfang af de påberåbte omstændigheder.

Rejsearrangørens ændringer før afrejse

Lovforslagets §§ 18 og 19 regulerer rejsearrangørens øvrige ændringer i pakkerejsen udover ændringer i rejsens pris, der er reguleret i § 17. I bemærkningerne til § 18 på side 212 beskrives den rejsendes rettigheder bl.a. i den situation, hvor rejsearrangøren inden afrejse er nødsaget til væsentligt at ændre et af rejseydelsernes kendetegn, der er nærmere beskrevet i lovforslagets § 6 stk. 1. I en sådan situation har den rejsende ret til at enten at acceptere ændringerne eller at hæve aftalen.

Rejsearrangørens underretningspligt

Det følger af underretningspligten i § 18 stk. 2, at rejsearrangøren skal informere den rejsende om de pågældende ændringer og betydningen af disse i relation til rejsens pris. Det fremgår dog ikke nærmere, hvad der ligger heri, men det må forudsættes, at bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 18 stk. 3. Efter denne bestemmelse har den rejsende krav på et forholdsmæssigt afslag i rejsens pris, hvis den rejsende enten har accepteret ændringerne eller valgt at deltage i en erstatningspakkerejse, såfremt den pågældende rejse herefter vurderes at være af lavere værdi eller kvalitet.

I relation til kapitaliseringen af rejsen ud fra begreberne værdi eller kvalitet, er der ikke nogen yderligere afklaring af begreberne, og der er heller ikke bemærkelsesværdige fortolkningsbidrag at finde i direktivets præambel 33.

DRF skal på den baggrund opfordre til, at det i bemærkningerne bør fremgå, såfremt sondringen mellem disse begreber har en reel betydning for vurderingen af det forholdsmæssige afslag eller om disse anses for sidestillede.

Væsentlighedsbetragtningen

I afsnit 2.7.3.2 på side 104 anføres det, at ændringer i af- og hjemrejsetidspunkter, der er oplyst i aftalen, bør betragtes som væsentlige, hvis de påfører den rejsende betydelig ulejlighed eller ekstra omkostninger. Det fremgår ikke, om denne vurdering skal foretages ud fra den rejsendes subjektive forhold, eller om den skal foretages ud fra et objektive grundlag. DRF forudsætter, at det i relation til almindelige mangelsvurderinger, vil være mest naturligt, at vurderingen skal foretages ud fra sidstnævnte objektive grundlag.

I lovforslagets § 19 fremgår det, at en rejsearrangør kun er berettiget til at foretage ændringer i aftalen udover, hvad der følger af bestemmelserne §§ 17 og 18 uden samtykke fra den rejsende, hvis rejsearrangøren har taget forbehold herfor i selve aftalen. I sådanne situationer må den rejsende acceptere de pågældende ændringer uden at have krav på forholdsmæssig afslag eller erstatning.

Forudsætningen herfor, er ifølge direktivet, at der er tale om ubetydelige ændringer. I lovforslaget konkluderes det under henvisning til artikel 11 stk. 2, der henviser til artikel 5 stk. 1, første afsnit, litra a, hvor rejseudvalgenes væsentligste kendetegn er defineret, således at ubetydelig kan sidestilles med uvæsentlig.

Det bør på denne baggrund fremgå af bemærkningerne, at forhold, der ikke falder ind under lovforslagets § 6 herefter betragtes som uvæsentlige med den konsekvens, at rejsearrangøren kan ændre i disse uden at ifalde ansvar, såfremt proceduren og de øvrige forhold, der fremgår af § 19 er opfyldt.

Reklamation over mangler

I afsnit 2.9.3.2 på side 117 præsenteres indholdet af lovforslagets § 22 vedrørende den rejsendes reklamlationspligt. Det fremgår heraf, at den rejsende også fremover er forpligtet til at gøre rejsearrangøren opmærksom på mangler ved pakkerejsen. På den måde vil rejsearrangøren få mulighed for at afhjælpe de påberåbte mangler, hvis denne er enig i vurderingen af de påberåbte forhold.

Lovforslaget medfører nogle ændringer i forhold til den gældende retstilstand. For det første pålægges den rejsende en pligt til at reagere hurtigere, end det er tilfældet i dag, idet den rejsende fremover skal reklamere uden unødigt forsinkelse.

For det andet fjernes den konsekvens efter nuværende praksis, hvor en rejsendes manglende reklamation medfører, at denne mister retten til efterfølgende at gøre mangelsbeføjelser gældende.

Den rejsendes reklamlationspligt er altafgørende for, at en rejsearrangør har mulighed for at afhjælpe mangler ved pakkerejsen, og det er på denne baggrund efter DRF's opfattelse en bekymrende ændring. Det er derfor vigtigt, at man i bemærkningerne adresserer dette forhold, så man ikke risikerer at gøre pligten illusorisk. DRF har desuagtet forståelse for, at der grundet direktivets harmoniseringsniveau ikke synes at være mulighed for at opretholde gældende praksis fuldt ud.

DRF noterer sig til gengæld, at det under henvisning til præambel 34 i bemærkningerne tydeligt fremgår, at den rejsendes sene eller manglende reklamation stadig vil have konsekvenser. Dette indebærer, at undladelse eller for sen reklamation kan tages i betragtning ved fastsættelsen af et forholdsmæssigt afslag eller erstatning til den rejsende.

I relation til begrundelsen for at manglende reklamation fremover ikke ubetinget medfører bortfald af den rejsendes rettigheder, gøres det gældende, at der kan forekomme visse situationer, hvor en reklamation alligevel ikke ville have medført, at rejsearrangøren kunne have afhjulpet manglerne.

DRF skal på den baggrund opfordre til, at det af bemærkningerne fremgår, at det som udgangspunkt alene er i sådanne situationer samt i de nævnte tilfælde af uforstyldt personskaade, hvor der vil være mulighed for, at manglende efterlevelse af reklamlationspligten ikke skal have økonomiske konsekvenser for den rejsende.

Afhjælpning

I afsnit 2.9.3.3 på side 119 vedrørende lovforslagets § 23 beskrives rejsearrangørens afhjælpningspligt nærmere, der er en delvis videreførelse af gældende retstilstand, dog med visse betydningsfulde ændringer, hvis nærmere indhold beskrives i de nedenstående afsnit.

Umulighed

Det følger af den foreslåede § 23 stk. 1, at den rejsende i tilfælde af mangler ved pakkerejsen kan kræve, at rejsearrangøren afhjælper disse, medmindre afhjælpning er umulig eller vil påføre rejsearrangøren uforholdsmæssige omkostninger under hensyn til manglens omfang og de berørte rejseudøvelses værdi.

Der er som anført ovenfor tale om en delvis ændring i gældende retstilstand, idet rejsearrangøren ikke længere kan afvise at afhjælpe under henvisning til, at det vil være en væsentlig ulempe. Kravet efter lovforslaget er, at der skal foreligge umulighed.

Det fremgår ikke nærmere, hvad der ligger i denne ændring, om end det i bemærkningerne konstateres, at der er tale om en videreførelse af gældende retstilstand med pågældende udvidelse af rejsearrangørens afhjælpningspligt.

DRF forudsætter på den baggrund, at der trods den direktivbestemte ændring i ordlyden ikke er tiltænkt nævneværdige ændringer i gældende retstilstand og noterer samtidigt, at muligheden for at afvise afhjælpning ud fra omkostningsmæssige betragtninger med lovforslaget videreføres.

Den rejsendes adgang til selv at afhjælpe

I afsnit 2.9.3.4 på side 120/219 fremgår det af den foreslåede § 23 stk. 3, at den rejsende under visse forudsætninger er berettiget til selv at foretage afhjælpning af mangler ved pakkerejsen og få refunderet disse udgifter af rejsearrangøren.

Det er for det første en forudsætning, at pakkerejsen er behæftet med mangler, som rejsearrangøren er forpligtet til at udbedre. Dernæst skal den rejsende have givet rejsearrangøren en rimelig frist til at udbedre disse forhold.

Det fremgår ikke nærmere, hvad der ligger i begrebet rimelig frist, og på den baggrund skal DRF anmode om, at det tydeligt fremgår af bemærkningerne, at fastsættelsen af en sådan skal tages ud fra en objektiv betragtning og under hensyntagen til de konkrete manglers karakter og arrangørens faktiske mulighed for at afhjælpe.

Det konkluderes i bemærkningerne, at direktivets ordlyd "kan anmode om refusion af de nødvendige udgifter" skal forstås som egentlig ret til at kræve refusion, og ordlyden til den foreslåede bestemmelse er således ændret til "kan kræve nødvendige udgifter til afhjælpningen refunderet".

I forbindelse med den rejsendes mulighed for at fastsætte frist for afhjælpning og herefter selv foretage en sådan med mulighed for efterfølgende refundering hos rejsearrangøren for afholdte udgifter i forbindelse med afhjælpningen, er det vigtigt at betone, at det alene er de konkrete og nødvendige udgifter til den pågældende afhjælpning, den rejsende har krav på.

Det er vigtigt at få uddybet disse betragtninger om objektivitet og nødvendighed i bemærkningerne, så man undgår en situation, hvor den rejsende eksempelvis en sen aften ankommer til et hotel og indkvarteres på et værelse, der af denne betragtes som utilfredsstillende og mangelfuldt, hvorefter den rejsende vælger at lade sig indkvartere for rejsearrangørens regning på et andet hotel.

For at undgå situationer som ovenstående, skal DRF derfor anmode om, at det af bemærkningerne fremgår, at bestemmelsen udelukkende omhandler udgifter til en ikke blot nødvendig og korrekt, men også tilstrækkelig afhjælpning, hvilket indebærer, at den rejsende ud fra principperne i tabsbegrænsningspligten kun er berettiget til at foretage en tilstrækkelig og nødvendig afhjælpning.

De direktivbestemte eksempler i forbindelse med de situationer, hvor en frist ikke er nødvendig, da øjeblikkelig afhjælpning er påkrævet, er ganske illustrerende for bestemmelsens anvendelsesområde. For en god ordens skyld vil det imidlertid være hensigtsmæssigt, hvis man fik understreget i bemærkningerne, at der som udgangspunkt er tænkt på alvorlige og akut opståede mangler og i øvrigt på situationer, der har kriselignende karakter.

Alternative rejseydelser

I afsnit 2.9.3.5 på side 121/220 vedrørende lovforslagets § 24 behandles rejsearrangørens pligter overfor den rejsende i de situationer, hvor en væsentlig del af pakkerejsens rejseydelser ikke kan leveres.

DRF forudsætter under henvisning til ordlyden af kapitel 5, at bestemmelsen alene finder anvendelse efter pakkerejsens påbegyndelse og skal ses i sammenhæng med rejsearrangørens afhjælpningspligt, idet øvrige forhold inden dette tidspunkt bør behandles efter reglerne i kapitel 4.

Det lægges til grund i bemærkningerne, at det ikke er klart, hvorvidt den bagvedliggende bestemmelse i direktivets § 13 stk. 5 er tænkt som en generel mangelsbestemmelse eller udelukkende i de situationer, hvor en væsentlig del af rejseydelserne slet ikke bliver leveret.

Det konkluderes herefter under henvisning til præambel 34, at bestemmelsens anvendelsesområde er de situationer, hvor en væsentlig del af ydelserne slet ikke leveres, i modsætning til den i artikel 13 stk. 6 beskrevne situation, hvor ydelserne rent faktisk leveres, men til trods herfor i væsentligt omfang påvirker leveringen af pakkerejsen.

Det fremgår herefter, at hvis en væsentlig del af pakkerejsens rejseydelser slet ikke kan leveres, er rejsearrangøren forpligtet til at tilbyde den rejsende alternative rejseydelser af en tilsvarende eller højere karakter uden merudgifter for den rejsende.

I forlængelse heraf anføres det, at: *"I overensstemmelse med direktivet omfatter dette også tilfælde, hvor den rejsendes befordring tilbage til afrejsestedet ikke leveres i overensstemmelse med aftalen"*. Sætningen forklares ikke yderligere, og DRF skal på den baggrund opfordre til, at det uddybes, hvad der ligger heri, idet sætningen som vi læser ikke giver nogen mening i dens nuværende kontekst

Det fremgår heller ikke, hvad der ligger i begrebet tilsvarende ydelser, men det forudsættes, at begrebet korrekt afhjælpning i et vist omfang kan sidestilles hermed. Herefter konkluderes det i bemærkningerne, at bestemmelsen indeholder en egentlig pligt for rejsearrangøren til at tilbyde alternative rejseydelser, hvilket er i overensstemmelse med det forhold, at naturalopfyldelse efter pakkerejsens påbegyndelse må antages at være i begge parter's interesse.

Denne pligt korresponderer udmærket med, at den rejsende efter forslaget § 24 stk. 3 som udgangspunkt er forpligtet til at acceptere de tilbudte alternativer, medmindre de ikke svarer til den oprindelige rejseydelse, eller hvis det forholdsmæssige afslag er utilstrækkeligt. DRF forudsætter i den forbindelse, at der med utilstrækkelig sigtes på, at kapitaliseringen af den pågældende mangel på et objektivt grundlag har været for lav.

For så vidt angår tilsvarende må det fortolkes med afhjælpningspligten for øje, hvilket indebærer, at en afvisning af arrangørens afhjælpning eller forholdsmæssige afslag er en meget byrdefuld beføjelse. Derfor skal det understreges, at denne beføjelse af en absolut undtagelse, der kun finder anvendelse i situationer, hvor de tilbudte alternativer åbenlyst er af betragtelig ringere kvalitet eller lavere værdi end det aftalte, hvilket der synes at være støtte til i § 24 stk. 2.

Det bør derfor fremgå af bemærkningerne, at det ikke er den rejsendes subjektive vurdering af, hvorvidt denne mener at være blevet behørigt kompenseret, der er afgørende for, hvornår den rejsende er berettiget til at afslå efter § 24 stk. 3, idet rejsearrangørens afhjælpningsret i modsat fald vil gjort delvist illusorisk.

Endelig fremgår det af den foreslåede § 24 stk. 4, at i de situationer, hvor det antages, at den rejsende har været berettiget til at afslå rejsearrangørens tilbudte afhjælpning og/eller forholdsmæssige afslag, har den rejsende krav på forholdsmæssigt afslag og eventuelt erstatning efter reglerne i §§ 27-31. Det følger herefter, at den rejsende tillige har ret til gratis hjemtransport uden unødigt forsinkelse, hvis pakkerejsen omfatter passagerbefordring.

Sidste del af bestemmelsen omfatter ifølge bemærkningerne bl.a. den situation, hvor den rejsende vælger ikke at hæve aftalen, selvom der ikke kan tilbydes alternative arrangementer, eller hvor den rejsende har været berettiget til at afvise de tilbudte alternativer.

Eksemplet giver efter DRF's opfattelse ikke mening, idet en fastholdelse af aftalen altid vil indebære, at rejsearrangøren forsat har en hjemtransportforpligtelse for den rejsende.

DRF skal på den baggrund opfordre til, at det i bemærkningerne eksemplificeres yderlige, hvilke konkrete situationer, der er tænkt på med denne del af bestemmelsen, herunder om det er begrebet uden unødigt forsinkelse, der er tænkt på.

Ophævelse

Afsnit 2.9.3.6 på side 123 beskriver den rejsendes adgang til at hæve aftalen, selvom pakkerejsen er påbegyndt. Det fremgår af den foreslåede § 25, at den rejsende har ret til at hæve aftalen, hvis rejsen for det første har været behæftet med en væsentlig mangel, og arrangøren ikke efter en rimelig frist har afhjulpet.

Af bestemmelsens stk. 2 fremgår det, at rejsearrangøren, som det er tilfældet efter nuværende regler, er berettiget til at fradrage et beløb svarende til den nytte eller værdi, som rejsen trods ophævelsen har haft for den rejsende.

Endelig fremgår det af den foreslåede § 25 stk. 3, at den rejsen har krav på hjemtransport uden unødigt forsinkelse i situationer, hvor pakkerejsen omfatter passagerbefordring, og den rejsende efter stk. 1 er berettiget til at hæve købet. Kravet på hjemtransport i denne forbindelse er forståeligt og følger desuden af den eksisterende retstilstand.

Herefter følger til gengæld en efter DRF's opfattelse lettere forvirrende redegørelse for betragtningerne omkring direktivets artikel 13 stk. 6, første og andet afsnit, hvor det konkluderes at artikel 13 stk. 6, andet afsnit skal betragtes som et supplement til artikel 13 stk. 6, første afsnit.

Dette fører øjensynligt til det ræsonnement, at den rejsende herefter kan kræve at blive hjemtransporteret uden yderligere udgifter, men i øvrigt fastholde aftalen, og desuden kræve en passende prisnedsættelse og/eller erstatning efter direktivets artikel 14.

Som anført ovenfor giver det ikke mening, at tale om krav på hjemtransport, hvis aftalen ikke er ophævet, idet en sådan allerede følger af den kontraktuelle forpligtelse, der ligger i den aftalte passagerbefordring, der her forudsættes at være en del af pakkerejsen.

DRF skal derfor atter opfordre til, at der redegøres yderligere for betragtningen og gøres brug af helt konkrete og forståelige eksempler til at illustrere, hvad det er for en situation, bestemmelsen tager sigte på.

Ekstraordinære omstændigheder i forbindelse med hjemtransport

I afsnit 2.9.3.7 på side 127 berøres den situation, hvor det på grund af ekstraordinære og uundgåelige omstændigheder ikke har været muligt for rejsearrangøren at få bragt den rejsende hjem til pakkerejsens afrejsested. Forholdet er reguleret i lovforslagets § 26, hvoraf det fremgår, at den rejsende i en sådan situation har krav på, at rejsearrangøren afholder udgifter til indkvartering i op til tre nætter.

Indkvarteringen skal så vidt muligt være af tilsvarende kategori, hvilket formentlig er tiltænkt de situationer, hvor et af pakkerejsens elementer udgøres af indkvartering. Det fremgår ikke af bemærkningerne, hvilke krav der kan stilles til indkvartering i de situationer, hvor pakkerejsen ikke indeholder en sådan.

Bestemmelsen skal formentlig ses i lyset af Kommissionens udtalelser i relation til Eyjafjallajökulls vulkanudbrud, der i april 2010 lammede en stor del af den europæiske flytrafik, og passagerer ufrivilligt var strandet i mange dage rundt omkring i verden.

I den forbindelse udtalte Kommissionen som bekendt, at der i det oprindelige pakkerejsedirektiv Rdir 90/314 kunne indfortolkes en såkaldt omsorgspligt, der indebærer at rejsearrangører efter Kommissionens opfattelse var forpligtede til at afholde udgifterne for de rejsende i sådanne ekstraordinære omstændigheder.

I Pakkerejse-Ankenævnet havde der gennem en længere årrække været en lignende praksis, der endda over tid og uden yderligere begrundelse havde udviklet sig til også at omfatte forplejning i den pågældende periode. Denne praksis blev ændret ved en afgørelse fra Hillerød byret den 17. december 2014, hvorefter retten lagde til grund, at der ikke i pakkerejseloven var hjemmel til at indfortolke sådanne udgifter i rejsearrangørens omsorgspligt.

Byretten lagde til grund, at der var tale om erstatningsposter, som arrangøren ikke kunne drages til ansvar for, hvis årsagen til den rejsendes tab beroede på omstændigheder, som rejsearrangøren efter pakkerejselovens § 17 stk. 1, nr. 4 ikke kunne drages til ansvar for.

DRF finder det beklageligt, at retstilstanden ændres på dette område som følge af direktivets artikel 13 stk. 7 og skal på den baggrund opfordre til, at det af bemærkningerne fremgår, at lovforslaget således på dette punkt udgør en ændring, der får betragtelige økonomiske konsekvenser for rejsearrangørerne.

Det fremgår desuden af bestemmelsen, at hvis der i anden EU lovgivning, der berører passagerbefordring, er regler, som berettiger beskyttelsessubjekterne til mere end 3 overnatninger, vil rejsearrangøren være forpligtet efter dette regelsæts bestemmelser.

Dette indebærer, at rejsearrangøren ikke kan begrænse sin pligt til 3 nætter, såfremt der i den EU-lovgivning om passagerrettigheder, der finder anvendelse på det relevante transportmiddel til den rejsendes befordring tilbage til afrejsestedet er fastsat længere perioder. Det må derfor være en forudsætning, at der rent faktisk er fastsat længere frister i den gældende EU-lovgivning, og at der ikke blot er tale om et fravær af sådanne frister.

Af denne grund er DRF ikke enige i bemærkningerne på side 128, hvor det fremgår, at fraværet af frister i en EU-lovgivning for det relevante transportmiddel vil medføre en ubegrænset pligt for rejsearrangøren. DRF ser ikke, at en sådan ubegrænset pligt kan udledes af direktivteksten, da denne tydeligt angiver, at rejsearrangørens pligt kan begrænses til 3 nætter, såfremt der ikke i den relevante EU-lovgivning er fastsat længere frister. Fraværet af frister i den relevante lovgivning kan ikke sidestilles med en ubegrænset pligt.

Fastholdes ovennævnte betragtning er der efter DRF's opfattelse tale om en yderst u hensigtsmæssig retstilstand, der stiller rejsearrangørerne i en urimelig konkurrencefordrivende situation, eftersom en række luftfartselskaber beklageligvis ofte har store udfordringer med at efterleve kravene i Rfor 261/2004.

Med den foreslåede bestemmelse vil luftfartselskabernes manglende efterlevelse, der for nuværende ikke har nævneværdige sanktioner, påføre rejsearrangøren unødvendige økonomiske meromkostninger.

Forholdsmæssigt afslag og erstatning

Forholdsmæssigt afslag

Af lovforslagets § 27 fremgår det, at den rejsende har ret til et forholdsmæssigt afslag i prisen for enhver periode, hvor en mangel har foreligget, medmindre rejsearrangøren godtgør, at manglen skyldes den rejsendes egne forhold.

Af bemærkningerne til bestemmelsen på side 131 fremgår det, at den rejsende som udgangspunkt skal have et forholdsmæssigt afslag, uanset om manglen ender med at blive afhjulpet. I forlængelse heraf anføres det, at der som udgangspunkt ikke findes en nedre grænse for størrelsen af et forholdsmæssigt afslag.

DRF er i udgangspunktet enig i, at den rejsende bør have ret til et forholdsmæssigt afslag for den tid, hvor en given mangel består. Det er imidlertid også vores opfattelse, at både direktivets artikel 13 og betragtningerne i præambel 34 giver mulighed for, at loven fortsat kan rumme en bestemmelse, der tilnærmelsesvis svarer til den gældende lovgivnings § 26. Undtaget herfra er naturligvis de situationer, hvor reklamation ikke ville have medført, at arrangøren kunne have afhjulpet manglen samt uforskyldte personskader.

Endelig finder DRF anledning til at bemærke, at der efter ganske almindelige obligationsretlige principper i det tilfælde hvor en arrangør modtager en reklamation, bør indrømmes en rimelig frist for arrangøren til at afhjælpe den mangel, som reklamationen vedrører.

Det fremgår i direktivets artikel 13, at en rejsende er berettiget til at fastsætte en rimelig frist for afhjælpningen af en konstateret mangel. Det må antages, at såfremt en mangel afhjælpes inden for denne frist, må der være tale om en rettidig afhjælpning, hvorfor der ikke foreligger en mangel. Den rejsende vil i sådanne situationer ikke være berettiget til forholdsmæssigt afslag.

Erstatning

Det fremgår af § 28, at en rejsende er berettiget til erstatning for enhver skade, der opstår som følge af en mangel ved pakkerejsen, medmindre rejsearrangøren kan godtgøre, at der er tale om en situation, der er omfattet af bestemmelsens 3 undtagelser som er oplistet i § 28 stk. 1, nr. 1-3.

I relation til § 28 stk. 2 fremgår det, at den rejsende under særlige omstændigheder kan være berettiget til en ulempegodtgørelse. Det konkluderes i afsnit 2.10.3.2 på side 132, at erstatning for ikke økonomisk skade alene kan komme på tale, hvor der er væsentlige problemer med levingen af pakkerejsen, som medfører en væsentlig ulempe for den rejsende.

Denne fortolkning er i store træk i overensstemmelse med fortolkningen af den nuværende pakkerejselov § 22 stk. 2, og DRF forudsætter på den baggrund, at bestemmelsen ikke umiddelbart vil medføre væsentlige ændringer i praksis.

Det er dog efter DRF's opfattelse afgørende, at væsentlighedskriteriet for ulempen også her opretholdes på objektive kriterier, hvilket bør fremgå af bemærkningerne.

Erstatningsbegrænsninger

DRF er tilfredse med, at ansvaret samt erstatningsbegrænsningerne i internationale konventioner, der er bindende for EU efter bestemmelsen i § 29, stk. 1 nu per definition bliver en del af en aftale om pakkerejser. DRF forstår bestemmelsen således, at der ikke er krav om, at disse begrænsninger fremgår af aftalen om pakkerejser, men derimod automatisk finder anvendelse på en aftale om pakkerejser.

Den samme forståelse gør sig gældende for § 29, stk. 2 om konventioner, der alene er bindende for medlemsstaten, hvorimod bestemmelsen i lovforslagets § 30 medfører, at eventuelle erstatningsbegrænsninger, der ikke falder under lovforslagets § 29, skal fremgå af aftalen om pakkerejser.

DRF er enig i, at det er hensigtsmæssigt at ikke konventionsbaserede erstatningsbegrænsninger ikke bør kunne gøres gældende ved personskade eller skade, der er forvoldt forsætligt eller uagtsomt. Ligeledes er det hensigtsmæssigt, at disse erstatningsbegrænsninger fremgår af aftalen om en pakkerejse, da de alt andet lige må anses som værende aftalebaseret, eftersom der ikke er krav om en hjemmel i internationale konventioner.

Modregning

DRF har med stor interesse noteret sig indholdet af lovforslagets § 31. Det fremgår af afsnit 2.10.3.4 på side 136, at hvis den rejsende har opnået erstatning eller forholdsmæssigt afslag efter de respektive EU-forordninger om passagerrettigheder eller fået udbetalt erstatning i henhold til de internationale konventioner for passagerbefordring, fratrækkes det modtagne beløb i erstatningen eller det forholdsmæssige afslag, som den rejsende måtte være berettiget til efter pakkerejseloven.

Det har længe været DRF's opfattelse, at rejsearrangører har været berettiget til at foretage en sådan modregning i kompensationer, der er udbetalt af underleverandører efter internationale konventioner og/eller EU forordninger. Derfor er det med tilfredshed, at DRF kan konstatere, at denne ret nu bliver lovhjemlet på en sådan måde, at rejsearrangøren er direkte forpligtet til at fradrage sådanne udbetalinger.

DRF så gerne, at de gældende EU retlige regelsæt om passagerbefordring ligeledes indeholdt bestemmelser om, at pligtsubjekterne under disse også var underlagt bestemmelser om, at eventuel kompensation og/eller erstatning blev udbetalt uden ugrundet ophold.

I modsat fald, er der en betydelig risiko for, at de pågældende pligtsubjekter efter de respektive regelsæt forsøger at strække tidspunktet for udbetalingen af en berettiget kompensation/erstatning for på denne måde at være den part, der efterfølgende kan foretage modregningen.

En sådan situation er hverken tilfredsstillende for pligtsubjekterne eller for den rejsende, og DRF skal på den baggrund opfordre til, at man søger at imødekomme denne forskel i bemærkningerne.

Om end vi er overvejende tilfredse med bestemmelsen, er det ikke uden en vis skepsis, idet Rfor 261/2004 har en lignende bestemmelse, og den har desværre vist sig at volde store problemer at håndtere i praksis. Formålet med, at der ikke skal ske dobbeltudbetaling, er anerkendelsesværdigt, men der er ganske enkelt behov for, at rejsearrangørerne og pligtsubjekterne efter de øvrige regelsæt tillægges beføjelser til at kontrollere, om den rejsende allerede har modtaget udbetalinger andetsteds fra.

Dette kunne passende gøres ved, at den rejsende pålægges en pligt til at oplyse, hvorvidt denne har fået udbetalinger efter andre regelsæt for samme hændelse. Tilsidesættelse af en sådan pligt bør sanktioneres eventuelt ved, at den rejsendes ret til udbetaling efter pakkerjeseleven begrænses eller tilbageholdes, indtil den rejsende har afgivet svar på forespørgslen.

En sådan pligt er beklageligvis nødvendig, da mange rejsearrangører i praksis oplever, at den rejsende på forespørgsel nægter at oplyse herom. Det samme er tilfældet for visse luftfartsselskaber, der på tilsvarende vis ikke ønsker at informere rejsearrangøren om, hvorvidt de har udbetalt kompensation efter Rfor 261/2004.

På den baggrund bør der udover den foreslåede oplysningspligt desuden foretages en retlig rubricering eller nærmere prioritering af, hvilket pligtsubjekt, der er nærmest til at forestå den pågældende udbetaling.

En sådan prioritering kunne foretages ud fra principperne om, at det er den direkte skadevoldende part, der er primær ansvarlig for udbetaling, såfremt denne er underlagt et af de respektive regelsæt.

Med lovforslagets nuværende ordlyd stilles pligtsubjekter, der omfattes af de øvrige regelsæt beklageligvis med en konkurrenceforvridende fordel på bekostning af rejsearrangørerne under hensyn til ovennævnte

DRF skal derfor anmode om, at disse betydningsfulde problemstillinger bliver adresseret i bemærkningerne, da bestemmelsen i modsat fald vil være mere eller mindre illusorisk.

Kontakt til formidler

Af lovforslagets § 33 fremgår det, at der påhviler formidlere en pligt til, at videregive henvendelser fra den rejsende til rejsearrangøren.

DRF er enig i betragtningerne på side 138, hvor det fremgår, at bestemmelsen alene vedrører henvendelser efter pakkerejsens påbegyndelse.

At bestemmelsen er uden konsekvens for en formidler ved manglende overholdelse af forpligtigelserne i § 33, antager DRF at være begrundet i, at et sådan forhold ikke ønskes reguleret i loven, men derimod må løses under de almindelige principper for erstatning i kontrakt.

Såfremt ovennævnte antagelse er korrekt, bør dette fremgå af bemærkningerne, der under alle omstændigheder bør beskrive konsekvenserne af formidlerens manglende underretning yderligere.

Regres

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 39 på side 237 samt direktivets artikel 22, at en rejsearrangør eller formidler, der udbetaler erstatning, giver et forholdsmæssig afslag eller opfylder andre forpligtigelser, der påhviler vedkommende efter loven, indtræder i den rejsendes eventuelle krav mod andre, som på andet grundlag end denne lov er ansvarlige for den begivenhed, som gav anledning til den pågældende udbetaling.

I afsnit 2.16.3 på side 151 anføres det, at bestemmelsen skal ses i lyset af direktivets artikel 14, nr. 5 om modregning i erstatninger eller prisnedsættelser på baggrund af internationale konventioner og EU retsakter. Dog fremgår det ligeledes, at lovforslagets § 39 ikke antages at regulere betingelserne for regres.

DRF er noget uafklaret om konsekvenserne af ovenstående, da første bemærkning giver en formodning for, at en rejsearrangør eller formidler vil kunne påberåbe sig bestemmelserne i de relevante internationale og EU retsakter, såfremt de indtræder i den rejsendes krav om udbetaling af en erstatning, forholdsmæssigt afslag eller opfyldelse af andre forpligtigelser.

DRF er af den overbevisning, at rejsearrangører og formidlere efter § 39 ved regres kan påberåbe sig de retsakter, som den rejsende måtte have rettigheder efter.

En sådan tilstand ville forhindre overkompensation, og delvist imødegå de udfordringer, der er beskrevet i ovenstående afsnit om modregning, hvis det kan konkluderes, at eventuelle ikke oplyste krav fra den rejsende mod den relevante skadevolder vil blive afdækket ved rejsearrangørens regresadgang.

Hertil kommer, at man vil undgå den situation, hvor skadevolder og rejsearrangør begge afventer udbetaling af et berettiget krav under henvisning til, at modparten er betalingspligtig efter et andet regelsæt, for efterfølgende at kunne foretage modregning i egen udbetaling.

Denne u hensigtsmæssige situation kan med rejsearrangørens regresadgang overfor skadevolder delvist imødegås. Endelig vil rejsearrangøreren ej heller være udsat for en uforholdsmæssig økonomisk risiko fra underleverandørers handlinger, som rejsearrangøren ikke har nogen indflydelse på eller mulighed for at afværge.

DRF vil derfor opfordre til, at det tydeliggøres i bemærkningerne, at en rejsearrangør eller formidler med hjemmel i bestemmelsen kan påberåbe sig de relevante internationale konventioner og EU retsakter, når denne foretager regres efter § 39.

Skulle ovenstående betragtning mod forventning ikke være omfattet af bestemmelsen, bør det i bemærkningerne fremgå, at rejsearrangøren som det mindre i det mere under alle omstændigheder kan påberåbe sig de relevante internationale og europæiske regelsæt.

I den forbindelse må det have formodningen for sig, at rejsearrangøren kan gøre krav, denne er pålagt efter lovforslagets bestemmelser, gældende overfor den skadevoldende underleverandør ud fra det forhold, at kravet er påregneligt efter de almindelige erstatningsretlige regler.

Ændringer som følge af forbrugeraftaleloven

I afsnit 2.18.3 på side 155 præsenteres nogle ændringsforslag med henblik på at sikre ensartethed i den forbrugerrettede lovgivning.

På den baggrund foreslås det med lovforslagets § 6 stk. 4, at forbrugeraftalelovens § 8, stk. 3, skal finde anvendelse på pakkerejser, som sælges eller udbydes til salg til rejsende.

Der er som DRF læser lovforslaget ikke tale om et direktivbestemt krav, men derimod alene en mulighed, idet Rdir 2011/83 artikel 6 stk. 7 er fakultativt formuleret.

Det er er således ikke en direktivbestemt pligt, at der skal indføres sprogkrav, som man kan få indtryk i lovforslagets afsnit 2.18.1 på side 154, hvor det anføres; "...at visse regler i forbrugerrettighedsdirektivet tillige skal finde anvendelse på rejsende efter det nye pakkerejsedirektiv. Det drejer sig om sprogkrav, fremhævelse.....".

Konsekvensen af denne bestemmelse vil medføre, at de oplysninger, en rejsearrangør efter nærværende lovforslag er forpligtet til at give den rejsende, skal afgives på dansk, hvis rejsearrangøren har markedsført den pågældende vare eller tjenesteydelse på dansk, medmindre forbrugeren giver sit udtrykkelige samtykke til at modtage oplysningerne på et andet sprog.

Udover begrundelsen om ensartethed i forbrugerlovgivningen er der ikke yderligere bemærkninger om baggrunden for denne bestemmelse, der beklageligvis vil få voldsomme konsekvenser for både rejsearrangøren og den rejsende, hvis den fastholdes i dens nuværende udformning.

Meget ofte gør rejsearrangører brug af udenlandske turoperatører, hos hvem man køber dele af rejseydelserne. Det kunne eksempelvis være et længerevarende landarrangement i forbindelse med en rundrejse i Sydamerika. I forbindelse med planlægningen af sådanne ture, der typisk foregår i tæt dialog med den rejsende, forelægges denne en række forskellige programbeskrivelser fra forskellige udbydere for at tage stilling til, hvilket program, der passer bedst til den rejsendes ønsker.

Såfremt man fremover skal til at oversætte sådanne programbeskrivelser, vil det fordyre rejsen i et betragteligt omfang og samtidig begrænse den rejsendes udvalgsmuligheder, da rejsearrangøren ikke længere vil have samme vifte af forskellige ydelser til rådighed. I yderste konsekvens vil en flybillet eller voucher skulle oversættes, hvis man anlægger en meget restriktiv fortolkning af bestemmelsen.

Som det fremgår ovenfor, er det DRF's opfattelse at der for det første ikke er et direktivbestemt krav om at indføre en så byrdefuld pligt for rejsearrangøren. For det andet strider det imod hele direktivets og lovforslagets formålsbetragtning som beskrevet i præambel 5 om at skabe et egentlig indre marked for dette område. Sprogkravet vil netop i høj grad udgøre en barriere for grænseoverskridende handel.

DRF foreslår derfor, at man modererer bestemmelsens udgangspunkt, således at en rejsearrangør fremover gerne må udlevere materiale på andet sprog uden den rejsendes udtrykkelige samtykke.

For at sikre et tilsvarende højt forbrugerbeskyttelsesniveau, skal det desuden fremgå af bestemmelsen, at rejsearrangøren på den rejsendes anmodning er forpligtet til at afgive det materiale, der er en del af aftalen, på dansk. Et sådant forslag synes ikke er være i strid med ordlyden artikel 6 stk. 7 i Rdir 2011/83, der ikke forudsætter brug af udtrykkeligt samtykke.

For så vidt angår de øvrige forslag, der har relation til forbrugeraftaleloven, har DRF ingen kommentarer.

Afsluttende bemærkninger

Det er glædeligt at notere, at lovforslaget har søgt at imødekomme ønsker og lyttet til forslag både fra forbrugersiden og erhvervsiden. Overordnet set, er det DRF's opfattelse, at lovforslaget indeholder en lang række fornuftige, hensigtsmæssige og ikke mindst tiltrængte ændringer i gældende retstilstand

Som det fremgår af høringssvaret er der imidlertid også en række områder med tvivl om, hvordan de enkelte bestemmelser skal forstås og anvendes i praksis. For en god ordens skyld og under hensyn til høringssvarets omfang vil vi i de afsluttende bemærkninger kort ridsse de punkter op, der for DRF's vedkommende er de absolut vigtigste i lovforslaget.

Vedrørende lejlighedsvis og erhvervsrejser

Det glæder os derfor at se, at det fremover bliver muligt for erhvervsdrivende at aftale, at et køb af en rejse ikke er omfattet af lovens regler, og vi forudsætter at kravet om en generel aftale gøres let at håndtere i praksis.

Samtidig er det ud fra konkurrencemæssige synspunkter yderst positivt, at man nu indsnævrer anvendelsesområdet for organisationer og institutioner, der tidligere ikke har været underlagt reglerne under hensyn til den hidtidige fortolkning af begrebet lejlighedsvist.

Nedenfor følger de forhold, der bekymrer os mest i lovforslaget, og hvor der efter vores opfattelse er et ubetinget behov for at afklare og behandle disse problemstillinger yderligere i bemærkningerne.

Vedrørende gebyrfri afbestilling

Det er for det første af afgørende betydning, at den gebyrfrie afbestillingsret bliver afgrænset tidsmæssigt som foreslået ovenfor i vores bemærkninger i relation til, at de 14 dage, der gælder efter den nuværende § 9 stk. 3, ikke længere fremgår af lovforslagets bestemmelse. Derudover er det vigtigt, at den rejsendes personlige forhold udelukkende kan defineres af de offentlige myndigheder eller lignende objektive instanser.

Vedrørende reklamation

Lovforslaget medfører, at den nuværende praksis, hvor en rejsendes manglende reklamation medfører, at denne mister retten til at gøre mangelsbeføjelser gældende, ikke kan opretholdes. Henset til at reklamationspligten er altafgørende for, at en rejsearrangør har mulighed for at afhjælpe, er det uhyre vigtigt at man i bemærkningerne adresserer dette forhold, så man ikke risikerer at gøre pligten illusorisk.

Det bør derfor fremgå af bemærkningerne, at det som udgangspunkt kun er i de situationer, hvor en reklamation alligevel ikke ville have medført, at rejsearrangøren kunne have afhjulpet manglerne, at manglende eller for sen reklamation ikke får økonomiske konsekvenser for den rejsende.

Vedrørende den rejsendes egen afhjælpning

Det er helt nødvendigt, at anvendelsesområdet for den rejsendes adgang til selv at foretage afhjælpning på rejsearrangørens regning bliver endnu tydeligere afgrænset.

Det bør derfor fremgå, at bestemmelsen udelukkende omhandler udgifter til en ikke blot nødvendig og korrekt, men også tilstrækkelig afhjælpning, så den rejsende ud fra principperne i tabsbegrænsningspligten kun er berettiget til at foretage en tilstrækkelig og nødvendig afhjælpning.

Samtidig bør det understreges i bemærkningerne, at der som udgangspunkt er tænkt på alvorlige og akut opståede mangler og i øvrigt på situationer, der har kriselignende karakter.

Vedrørende tilbudte alternative rejseydelser

Når den rejsende indrømmes en adgang til at afvise rejsearrangørens afhjælpning, er der tale om en meget byrdefuld beføjelse. Derfor skal det tydeliggøres, at denne beføjelse er en absolut undtagelse, der kun finder anvendelse i situationer, hvor de tilbudte alternativer åbenlyst er af betragtelig ringere kvalitet eller lavere værdi end det aftalte.

Det bør desuden fremgå, at det ikke er den rejsendes subjektive vurdering af, hvorvidt denne mener at være blevet korrekt afhjulpet, men derimod en vurdering foretaget på et objektivi grundlag.

Endelig nævnes den situation, hvor den rejsende vælger ikke at hæve aftalen, selvom der ikke kan tilbydes alternative arrangementer eller hvor den rejsende har været berettiget til at afvise de tilbudte alternativer. I den forbindelse anføres det, at den rejsende har krav på hjemtransport, selvom aftalen ikke er ophævet.

Bemærkningerne bør derfor adressere det forhold, at den beskrevne situation ganske enkelt ikke giver mening, idet en fastholdelse af aftalen altid vil indebære, at rejsearrangøren forsat har en hjemtransportforpligtelse for den rejsende.

Vedrørende modregning

For at undgå de praktiske udfordringer, der er i dag gør sig gældende i adgangen til at foretage modregning i udbetalte beløb, bør der indføres bestemmelser om, at pligtsubjekterne efter de øvrige regelsæt om passagerbefordring ligeledes er forpligtet til at udbetale kompensation og/eller erstatning uden ugrundet ophold.

For at undgå dobbeltudbetaling er det vigtigt, at der indføres bestemmelser, hvorefter den rejsende har pligt til at oplyse, hvorvidt denne har fået udbetalinger efter andre regelsæt for samme hændelse samt sanktioner for tilsidesættelse heraf.

Endelig bør der indføres regler, der sikrer en klar prioritering af, hvilket pligtsubjekt, der er nærmest til at forestå den pågældende udbetaling ud fra principperne om, at det er den direkte skadevoldende part, der er primær ansvarlig for udbetaling.

Vedrørende regres

For at forhindre overkompensation, og delvist imødegå de udfordringer, der er beskrevet i ovenstående afsnit om modregning og samtidig sikre en mere ligelig fordeling af de økonomiske risici mellem rejsearrangøren og pakkerejsens øvrige underleverandører, bør regresadgangen beskrives mere detaljeret.

Det bør derfor fremgå tydeligt i bemærkningerne, at en rejsearrangør med hjemmel i § 39 kan påberåbe sig de relevante internationale konventioner og EU retsakter, når denne foretager regres efter § 39.

I den forbindelse bør det fremgå, at rejsearrangøren kan gøre krav, denne er pålagt efter lovforslagets bestemmelser, gældende overfor den skadevoldende underleverandør ud fra det forhold, at kravet er påregneligt efter de almindelige erstatningsretlige regler.

Vedrørende ændringer begrundet i forbrugerftaleloven

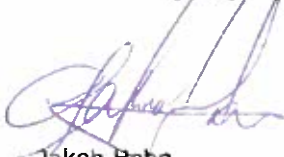
Kravet om at rejsearrangøren skal udlevere al materiale til aftalen om pakkerejsen på dansk vil i høj grad udgøre en barriere for grænseoverskridende handel og synes i øvrigt at stride imod direktivets formål.

Det er DRF's opfattelse at denne foreslåede bestemmelse ikke er et direktivbestemt og imperativt krav. DRF foreslår derfor, at man modererer bestemmelsens udgangspunkt, således at en rejsearrangør fremover gerne må udlevere materiale på andet sprog uden den rejsendes udtrykkelige samtykke, men den rejsende vil forsat have et krav på at få udleveret materialet på dansk, hvis denne anmoder herom.

Som en afsluttende bemærkning på høringssvaret skal vi blot gøre opmærksom på, at såfremt nogle af ovenstående forslag og betragtninger måtte give anledning til uddybende bemærkninger, er Justitsministeriet naturligvis mere end velkommen til at kontakte os i den henseende.

Med venlig hilsen

DANMARKS REJSEBUREAU FORENING

Jakob Hahn
Afdelingschef

Nils Hørnemann
Juridisk Konsulent

Fra: Dansk Arbejdsgiverforening [DA@da.dk]
Sendt: 14. juli 2017 13:45
Til: Justitsministeriet
Emne: SV: Udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer - UDKAST -2017-7006-0004

Til Justitsministeriet

Under henvisning til det til DA fremsendte høringsbrev af g.d. vedrørende ovennævnte skal vi oplyse, at sagen falder uden for DA's virkefelt, og at vi under henvisning hertil ikke ønsker at afgive bemærkninger.

Med venlig hilsen

Camilla L. Kramme
Administrativ koordinator

Fra: Justitsministeriet [<mailto:jm@jm.dk>]

Sendt: 13. juli 2017 12:59

Til: contact@visitdenmark.com; trm@trm.dk; info@tbst.dk; info@danboat.dk; sfs@dma.dk; law@sam.sdu.dk; danmark@stenaline.com; trine.kromann-mikkelsen@sas.dk; info@rigsrevisionen.dk; laa@rejsegarantifonden.dk; henrikspecht@mail.dk; info@pakkerejseankenaevnet.dk; lo@lo.dk; jurfak@jur.ku.dk; kobenhavn@domstol.dk; horesta@horesta.dk; fr@friluftstraadet.dk; fp@forsikringogpension.dk; hoeringer@fbr.dk; forbrugerombudsmanden@kfst.dk; mail@finansraadet.dk; info@fbnet.dk; kontakt@fdih.dk; evm@evm.dk; hoeringer@dommerfm.dk; dkinfo@dfds.com; dommerforeningen@gmail.com; dt@datatilsynet.dk; info@danishshipping.dk; info@dja.dk; info@dgi.dk; db@db-dk.dk; info@danske-biludlejere.dk; mail@danskeadvokater.dk; dvl@dvl.dk; duf@duf.dk; di@di.dk; hoeringssager@danskerhverv.dk; Dansk Arbejdsgiverforening <DA@da.dk>; daf@annoncoer.dk; drf@travelassoc.dk; dif@dif.dk; cbs@cbs.dk; info@campingraadet.dk; info@dansk-luftfart.dk; info@barid.dk; ae@ae.dk; samfund@advokatsamfundet.dk; samfund@advokatsamfundet.dk; jura@au.dk; law@law.aau.dk
Emne: Udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer - UDKAST -2017-7006-0004

Se venligst vedhæftede filer

Med venlig hilsen

IT og Service
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Justitsministeriet
Formueretskontoret
Slotholmsgade 10
1216 København K
Att: Hr. Michael Hadberg

25. august 2017

Høring over udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer

Dansk Erhverv har modtaget Justitsministeriets høring af 13. juli 2017 vedrørende forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer.

Generelle bemærkninger

Dansk Erhverv ser det som en fordel, at den nye lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer udspringer af et totalharmoniseringsdirektiv for EU/EØS. Det giver mere lige konkurrencevilkår for de danske virksomheder. Det er også positivt, at direktivet omfatter rejseudbydere fra tredjelande, så man ikke længere kan placere sin virksomhed lige udenfor EU.

Dansk Erhverv er optaget af, at den nye lov og bemærkningerne udformes på en måde, der sikrer en fornuftig balance mellem hensynet til udviklingen i branchen og forbrugernes rettigheder og samtidig undgår overimplementering. Dette vil betyde, at der er plads til fortsat produktudvikling for turismebranchen, og at lovgivningen ikke bliver mere omfattende, end det er tiltænkt i EU's direktiv.

Specifikke bemærkninger

Kapitel 1. Lovens anvendelsesområde og fravigelighed.

§1, stk. 2, nr. 3

Dette omhandler forretningsrejser, som ikke betegnes som pakkerejser, såfremt der foreligger en generel aftale. Dansk Erhverv kan ikke se, hvorfor ordet "generel" indgår i denne sammenhæng, og dermed hvilken problemstilling, det skal løse. Hvis det handler om, at undgå sammenblanding af fritidsrejser og forretningsrejser, kunne man komme med flere eksempler, som tydeliggør meningen. I Dansk Erhvervs øjne bør der være fokus på det overordnede formål med rejsen, fremfor det nuværende fokus på det formelle aftale-set-up mellem erhvervsdrivende. Det vil sige, at ordet "generel" kan udgå.

SAG-2017-7006-0004
CGR/SNO
cgr@danskerhverv.dk
sno@danskerhverv.dk

Kapitel 2. Definitioner

§4

I kapitel 2 §4 defineres sammensatte rejsearrangementer, der er en ny type rejse, som pakkerejse-loven ikke tidligere har forholdt sig til, hvorfor reguleringen heraf også er ny.

Dansk Erhverv mener, at det med den nye type rejse er meget vigtigt, at loven har en klar definition af, hvad der skal forstås ved et sammensat rejsearrangement, således at det ikke overlades til fortolkning, hvordan retstilstanden skal være.

I lovforslagets §4. 2 fremgår det, at der opstår et sammensat rejsearrangement, såfremt en erhvervsdrivende på måltrettet vis formidler køb af mindst én yderligere rejseydelse fra en anden erhvervsdrivende, når aftalen med den anden erhvervsdrivende indgås 24 timer efter bekræftelsen af bestillingen af den første rejseydelse. Umiddelbart virker reglens ordlyd relativ enkel, og det eneste kriterie, som er genstand for fortolkning er begrebet "måltrettet". Når man så efterfølgende læser bemærkningerne til lovforslaget (side 151-154), tegner sig et helt andet billede.

Definitionen uddybes ved hjælp af yderligere kriterier, afgrænsninger og forklaringer i bemærkningerne (side 151-154), hvor der udover 24 timers grænsen fremgår forklaringer på forståelsen af udtrykket "på måltrettet vis" eksemplificeret ved formidling via online reklamer og annoncer. Uddybningerne skaber desværre et mudret billede, hvor retstilstanden bliver uklar, på trods af, at intentionen har været at skabe større klarhed.

Elementerne i definitionen, forklaringerne og afgrænsningerne set med Dansk Erhvervs øjne er således:

- Måltrettet vis
- 24 timer grænse
- Typisk betaling og aftale ml. erhvervsdrivende
- Online reklamer/annoncer
- Ordrebekræftelse med link og/eller informationer om andre rejseydelser

For at forhindre en flydende retstilstand og undgå, at retsanvender herunder domstole og ankenævn, løbende former retstilstanden, hvorved den er vilkårlig og gør det usikkert for virksomhederne, hvad de skal forholde sig til, bør udtrykket "på måltrettet vis" forklares og defineres bedre. Dette kan ske via flere eksempler og forklaringer. Tidligere har domstole og ankenævn pga. uklarhed i lovgivningen skabt en uklar og flydende retstilstand, hvilket har givet stor usikkerhed for virksomhederne, der skal anvende reglerne i deres dagligdag.

I bemærkningerne gennemgår Justitsministeriet flere eksempler med det formål at præcisere "på måltrettet vis", og nævner i forlængelse heraf, at måltrettet formidling **typisk** vil indebære en form for betaling og aftale mellem de erhvervsdrivende. Dansk Erhverv foreslår, at **typisk** udgår, og at det formuleres som et krav, det vil sige, at en formidling "på måltrettet vis" indebærer en form for betaling og aftale mellem erhvervsdrivende. Dette vil gøre definitionen klarere.

Derudover opstår der yderligere tvivl om udtrykket "på målrettet vis", når det omhandler online reklamer/annoncer. Justitsministeriet antager, at en given erhvervsdrivende, der sælger rejseydelser online, har stor indflydelse på, hvilke annoncer, som vises på den pågældende hjemmeside (side 153). I Dansk Erhverv er vi ikke enige i denne antagelse. Flere erhvervsdrivende sælger annonceplads på deres egen hjemmeside, uden at have fuld kontrol over indholdet, hvilket eksempelvis er tilfældet, hvis man har lavet en generisk aftale med et online bureau, der har fået frie hænder til at finde annoncører. Det betyder også, at den erhvervsdrivende, som ejer hjemmesiden, ikke i dette tilfælde kan målrette andre erhvervsdrivendes annoncer, så de passer sammen med den rejseydelse som den erhvervsdrivendes hjemmeside netop har formidlet.

Til forklaring og præcisering af ovenstående kan nævnes følgende tænkte eksempler på annonceaftaler (ikke udtømmende), hvoraf nogle falder under beskrivelsen målrettet formidling, hvori- mod andre er i en gråzone, og nogle falder helt udenfor:

- En erhvervsdrivende med en hjemmeside, der formidler overnatninger på et hotel/resort/hotellejligheder i Frankrig, laver en specifik aftale med et eller flere luftfartsselskaber – her er der efter Dansk Erhvervs opfattelse tale om målrettet formidling.
- Den erhvervsdrivende laver en aftale for et område af hjemmesiden, der afsættes til reklamer/annoncer indenfor en særlig kategori (eksempelvis rejser og livsstil). Den erhvervsdrivende anvender et online bureau, som sælger annoncerne på hjemmesiden indenfor kategorien – Dansk Erhverv anser dette som en gråzone ift. målrettet formidling. Den erhvervsdrivende må antages at vide, at der med den valgte kategori kan forekomme annoncer, som har en karakter, der knytter dem tæt til den rejseydelse, som hjemmesiden formidler. Det vil sige, at der kan opstå målrettet formidling.
- Den erhvervsdrivende laver en aftale for et område af hjemmesiden, der afsættes til reklamer/annoncer uden at specificere en særlig kategori for annoncerne. Den erhvervsdrivende anvender et online bureau, som frit kan sælge annoncer på hjemmesiden - Dansk Erhverv mener ikke, at man i dette tilfælde kan tale om målrettet formidling, da den erhvervsdrivende ikke har lavet en aftale vedrørende annoncerne.

Dette er blot tre tænkte eksempler for online problemstillinger. Der vil også være off-line problemstillinger eksempelvis fysiske reklamer og tidsskrifter med mulig forbindelse til andre rejseydelser, hvor der på samme måde er behov for større afklaring via eksemplificeringer og uddybninger.

§ 5

I denne paragraf defineres rejseydelser, og §5. d) beskriver enhver anden turistydelser. Denne type inkluderer bl.a. turistrabatkort, som nævnes i bemærkningerne til lovforslaget (side 42). Et turistrabatkort indeholder ofte både transportelementer og adgang til attraktioner, forlystelser muse-

er mv. Dansk Erhverv antager ikke, at et turistrabatkort kan opfattes, som en pakkerejse i sig selv. I sagens natur er et turistrabatkort ikke en rejse, men en ydelse, som man køber, når man har købt en rejse (dvs. transport og overnatning) til en destination. Det vil derfor ikke give mening, at man kan opfatte et turistrabatkort som en pakkerejse til trods for, at et turistrabatkort ofte både indeholder transportelementer og andre turistydelser. Dette bør præciseres i bemærkningerne.

Endvidere præciseres i bemærkningerne, at §5 d) er en rejseydelse, som enhver anden turistydel- se, der ikke er en uløselig del af en rejseydelse som defineret i litra a-c, dvs. passagerbefordring, indkvartering eller udlejning af biler, andre motorkøretøjer eller store motorecykler. Som eksem- pel nævnes at adgang til swimmingpool, sauna, spa eller motionsrum, som er inkluderet for hotel- gæster, ikke bør betragtes som en rejseydelse i sig selv. Dansk Erhverv opfordrer til, at man også inkluderer feriecentre under dette afsnit i bemærkningerne. Et feriecenter tilbyder ofte faciliteter som motionsrum, spa, swimmingpool, badeland, aktivitetsrum mv., og disse faciliteter er i gæ- sternes øjne en uløselig del af deres ophold på et feriecenter. Ofte vælges denne overnatningsform netop fordi den inkluderer en lang række faciliteter. Et ophold på et feriecenter kan ikke adskilles i indkvartering og andre rejseydelser, men skal ses som et samlet hele, og må ikke opfattes som en pakkerejse i sig selv. Dette bør fremgå af bemærkningerne, så der ikke opstår usikkerhed herom.

Dansk Erhverv står naturligvis til rådighed for en uddybning af høringssvaret.

Med venlig hilsen

Susanne Nordenbæk
Chef for Turisme og Oplevelsesøkonomi
Dansk Erhverv

24. august 2017

SKI/PEHF

DI-2017-09247

Deres sagsnr.: 2017-7006-0004

Justitsministeriet

jm@jm.dk

cc: mid@jm.dk

Dansk Industri
Confederation of Danish Industry

Høringssvar vedr. lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer

Dansk Industri (DI) og Brancheforeningen Dansk Luftfart (BDL) takker for mulighederne for at kommentere på lovforslaget om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer. DI og BDL afgiver i fællesskab høringssvar vedrørende forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer.

DI og BDL vil gerne benytte lejligheden til at kvittere for, at Justitsministeriet nedsatte en følgegruppe omkring implementeringen af pakkerejsedirektivet i dansk lovgivning. Vi finder det endvidere positivt, at Justitsministeriet i god tid inden ikrafttrædelsen har udarbejdet lovforslaget og sendt det i høring, så erhvervslivet forhåbentlig får god tid til at tilpasse sig den kommende lovgivning, når loven er endeligt vedtaget i Folketinget.

Markant udvidelse af virksomheder, der bliver berørt af lovgivning

Med lovforslaget bliver der introduceret et helt nyt begreb i dansk lovgivning "sammensatte rejsearrangementer". Det nye begreb betyder, at et betydeligt antal virksomheder, som i dag ikke er omfattet af den eksisterende pakkerejselov, vil blive omfattet. Loven vil medføre betydelig omkostninger i forbindelse med tilpasning af virksomhedens forretningsgange og salgsprocesser. Derudover vil den løbende administration af de nye regler påføre erhvervet mærkbare administrative byrder.

Ifølge en analyse fra VisitDenmark, så havde 22 pct. af turisterne i Danmark ifølge dem selv købt en pakkerejse i forbindelse deres ferie i Danmark. Blandt de 78 pct., som havde angivet, at de ikke havde købt en pakkerejse, havde yderligere 12 pct. inden afrejsen købt eller booket andre services. Det er nok ikke samtlige af de 12 pct., der fremadrettet vil blive kategoriseret som sammensatte rejsearrangementer, men analysen fra VisitDenmark indikerer, at et betydeligt antal rejser og virksomheder vil blive omfattet af den nye lov. Heraf et betydeligt antal virksomheder som ikke hidtil har været omfattet af de eksisterende regler for pakkerejser.

Endelig vil det, at billeje skilles ud som en selvstændig rejseydelse betyde, at flere rejsekombinationer vil blive betragtet som en pakkerejse, hvilket igen vil betyde, at flere virksomheder vil blive omfattet af loven.

Turistydelse der overstiger 25 pct. af rejsens samlede værdi

DI anbefaler, at der eksplicit i §3, stk. 2 og §4, stk. 2 gøres opmærksom på, at i situationer, hvor turistydelse overstiger 25 pct. af køkets samlede værdi, vil der altid være tale om en pakkerejse eller et sammensat rejsearrangement. Vi finder, at et så centralt kriterium bør fremgå af lovtæksten og ikke kun af lovbemærkningerne. DI skal i den forbindelse henvise til den tyske regerings lovforslag (Drucksache 18/10822).

Beløbsreservationer

DI skal opfordre til, at Justitsministeriet i lovbemærkningerne forholder sig til, hvorvidt beløbsreservationer på et kreditkort skal betragtes som et køb særligt i forhold til situationerne beskrevet i § 3, nr. 2, litra e og § 4 nr. 1-2.

Sammensatte rejsearrangementer

Med lovforslaget introduceres, som nævnt, et helt nyt begreb "sammensatte rejsearrangementer", som virksomheder blandet andet bliver omfattet af, hvis de jf. §4, nr. 2 efter et salg "på målrettet vis" formidler salget af en anden virksomheds produkt ved at henvise kunden til en anden virksomheds hjemmeside, og hvor kunden indenfor 24 timer efter første køb afslutter et nyt separat køb. I et sådan tilfælde vil der være tale om et sammensat rejsearrangement. Det er på den baggrund helt afgørende for både forbrugere og virksomheder at vide, hvornår der er tale om "målrettet formidling".

DI er enig med Justitsministeriet, at i udgangspunktet er annoncer for en anden virksomheds produkter ikke udtryk for "målrettet formidling", og virksomheder, der har annoncer for andre virksomheder på deres hjemmeside, bliver derfor ikke i udgangspunktet omfattet af begrebet "sammensat rejsearrangement". DI vurderer dog, at der er behov for yderligere konkretisering af begrebet "målrettet formidling" i lovbemærkningerne. Der er med "sammensat rejsearrangement" tale om introduktion af et helt nyt begreb, hvorfor det er afgørende forbrugerpolitisk men også i forhold til virksomhedernes retssikkerhed, at det er tydeligt, hvornår der er tale om "målrettet formidling" og dermed et sammensat rejsearrangement. Det har således vidtgående konsekvenser for en virksomhed, der sælger en ydelse, som efterfølgende bliver vurderet, som værende et "sammensat rejsearrangement". Virksomheden ifalder således jf. §37 de samme forpligtigelser, der gælder ved formidling af pakkerejser. DI skal derfor opfordre til, at begrebet "målrettet formidling" konkretiseres med yderligere eksempler i bemærkningerne.

DI støtter Justitsministeriets betragtning i lovbemærkningerne om, at der skal være tale om "nøje tilpasset" annoncer. Men vi efterlyser, at det i lovbemærkningerne præciseres, hvorledes "nøje tilpasset" annoncer adskiller sig fra henholdsvis "almindelige" og "tilpasset" annoncer. DI vurderer, at "tilpasset" annoncer omfatter annoncer på en bekræftelsesside, hvor eksempelvis et flyselskab efter salg af en flybillet har generelle annoncer for hoteller eller billeje på den valgte destination. Der er derimod ikke tale om "målrettet formidling", da annoncerne ikke er "nøje tilpasset", men er generiske for den valgte destination. Alle kunder, der vælger den samme destination, vil blive præsenteret for de samme annoncer. Ovenstående situation vil således ikke efter vores vurdering være omfattet af begrebet "sammensat rejsearrangement". DI er enig med Justitsministeriet i, at købsituationer, hvor forbrugeren på en bekræftelsesside bliver præsenteret for annoncer, som er målrettet destinationen og rejsetidspunktet, og som viser ledige hotelværel-

ser, der matcher rejsetidspunkt, vil være udtryk både "nøje tilpasset" og "målrettet formidling" og dermed et sammensat rejsearrangement.

Efter DI's vurdering skal der foregå en aktiv dataudveksling mellem de erhvervsdrivende, før der kan være tale om "nøje tilpasset" annoncer og dermed "målrettet formidling". DI foreslår derfor, at der i lovbemærkningerne præciseres, at der skal være tale om dataudveksling mellem de erhvervsdrivende, hvor man som minimum overfører oplysninger om destination og rejsetidspunkt, før der er tale om "målrettet formidling". For forbrugerne vil det også betyde, at det bliver tydeligt, hvorvidt der er tale om et sammensat rejsearrangement, da de i disse situationer vil opleve, at de indtastede oplysninger på en hjemmeside bliver genbrugt på en anden hjemmeside. Dataudveksling er også nødvendigt for, at en formidler af et sammensat rejsearrangement har reel viden om, hvorvidt der i det konkrete tilfælde er indgået en aftale om et sammensat rejsearrangement.

Det er efter DI's vurdering endvidere nødvendigt, at der foregår en aktiv dataudveksling mellem de erhvervsdrivende for, at en erhvervsdrivende, som ikke formidler det sammensatte rejsearrangement, reelt har mulighed for at leve op til dennes forpligtigelser jf. § 36 om at orientere den formidlende erhvervsdrivende om indgåelsen af et sammensat rejsearrangement. Uden aktiv dataudveksling vil den erhvervsdrivende ikke have viden om eventuelle forudgående køb og værdien heraf og kan derfor ikke afgøre, om der er indgået et sammensat rejsearrangement. Det forudsætter således viden om værdien af tidligere købte rejseydelser, hvis den erhvervsdrivende skal kunne afgøre, om værdien af en købt turistydelse overstiger 25 pct. af den samlede kombinations værdi, og forbrugeren dermed med købet har indgået et sammensat rejsearrangement.

Vi henviser endvidere til vores fælles hørings svar vedrørende forslag til ændringer i lov om rejsegarantifond, hvori vi gør opmærksom på den potentielt uproportionale konsekvens som indførelsen af begrebet sammensatte rejsearrangementer kan have på luftfartsselskaber, der i Danmark allerede er omfattet af en konkurssikringsordning for flyrejserne. Vi forudsætter derfor, at den gældende danske "flight only"-særordning, vil gælde som konkursdækning i de situationer, der relaterer til sammensatte rejsearrangementer.

Værdiansættelsen af turistydelse

DI mener ikke, at der i direktivet er dækning for, at man i de tilfælde, hvor en turistydelse ikke er selvstændig prissat, alene skal tage udgangspunkt i et skøn over den værdi, som ydelsen har for den rejsende. DI mener, at der også bør tages hensyn til de faktiske omkostninger, som den erhvervsdrivende har ved turistydelsen. DI skal derfor opfordre til, at bemærkningerne i afsnit 2.2.3.2.3 justeres.

Turistydelse der er en uløselig del af en rejseydelse

For at salget af en kombination af rejseydelser bliver en pakkerejse eller et sammensat rejsearrangement, må der ikke være tale om "uløselig" rejseydelser jf. § 5, nr. 1, litra d. Det er derfor centralt for erhvervet og forbrugerne at vide, hvornår turistydelse er en uløselig del af en rejseydelse. DI skal opfordre til, at der i lovbemærkningerne indsættes flere eksempler på, hvornår en turistydelse betragtes som en uløselig del af en rejseydelse.

Idet billeje med det nye direktiv er skilt ud som en selvstændig rejseydelse, anbefaler DI, at der i afsnit 2.2.3.3.1. indsættes en bemærkning omkring samspillet mellem passagerbefordring og billeje. Det er efter DI's vurdering ikke intentionen med direktivet, at kombinationer af befordring og billeje, hvor forbrugeren i forlængelse af offentlig transport benytter en delebilsordning til korttidsleje, skal betragtes som en pakkerejse. Billejen skal i disse tilfælde ses som en uløselig del af passagerbefordringen. DI skal i den forbindelse henvise til den tyske regerings fortolkning af direktivet, som det fremgår af den tyske regerings lovforslag (Drucksache 18/10822). DI mener – i tråd med den tyske regering – at sådanne situationer kan sidestilles med transport fra lufthavn til et hotel jf. præambelbetragtning 17 i direktivet.

Det fremgår af Europa-Kommissionens eget fortolkningsbidrag, at Kommissionen vurderer, at adgangen til fitness og vandland i forbindelse med et ophold på et feriecenter er en uløselig del af indkvarteringen. Vi er enige i denne vurdering og mener, at feriecentre bør sidestilles med hoteller, der tilbyder adgang til eksempelvis fitness, svømmehal og wellness som den af indkvarteringen. Således mener vi heller ikke, at et wellness-ophold på et hotel i udgangspunktet skal betragtes som en pakkerejse, selvom wellness må betragtes som værende hovedformålet med rejsen. DI mener, at det er helt centralt, at Kommissionens vurdering inkluderes i afsnit 2.2.3.3.4, således at det ikke kun er adgangen til en forlystelsespark inklusiv overnatning, der indgår i lovbemærkningerne som eksempel.

City cards og lignende produkter, hvor turisterne typisk får gratis offentlig persontransport i et lokalområde samt gratis eller rabatteret adgang til attraktioner, får stadig større udbredelse. DI mener, at city cards på samme måde som adgang til feriecentre må betragtes som én ydelse med en eller flere uløselige turistydelse tilknyttet. City cards er ikke i sig selv at betragte som en kombination af to forskellige rejseydelser og dermed en pakkerejse. Vi bemærker endvidere, at disse produkter kendetegnes ved offentlig transport som en central bestanddel, hvortil der reelt set ikke knytter sig en tabsrisiko for turisterne.

DI skal endelig opfordre til, at Justitsministeriet undersøger, hvorledes man i vores nabolande eksempelvis Holland, Tyskland og Sverige vælger at tolke denne del af direktivet.

Twistløsning

I det flere typer af erhvervsdrivende med den kommende lov vil blive arrangører eller formidlere af pakkerejser, ligesom flere erhvervsdrivende vil blive omfattet af lovens bestemmelser vedrørende sammensat rejsearrangementer, anbefaler DI, at man nærmere overvejer, hvordan disse erhvervsdrivende repræsenteres i det statsgodkendte twistløsningsorgan.

Informationsforpligtigelse forud indgåelse af aftale om sammensat rejsearrangement

Inden forbrugeren foretager et køb, der betyder, at der bliver indgået en aftale om et sammensat rejsearrangement, skal den erhvervsdrivende, som formidler det sammensatte rejsearrangement, oplyse forbrugeren om forbrugernes rettigheder jf. §35. Da der ikke er angivet nogen formkrav i direktivet eller lovforslaget, anbefaler DI, at de relevan-

te parter efterfølgende sætter sig sammen og udarbejder nogle retningslinjer, så de erhvervsdrivende ved, hvordan de i praksis sikrer sig, at de overholder reglerne. Det kan således have vidtgående konsekvenser for den erhvervsdrivende, hvis det efterfølgende vurderes, at den erhvervsdrivende ikke har opfyldt informationsforpligtigheden.

Vil det eksempelvis være tilstrækkeligt med en "mouseover tekst" over en annonce eller en pop-up boks. Ligeledes vil man have situationer, hvor den formidlende erhvervsdrivende har flere "nøje tilpasset" annoncer på den samme side, skal den erhvervsdrivende så indsætte oplysningerne i forbindelse med hver annonce, eller vil det blive betragtet som tilstrækkeligt og fyldestgørende, hvis oplysningerne kun fremgår en gang på siden i umiddelbart inden eller i umiddelbar forlængelse af annoncerne.

Standardoplysningsskema

DI foreslår, at det i standardoplysningsskemaerne vedrørende sammensat rejsearrangement i bilag 2 præciseres, at der kun er tale om et sammensat rejsearrangement, hvis bestillingen af yderligere rejseydelser vedrører den samme rejse. Endvidere bør det ligeledes fremgå, at der kun er tale om et sammensat rejsearrangement, hvis der er tale om køb af en anden type rejseydelse. Køb af to gange passagerbefordring eller to gange indkvartering udgør dermed ikke et sammensat rejsearrangement.

DI skal endvidere opfordre til, at Justitsministeriet i lovbemærkningerne præciserer, hvad der i bilag II, del A og del B menes med "modtager" i formuleringen: "Ved at klikke på hyperlinket modtager den rejsende følgende oplysninger". Skal oplysningerne gives på et varigt medium?

Harmonisering

Pakkerejsedirektivet er et totalharmoniseringsdirektiv. Det forhold har også kendetegnet den danske lovproces, hvilket vi hermed skal kvittere for. Men direktivet opererer også med gensidig anerkendelse mellem EU-landene, hvilket øger risikoen for, at rejseudbydere etablerer sig i lande, der eventuelt tolker direktivets bestemmelser mere "liberalt" end for eksempel Danmark. Det er derfor helt afgørende, at der på tværs af EU-landene bliver gjort en særlig indsats for at tilsikre ensartet fortolkning og udmøntning af de mange detaljerede elementer, der følger af direktivet. Vi foreslår derfor, at Danmark tager initiativ til at sikre dette.

Den kommende evaluering af direktivet

DI vurderer, at især det nye begreb "sammensat rejsearrangement" giver en række udfordringer for såvel forbrugere som turisterhvervet. I yderste konsekvens kan det føre til, at erhvervet bliver nødt til at undlade at samarbejde om at promovere hinandens produkter. Desværre er direktivet, som det danske lovforslag baserer sig på, ikke særlig klar på dette område.

DI har på den baggrund været i dialog med Europa-Kommissionen og opfordret til, at "sammensat rejsearrangement" indgår i den mini-evaluering af pakkerejsedirektivet, som Kommissionen igangsætter i løbet af 2018. Kommissionen har svaret positivt tilbage, at udfordringer i forbindelse med det nye begreb "sammensat rejsearrangement" vil kunne indgå i den kommende evaluering. DI opfordrer derfor Justitsministeriet til i den

kommende danske tilbagemelding til Kommissionen at gøre opmærksom på problemerne med at præcist at definere og afgrænse sammensatte rejsearrangementer.

Tilsyn, retningslinjer og vejledning

Da lovforslaget indeholder en række helt nye begreber, som turisterhvervet skal forholde sig til, ligesom et betydeligt antal virksomheder, som i dag ikke er omfattet af den eksisterende lovgivning, fremadrettet vil skulle forholde sig til bestemmelserne, opfordrer DI til, at de relevante parter sætter sig sammen og udarbejder retningslinjer og vejledning.

Det fremgår endvidere ikke af lovforslaget, hvem der har ansvaret for tilsynet med opfyldelse af lovens bestemmelser. Dele af bestemmelserne udmøntes gennem Lov om Rejsegarantifond, og er således delegeret til Erhvervsministeriet, hvilket også fremgår af loven. Men andre dele af loven er i Justitsministeriets resort, men uden at lovforslaget angiver et tilsynsansvar. Vi finder at dette bør klarlægges.

DI og BDL står naturligvis til rådighed, såfremt høringssvaret giver anledning til spørgsmål eller kommentarer.

Med venlig hilsen

(sign.)

Sune K. Jensen

Fra: Sune Friis Krarup [Sune.Friis.Krarup@dgi.dk]
Sendt: 15. august 2017 13:09
Til: Justitsministeriet
Cc: Søren Brixen
Emne: Høringssvar: Udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer - UDKAST -2017-7006-0004
Vedhæftede filer: Udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer - UDKAST [DOK2208939].pdf; Høringsbrev (generel) [DOK2365812].pdf; Høringsliste [DOK2365542].pdf; fesdaPacket.xml

Kære Justitsministerium

DGI bemærker i relation til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer, at lovforslaget i relation til § 1, stk. 1, nr. 2 og § 5, nr. 5 er afgrænset i forhold til vores sektor og foreningsidrætten. Det nævnes i bemærkningerne s. 166 ad § 1, at sigtet med bestemmelsen netop er, at rejser arrangeret af idrætsforeninger mv. som regel vil falde uden for lovens anvendelsesområde. DGI vil gerne kvittere for, at almennyttige foreningers rejser for medlemmer ikke omfattes af loven inden for de i § 1 og de tilhørende bemærkningers rammer.

Venlig hilsen

Sune Friis Krarup
Idrætspolitisk chef

DGI | Vester Voldgade 100 | 1552 København V
Direkte 79 40 49 00 | Mobil 20 51 58 67
sfk@dgi.dk | www.dgi.dk

Fra: info DGI

Sendt: 13. juli 2017 13:39

Til: Sune Friis Krarup <Sune.Friis.Krarup@dgi.dk>

Emne: VS: Udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer - UDKAST -2017-7006-0004

Et stk. mail

Nina Gasberg
Kontorelev

DGI Reception | Vingsted skovvej 1 | 7182 Bredsten
Direkte 79 40 40 08
Nina.gasberg.@dgi.dk | www.dgi.dk

Fra: Justitsministeriet [<mailto:jm@jm.dk>]

Sendt: 13. juli 2017 12:59

Til: contact@visitdenmark.com; trm@trm.dk; info@tbst.dk; info@danboat.dk; sfs@dma.dk; law@sam.sdu.dk; danmark@stenaline.com; trine.kromann-mikkelsen@sas.dk; info@rigsrevisionen.dk; laa@rejsegarantifonden.dk; henrikspecht@mail.dk; info@pakkerejseankenaevnet.dk; lo@lo.dk; jurfak@jur.ku.dk; kobenhavn@domstol.dk; horesta@horesta.dk; fr@friluftstraadet.dk; fp@forsikringogpension.dk; hoeringer@fbr.dk; forbrugerombudsmanden@kfst.dk; mail@finansraadet.dk; info@fbnet.dk; kontakt@fdih.dk; evm@evm.dk; hoeringer@dommerfm.dk; dkinfo@dfds.com; dommerforeningen@gmail.com; dt@datatilsynet.dk; info@danishshipping.dk; info@dja.dk; [info DGI <info@dgi.dk>](mailto:info@DGI.dk); db@db-dk.dk; info@danske-biludlejere.dk; mail@danskeadvokater.dk; dvl@dvl.dk; duf@duf.dk; di@di.dk; hoeringssager@danskerhverv.dk; da@da.dk; daf@annoncoer.dk; drf@travelassoc.dk; dif@dif.dk; cbs@cbs.dk; info@campingraadet.dk; info@dansk-luftfart.dk; info@barid.dk; ae@ae.dk; samfund@advokatsamfundet.dk; samfund@advokatsamfundet.dk; jura@au.dk; law@law.aau.dk

Emne: Udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer - UDKAST -2017-7006-0004

Se venligst vedhæftede filer

Med venlig hilsen

IT og Service
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Fra: Carsten Ottesen [carsten@matswani.dk]
Sendt: 24. august 2017 19:08
Til: Justitsministeriet
Cc: Aksel Spangsberg (nika@nikajagtrejser.dk); Henning Olsen (ho@buhlsjagtrejser.dk); Henrik Mortensen (hm@gamekeeper.dk); Lars Malver (lars.malver@mail.dk)
Emne: VS: Udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer - UDKAST -2017-7006-0004 - Bemærkninger fra DJA Danske Jagtrejse Arrangører
Vedhæftede filer: Udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer - UDKAST [DOK2208939].pdf; Høringsbrev (generel) [DOK2365812].pdf; Høringsliste [DOK2365542].pdf; Rejsegarantifondens administrative retningslinjer udstedt af forbrugerstyrelsen

Høringssvar

Tak for tilsendte udkast til lov om pakkerejser m.m.

Vi har en enkelt – men ganske vigtigt høringssvar – set i relation til en hensigtsmæssig forbrugerbeskyttelse.

Ad § 5 stk. 5 - definition på en erhvervsdrivende.

Svar:

DJA ønsker en mere klar definition af erhvervsdrivende. Definitionen bør ikke alene hæftes op på et CVR nummer men det må positivt fremgå af enten direkte i loven eller i tilhørende cirkulære eller bemærkninger, *at med erhvervsdrivende forstås enhver fysisk eller juridisk person der enten er i besiddelse af et CVR nummer eller på anden måde signalerer virksomhed noteret på en hjemmeside, sociale medier eller åbenlyst markedsfører sig som rejsearrangør, formidler, agent eller på anden måde fremstår med aktivitet som kan sidestilles med erhvervsvirksomhed.*

Motivation:

Forvaltningen af den nuværende lov muliggør aktivitet som formidler, agent eller lignende uden at vedkommende kan kræves registreret i Rejsegarantifonden (se vedlagte mail af 6.11.2014 fra Rejsegarantifonden – det med gult markerede). Den derved opståede gråzone udnyttes i stigende omfang med det resultat, at den almindelige forbruger, som køber en pakkerejse via en formidler, agent eller lignende, tror sig sikret af lov om pakkerejser og dermed også kan indbringe en klage til Pakkerejseankenævnet. Det må ligeledes være i den almindelige forbrugers interesse, at man sikres en dækning i tilfælde af rejseudbyderens konkurs uanset at rejsen er solgt via en formidler, agent eller lignende.

Med venlig hilsen

Carsten Ottesen, formand
Danske Jagtrejse Arrangører DJA

<http://www.dja.dk>

Mobil (+45) 4017 7322

info@dja.dk eller carsten@matswani.dk

Fra: Justitsministeriet [<mailto:jm@jm.dk>]

Sendt: 13. juli 2017 12:59

Til: contact@visitdenmark.com; trm@trm.dk; info@tbst.dk; info@danboat.dk; sfs@dma.dk; law@sam.sdu.dk; danmark@stenaline.com; trine.kromann-mikkelsen@sas.dk; info@rigsrevisionen.dk; laa@rejsegarantifonden.dk; henrikspecht@mail.dk; info@pakkerejseankenaevnet.dk; lo@lo.dk; jurfak@jur.ku.dk; kobenhavn@domstol.dk; horesta@horesta.dk; fr@friluftsradet.dk; fp@forsikringogpension.dk; hoeringer@fbr.dk; forbrugerombudsmanden@kfst.dk; mail@finansraadet.dk; info@fbnet.dk; kontakt@fdih.dk; evm@evm.dk; hoeringer@dommerfm.dk; dkinfo@dfds.com; dommerforeningen@gmail.com; dt@datatilsynet.dk; info@danishshipping.dk; info@dja.dk; info@dgi.dk; db@db-dk.dk; info@danske-biludlejere.dk; mail@danskeadvokater.dk; dvl@dvl.dk; duf@duf.dk; di@di.dk; hoeringssager@danskerhverv.dk; da@da.dk; daf@annoncoer.dk; drf@travelassoc.dk; dif@dif.dk; cbs@cbs.dk; info@campingraadet.dk; info@dansk-luftfart.dk; info@barid.dk; ae@ae.dk; samfund@advokatsamfundet.dk; samfund@advokatsamfundet.dk; jura@au.dk; law@law.aau.dk

Emne: Udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer - UDKAST -2017-7006-0004

Se venligst vedhæftede filer

Med venlig hilsen

IT og Service

Slotsholmsgade 10

1216 København K

Tlf.: 7226 8400

www.justitsministeriet.dk

jm@jm.dk

Danske Rederier

Justitsministeriet

Att. jm@jm.dk og mid@jm.dk

14. august 2017

Hørings svar over udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer

Hermed bekræftes modtagelsen af Justitsministeriets høringsbrev af 13. juli 2017 vedrørende forslag til en ændring af ovennævnte lovgivning.

Danske Rederier er overordnet positiv indstillet over for, at formålet med lovforslaget er at sikre samme niveau af forbrugerbeskyttelse blandt medlemsstaterne. Det vil også være en administrativ fordel for selskaber, at samme regelsæt er gældende inden for EU.

Danske Rederier går ud fra, at både pakkerejseloven og rejsegaranti-loven definerer samme begreber ens.

I henhold til forslagets § 3 defineres "pakkerejse" som en "kombination af mindst to forskellige rejseydelser med henblik på den samme rejse eller ferie". En "rejseydelse" er blandt andet "indkvartering".

Danske Rederier noterer sig, at det fremgår af de generelle bemærkninger (afsnit 2.2.3.3.2.), at i overensstemmelse med præambelbetragtning nr. 17 betragtes indkvartering natten over som en del af passagertransport, hvor den primære bestanddel er transport, ikke som en rejseydelse i sig selv.

Det må betyde, at hvis en rejsende køber en billet til befordring til søs, og hvis en sovekahyt grundet afstanden til destinationen naturligt indgår som en del af billetprisen, vil der i den situation ikke være tale om en "pakkerejse". Dette er også i overensstemmelse med gældende ret. En evt. udvidelse af betydningen af indkvartering, som nævnt i lovforslaget, må fortolkes indskrænkende og bør indeholde en uddybende forklaring i bl.a. lovbemærkningerne.

Efter forslaget til § 28 har en rejsende ret til at få erstatning for enhver skade, herunder godtgørelse for ikke økonomisk skade, som den rejsende lider som følge af mangler.

Efter Danske Rederiers opfattelse har kravet på ikke økonomisk skade en subjektiv karakter, og det bør tydeligere fremgå i lovforslagets bemærkninger, hvilke situationer der omfattes.

DanskeRederier

Danske Rederier kan tilslutte sig, at en væsentlighedsvurdering tillægges i tilfælde af erstatning for ikke økonomisk skade ud fra fortolkningen af præambelbetragtning 34.

Danske Rederier henstiller, at det tydeligere fremgår af lovbemærkningerne, at erstatningen for ikke økonomisk skade alene omfatter skader efter pakkerejsens begyndelse i overensstemmelse med Domstolens dom i sag C-168/00 Simone Leitner, som der henvises til i pakkerejsedirektivet.

Danske Rederier står naturligvis til rådighed for en uddybning af høringsvaret eller spørgsmål til samme.

Mvh

Henriette Ingvarsdén

Erhvervsjuridisk chef

Politik, Analyse og Kommunikation

M: +45 20 33 06 09

hei@danishshipping.dk

DanskeRederier

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt til: jm@jm.dk

1. august 2017

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

CVR-nr. 11-88-37-29

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

E-mail
dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2017-112-0742
Dok.nr. 437974
Sagsbehandler
Mikkel B. Stenalt

Vedrørende høring over udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer – ministeriets sagsnr. 2017-7006-0004

Ved e-mail af 13. juli 2017 har Justitsministeriet anmodet om Datatilsynets eventuelle bemærkninger til ovennævnte udkast til lovforslag.

Udkastet giver umiddelbart ikke Datatilsynet anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Mikkel B. Stenalt

Justitsministeriet
Slotholmsgade 10
1216 København K

Dato. 16. august 2017

Sendt pr mail til jm@jm.dk

Justitsministeriet har ved mail af 13 juli 2017 (sagsnr. 2017-7006-0004) anmodet Dommerforeningen om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer.

I den anledning skal jeg meddele, at forslaget ikke giver Dommerforeningen anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Med venlig hilsen

Mikael Sjöberg

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. mail til jm@jm.dk

11. august 2017

J.nr.: 2017-4101-0045-8

Sagsbehandler:

Johanne Kiørboe

Dir. tlf.: +45 99684226

Mail: jok@domstolsstyrelsen.dk

Domstolsstyrelsens høringssvar

Justitsministeriet har ved mail af 13. juli 2017 (j.nr. 2017-7006-0004) anmodet Domstolsstyrelsen om eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer.

Udkastet giver ikke Domstolsstyrelsen anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Laila Lindemark

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

jm@jm.dk

25. august 2017

Sagsnr. 2017-7006-0004
Høringssvar til udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer

Feriehusudlejernes Brancheorganisation vil gerne takke for muligheden for at kommentere udkastet til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer.

Feriehusudlejernes Brancheorganisation er bekymret for, at der opstår unødigt usikkerhed og overimplementering af direktivet. Ud over det overordnede politiske ønske om ikke at overimplementere EU-direktivet har kommissionen udtrykt, at det ikke er hensigten, at feriecentre skal være omfattet af direktivet.

Feriehusudlejernes Brancheorganisation foreslår, at det understreges eksplicit i bemærkningerne til loven, at det ikke er hensigten at gå længere i den danske implementering, end direktivet kræver. I den sammenhæng foreslår Feriehusudlejernes Brancheorganisation, at det nævnes eksplicit i bemærkningerne til lovforslaget, at områder, der i dag ikke er omfattet af pakkerejsedirektivet, herunder specielt feriecentre, fortsat holdes ude af pakkerejsedirektivet.

Med venlig hilsen

Carlos Villaro Lassen
adm. direktør

Fra: Carsten Strøjer [cst@kfst.dk]
Sendt: 14. juli 2017 11:50
Til: Justitsministeriet
Emne: SV: Udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer - UDKAST -2017-7006-0004, FO j.nr. 17/08565

Forbrugerombudsmanden takker for den modtagne høring.

Vi har ikke bemærkninger til det fremsendte udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer.

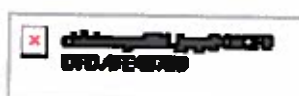
Med venlig hilsen
 På Forbrugerombudsmandens vegne

Carsten Strøjer

Specialkonsulent, cand.jur.

Direkte tlf.: 4171 5054

E-mail: cst@kfst.dk

Carl Jacobsens Vej 35
 2500 Valby
 Tlf. +45 4171 5151
www.Forbrugerombudsmanden.dk

Fra: Justitsministeriet [<mailto:jm@jm.dk>]

Sendt: 13. juli 2017 12:59

Til: contact@visitdenmark.com; trm@trm.dk; info@tbst.dk; info@danboat.dk; Søfartsstyrelsen Hovedpostkasse (SFS); law@sam.sdu.dk; danmark@stenaline.com; trine.kromann-mikkelsen@sas.dk; info@riksrevisionen.dk; laa@rejsegarantifonden.dk; henrikspecht@mail.dk; info@pakkerejseankenaevnet.dk; lo@lo.dk; jurfak@jur.ku.dk; kobenhavn@domstol.dk; horesta@horesta.dk; fr@friluftsraadet.dk; fp@forsikringogpension.dk; hoeringer@fbr.dk; 1 - KFST Forbrugerombudsmanden (KFST); mail@finansraadet.dk; info@fbnet.dk; kontakt@fdih.dk; 1-DEP Erhvervs- og Vækstministeriets officielle postkasse; hoeringer@dommerfm.dk; dkinfo@dfds.com; dommerforeningen@gmail.com; dt@datatilsynet.dk; info@danishshipping.dk; info@dia.dk; info@dqi.dk; db@db-dk.dk; info@danske-biludlejere.dk; mail@danskeadvokater.dk; dvl@dvl.dk; duf@duf.dk; di@di.dk; hoeringssager@danskerhverv.dk; da@da.dk; daf@annoncoer.dk; drf@travelassoc.dk; dif@dif.dk; cbs@cbs.dk; info@campingraadet.dk; info@dansk-luftfart.dk; info@barid.dk; ae@ae.dk; samfund@advokatsamfundet.dk; samfund@advokatsamfundet.dk; jura@au.dk; law@law.aau.dk

Emne: Udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer - UDKAST -2017-7006-0004

Se venligst vedhæftede filer

Med venlig hilsen

IT og Service
 Slotsholmsgade 10
 1216 København K
 Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Justitsministeriet
Civilafdelingen, Formueretskontoret

27-08-2017
Dok. 169190/

Høringssvar lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer

Forbrugerrådet Tænk har modtaget udkastet til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer i høring. Vi har følgende bemærkninger.

Generelle bemærkninger

Pakkerejsedirektivet er et totalharmoniseringsdirektiv, men tillader flere steder at medlemslandene opretholder regler eller indfører regler, der afviger fra direktivet. Vi er ærgerlige over at disse valgmuligheder ikke er blevet udnyttet, da de netop ville have været med til at øge forbrugerbeskyttelsen for danske forbrugere.

Forbrugerrådet Tænks hovedbekymring er, at der lægges op til et lovgrundlag med så uklare og komplicerede definitioner, at det bliver meget svært at kommunikere til forbrugerne, hvornår og hvordan de er dækkede i forskellige typer af rejser. Vi skal opfordre til at det overvejes, hvordan regelsættes kan forenkles og klargøres, fx gennem en række meget konkrete eksempler, samt at det prioriteres at formidle regelsættet efterfølgende.

Kapitel 1: Anvendelsesområde og fravigelighed

Præambelbetragtning 21 i direktivet tillader at medlemsstaterne kan opretholde eller indføre national lovgivning for så angår aftaler, der falder uden for direktivets anvendelsesområde. Det er muligt at indføre bestemmelser for visse enkeltstående aftaler vedrørende rejseudlejninger, fx leje af feriehuse eller rejser der udbydes som nonprofit til en begrænset gruppe af rejsende.

Forbrugerrådet skal opfordre til, at pakkerejser under 24 timer der ikke omfatter indkvartering skal være omfattet i den danske lov, når rejsen ikke er nonprofit. Vi ser ingen begrundelse for denne begrænsning, fordi risikoen for arrangøren er mindre, men de problemer, som den rejsende kan opleve, vil være de samme. Ved vurderingen af om en rejse er nonprofit opfordrer vi til, at der fastlægges en beløbsgrænse for, hvornår en organisation anses som værende nonprofit. Derudover opfordrer vi igen til at feriehuseudlejning omfattes af den danske lov, herunder oplysningspligten, reklamation og levering, og formidleransvar for at få ensartede regler.

Kapitel 2: Definitioner

§ 4: Definition af et sammensat rejsearrangement

Definitionen af et sammensat rejsearrangement er ret uklar, særligt hvis de tilhørende bemærkninger ikke læses. Denne skelnen kan blive svær for kunden. Det må opleves som mere attraktivt for arrangøren at sælge et sammensat rejsearrangement, end en pakkerejse, da der forbrugerrettighederne er langt bedre ved en pakkerejse, end ved et sammensat rejsearrangement.

Vi har indsat to af bemærkningerne som eksempel på denne uklare skelnen.

Bemærkning 2.2.3.1.2.2, om hvornår en pakkerejse opstår:

Det vil f.eks. være tilfældet, hvis et rejsebureau fakturerer den rejsende for en flubillet og en hotelovernatning samlet, selvom den rejsende har udvalgt og accepteret at betale for flyrejsen først, og rejsen dermed ikke er omfattet af den foreslåede § 3, stk. 1, nr. 2, litra a.

Bemærkning 2.2.3.2.1, om hvornår et sammensat rejsearrangement opstår:

Der vil dermed f.eks. være tale om et sammensat rejsearrangement, hvis en rejsende under et besøg hos et fysisk rejsebureau køber en flyrejse og betaler for den, hvorefter rejsebureauet tilbyder at formidle et hotelophold på samme rejse, som den rejsende accepterer, og herefter betaler for. Et sådant køb er ikke en pakkerejse, da betalingen sker separat for hver enkelt rejseydelse, og ikke samlet som ved en pakkerejse, jf. den foreslåede § 3, stk. 1, nr. 2, litra a.

Det eneste der adskiller sig i købsituationen i ovenstående eksempler er hvorvidt den rejsende har betalt ad én eller to omgange hos den samme hjemmeside, arrangør eller formidler.

For det første bør kunden gøres nøje opmærksom på, at hvis de vælger at betale ad én omgang, så er de dækket af en pakkerejse, og hvis de betaler ad to omgange, så er deres dækning kun som et sammensat rejsearrangement, der i praksis blot betyder, at kunden er dækket ved konkurs.

For det andet, kan man forestille sig at arrangøren eller formidlerens incitament til at sælge en pakkerejse daler væsentligt, når væsentlige forpligtigelser frafalder, hvis betalingen til den samme erhvervsdrive foregår over to betalinger.

Det fremgår endvidere i bemærkning 2.2.3.2.2, at såfremt der sendes en mail med en opfordring om yderligere tilkøb af rejseydelser med i bekræftelsen, så er der tale om et sammensat rejsearrangement. Men hvis der kommer en mail med opfordring om yderligere tilkøb af rejseydelser dagen efter (efter 24 timer) fra samme arrangør, så er der ikke tale om et sammensat rejsearrangement. Den erhvervsdrivende bør klart og tydeligt oplyse kunden, hvor denne skelnen går og at hvis ekstra ydelser tilkøbes inden 24 timer, så er kunden bedre dækket. Altså hvis kunden benytter tilbuddet i den ene mail er de konkursforsikrede, men hvis de benytter et tilbud dagen efter, så er der ikke tale om et sammensat rejsearrangement.

Vi hæfter os endvidere ved, at der ikke altid er tale om et sammensat rejsearrangement, når den erhvervsdrivende reklamerer for rejseydelser på deres hjemmeside, fx en reklame for et hotel. Det er yderst uigennemskueligt for kunden hvornår et fx et hotel på en hjemmeside er omfattet af et sammensat rejsearrangement, og hvornår et hotel ikke er omfattet som et sammensat rejsearrangement.

Derfor opfordrer vi til at det præciseres i loven, at kunden klart og tydeligt skal oplyses om, hvornår der er tale om reklame, et sammensat rejsearrangement eller en pakkerejse. Kunden har ikke en chance for at gætte, hvornår arrangøren eller formidleren har en samarbejdsaftale med den pågældende leverandør, som vises på arrangøren eller formidlerens hjemmeside. Det kan være uigennemskueligt om arrangøren eller formidleren, der har en hjemmeside som kunden besøger, har indgået en aftale med en hotelkæde (og derfor er omfattet af et sammensat rejsearrangement) eller om hjemmesiden har indgået et

samarbejde med et firma, der indsætter vilkårlige reklamer (og derfor ikke er omfattet af et rejsearrangement). Reklamerne på en rejseside vil som oftest omhandle rejseydelser, uanset hvilken aftale der ligger bag, da cookies sørger for at målrettet markedsføringen. Det er muligt for den erhvervsdrivende at lave lister over, hvilke reklamer de ikke vil have vist på deres hjemmeside. Derfor undrer det os, at det er op til kunden at regne ud, hvad der ligger bag en henvisning til fx et hotel i stedet for at det er op til den erhvervsdrivende ikke at vise en henvisning til et hotel, der ikke er omfattet som et sammensat rejsearrangement.

§ 5. stk. 1, nr. 6 og 7: Rejsearrangør og formidler

Vi støtter, at formidlere af pakkerejser omfattes af samme ansvar som rejsearrangøren, medmindre at en anden arrangør optræder som den ansvarlige for at opfylde forpligtelserne i en pakkerejse jf. bemærkning 2.2.3.8 og 2.2.3.9.

Kapitel 3: Information mv.

§ 6. stk. 1 og 2: Afgivelse af oplysninger inden aftalens indgåelse

Det bør ikke være op til arrangøren eller formidleren at beslutte hvornår en oplysning om rejseydelsens væsentlige kendetegn er relevant. Det bør være en pligt for arrangøren eller formidleren at oplyse om rejsens væsentlige kendetegn. Kontaktoplysninger, pris, depositum og reklamation vil til en hver tid være relevante oplysninger, og derfor bør der være pligt til at oplyse herom ved alle indgåelser af aftaler.

Vi mener at endvidere at den erhvervsdrivende inden aftalens indgåelse bør oplyse hvorvidt aftalen er en pakkerejse, et sammensat rejsearrangement eller ingen af delene. Det er komplicerede definitioner, og det kan ikke forventes at kunden kender lovens detaljerede niveau, tidsgrænser for køb, samlede eller separate betalinger hos samme bureau eller er bekendte med den erhvervsdrivendes bagvedliggende samarbejdsaftaler, der får betydning for kundens rettigheder.

§ 6. stk. 3:

Vi er enige i, at relevante standardoplysninger via skema skal oplyses klart, forståeligt og tydeligt. Det fremgår i bemærkningerne, men bør også fremgå i selve lovteksten.

§ 8. stk. 2:

Vi er enige i, at yderligere gebyrer og omkostninger skal dækkes af arrangør eller formidler, hvis den rejsende ikke er oplyst herom ved aftalens indgåelse.

§ 9. stk. 2: Indholdet af aftaler om pakkerejser

Ved fysisk indgåelse af en aftale bør den rejsende som standard få udleveret en kopi eller bekræftelse af aftalens indhold på skrift. Det bør ikke kun ske efter anmodning fra den rejsende, da det ikke er alle kunder, der vil være opmærksom på at bede om en kopi eller bekræftelse i selve aftalens indgåelse. En kopi eller bekræftelse bør også kunne sendes elektronisk.

§ 10. stk. 2 nr. 5:

Oplysninger om den rejsendes forpligtelse til at oplyse om eventuelle mangler, der er konstateret under levering af rejsen, bør fremgå meget tydeligt ved selve aftalens indgåelse. Vi ved fra Pakkerejseankenævnet, at en del rejsende ikke er bekendte med, at de skal reklamere på selve rejsen. Det bør derfor oplyses klart og tydeligt i aftalens indgåelse gerne gennem samtykke. Vi henviser til Forbrugerombudmandens vejledning for markedsføring på energiområdet og brug af konkurrence, hvor der skal indhentes samtykke.

Kapitel 4: Ændringer i aftalen inden pakkerejsens begyndelse

§ 15, stk. 1: afbestillingsret:

Direktivet åbner muligheden for at medlemslandene kan indføre national lovgivning, der kan øge forbrugerbeskyttelsen. Vi finder, at der er brug for en nærmere diskussion af Justitsministeriets vurdering om at rejser ikke kan gensælges, eller at arrangøren ikke nødvendigvis kan få refunderet køb ved underleverandør. Vi anerkender, at der må være grænser for fortrydelsesretten ved køb af rejser. Fx giver det ikke mening at have 14 dages fortrydelsesret til en rejse, der afvikles om en uge. Men deraf følger ikke, at forbrugerne ikke bør have nogen som helst fortrydelsesret. Flere flyselskaber (fx SAS) har fx en 24 timers fortrydelsesret ved internetkøb af flybilletter. Det ville give mere ens konkurrencevilkår, hvis et sådant krav var generelt gældende. Vi havde således gerne set at direktivets åbning for at indføre fortrydelsesret ved fjernsalg udnyttes. Der er særligt problemer med køb af pakkerejser på messer, hvor markedsføringen er aggressiv, og forbrugeren bør kunne fortryde aftalen.

§ 15, stk. 3:

Afbestilling ved ekstraordinære forhold bør også omfatte den rejsendes ret til at hæve købet ved alvorlig sygdom, ulykke eller dødsfald.

§ 15, stk. 4:

Vi er enige i at tilbagebetaling af beløb skal ske uden unødigt forsinkelse, men finder den maksimale tidsfrist på 14 dage for lang. Den rejsende kan være nødsaget til at købe en ny rejse i sidste øjeblik, og der kan det være nødvendigt at have fået udbetalt pengene hurtigere.

§ 17, stk. 1 nr. 2: Prisændringer

Vi er tilfredse med at skatter, afgifter og gebyrer for pakkerejsens rejseydelser ikke kan begrunde prisstigninger efter aftalens indgåelse, medmindre at det er oplyst før aftalens indgåelse. Lovteksten nævner kun prisforhøjelse, men det bør ligeledes fremgå jf. bemærkning 2.6.3.1. at hvis prisen kan forhøjes kan den lige så vel falde, som artikel 10, stk. 4 i direktivet foreskriver. Kunden bør automatisk oplyses, at hvis brændstofpriser, valutakurser, skatter, afgifter eller gebyrer falder, bliver rejsen billigere for kunden.

§ 17, stk. 2:

Prisforhøjelse bør ikke kunne ske op til 20 dage før afrejse. Relativt kort før afrejse kan den rejsende være nødsaget til at acceptere prisforhøjelsen, da en ny rejse kan være dyr at bestille 20 dage før afrejse. Vi mener derimod at fristen for at ændre i prisen bør være senest 30 dage før afrejse. En prisforhøjelse på 8 % kan være en væsentlig ændring af aftalen for den rejsende. Endvidere bør rejsearrangøren automatisk forelægge dokumentation for baggrunden for en prisforhøjelse, ligesom de kan gøre ved prisnedsættelse.

§ 17, stk. 3:

Det bliver gjort væsentligt mere besværligt med denne nye tilføjelse for kunden reelt at få realiseret en prisnedsættelse.

§ 17, stk. 4:

Vi er tilfredse med at der er kommet et loft på prisstigninger, men en prisstigning på 8 procent kan blive høj. Vi så gerne at der blev indført i den danske lov at prisstigningen maksimalt på være 3 procent.

§ 18, stk. 1: Arrangørens ændringer i aftalen

Vi finder den maksimale tidsfrist på 14 dage for lang. Den rejsende kan være nødsaget til at købe en ny rejse i sidste øjeblik, og der kan det være nødvendigt at have fået udbetalt pengene hurtigere. Vi mener, ligesom i gældende ret, at kunden bør have ret til erstatning, hvis kunden lider tab som følge af ændringer.

§ 19, stk. nr. 1:

I modsætning til gældende ret bliver det muligt for rejsearrangøren at ændre uvæsentlige kendetegn ved pakkerejsen uden kundens samtykke. Vi opfordrer kraftigt til, at der kommer en definition af, hvad der er uvæsentlige kendetegn ved en pakkerejse. Arrangørens definition er næppe altid i overensstemmelse med kundens definition og opfattelse af, hvad der er væsentligt i den rejse, som vedkommende har bestilt.

§ 20, stk. 1: rejsearrangørens opsigelse af aftalen om pakkerejsen

Det er uklart for den rejsende hvad et antal minimumsdeltagere betyder. Et antal, fx 20, siger ikke meget, hvis man ikke ved hvor mange der skal rejse. Det afhænger af om der er kalkuleret med 25 eller 200 deltagere, hvor stor risikoen for en aflysning er. Derfor mener vi at det er mere retvisende at oplyse en minimumsprocentsats af deltagere, der kan føre til at en rejse aflyses.

§20, stk. 1, nr. 1-3:

Vi finder fristerne for sene for opsigelse af rejsen til kunden. Det kan være svært og dyrt at finde en ny tilsvarende rejse kort før afrejse.

§20, stk. 3:

Vi finder den maksimale tidsfrist på 14 dage for lang. Den rejsende kan være nødsaget til at købe en ny rejse i sidste øjeblik, og der kan det være nødvendigt at have fået udbetalt pengene hurtigere.

Kapitel 5 – levering af pakkerejsen

§ 22, mangler ved pakkerejsen:

Det rejsende bør klart, og gerne med samtykke, oplyses om tidsfristen for reklamation, hvis der er mangler ved rejsen. Direktivet foreskriver ikke fastsatte regler om hvilke konsekvenser det må have for kunden ikke at reklamere på stedet. Det er erfaret i Pakkerejseankenævnet at en del kunder ikke er klar over at de skal reklamere på stedet, og derfor uhensigtsmæssigt mister retten til at påråbe sig fejl og mangler fra arrangørens side.

§ 23, stk. 3:

Vi er tilfredse med at den rejsende har mulighed for selv at afhjælpe en mangel og få refunderet udgifterne, hvis arrangøren ikke afhjælper manglen.

§ 24, stk. 2:

Den rejsende bør foruden ret til et forholdsmæssigt afslag i prisen have ret til at hæve købet, hvis de tilbudte rejseydelser er af lavere kvalitet end den aftale, såfremt at manglen er af væsentlig betydning for den rejsende.

§ 26, stk. 1:

Rejsearrangøren bør afholde udgiften for indkvartering uanset længden, såfremt at de ikke kan fragte den rejsende tilbage til afrejsestedet. Forpligtelsen bør ikke begrænses til tre dage.

§ 26, stk. 3:

Det bør ikke være op til den rejsende at oplyse særlige behov, da den rejsende ikke kender lovens definition af særlige behov, og derfor måske ikke vil anse en nylig graviditet som et særligt behov, der bør oplyses. Såfremt det skal oplyses arrangøren 48 timer før afgang, bør det være op til arrangøren at stille de relevante spørgsmål til den rejsende.

§ 28, stk. 1, nr. 2: Forholdsmæssigt afslag og erstatning

Det fremstår uklart hvad definitionen på en uvedkommende tredjemand er. Denne definition bør være klar, da den kan få alvorlig betydning for den rejsendes krav på erstatning.

§ 28, stk. 2:

En væsentlig ulempe for den rejsende bør defineres nærmere.

§ 33, stk. 2: Formidlerens forpligtelser

Vi er tilfredse med, at henvendelser rettet til formidleren anses for at være modtaget af rejsearrangøren.

Med venlig hilsen

Vagn Jelsø
Vicedirektør

Vibeke Myrtue Jensen
Politisk rådgiver

Selina Rosenmeier

Fra: Jan Bønæs <JBN@gl.stm.dk>
Sendt: 3. oktober 2017 17:00
Til: Selina Rosenmeier
Emne: Vs: Vedr. forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer (Nanoq - ID nr.: 6291421) (RIGS-GL Sagsnr.: 2017 - 546)
Vedhæftede filer: Forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer.pdf; logo.jpg; Vs Høring over udkast til forslag til lov om ændring af rejsegarantifondsloven (RIGS-GL Sagsnr. 2017 - 463) (Nanoq - ID nr. 5947063).pdf; Metadata for id nr. 5951443.pdf; SV Anordning om ikrafttræden af lov om pakkerejser for Grønland mv - opfølgning.pdf; Logo.png; logo.jpg

3. oktober 2017

Vedlagt fremsendes høringssvar, som Grønlands Selvstyre, Departementet for Sociale Anliggender, Ligestilling og Justitsvæsen har sendt hertil i stedet for direkte til Justitsministeriet. Materialet sendes herved til Justitsministeriet som rette modtager.

Med venlig hilsen
Inussiarnersumik Inuulluarit

Jan Bønæs

Souschef

Rigsbudsmanden i Grønland

Postboks 1030

3900 Nuuk

Telefon (+299) 32 10 01

Fax (+299) 32 41 71

Officiel e-mail: rnt@gl.stm.dk

Officiel hjemmeside: www.rigsombudsmanden.gl

Til: Jan Bønæs (JBN@gl.stm.dk)
Cc: CACH@nanoq.gl (CACH@nanoq.gl)
Fra: Jens Bjørn Jensen (jbj@nanoq.gl)
Titel: Sv: Vedr. forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer (Nanoq - ID nr.: 6291421)
Sendt: 02-10-2017 20:35:38

Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi har modtaget forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer i høring.

Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi har følgende bemærkninger til det fremsendte forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer.

1. Departementet vil venligst anmode justitsministeriet om at udforme en kongelig anordning om ikrafttrædelse for Grønland af lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer, så lov om pakkerejser kan gælde for Grønland fra 1. juli 2018.

2. Forslag til lov om ændring af lov om en rejsegarantifond blev sendt i høring til Naalakkersuisut fra Forbruger- og Konkurrencestyrelsen i Danmark d. 11. august 2017 via Rigsbudsmanden i Grønland. Departementet finder, at lov om en rejsegarantifond så vidt muligt bør ikraftsættes for Grønland samtidigt med ikraftsættelsen af lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer, for at sikre forbrugerne mest muligt.

Inuasslarnersumik Inuulluaqqusillunga
Mod venlig hilsen
Best regards

Jens Bjørn Jensen
fuldmægtig

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel

3900 Nuuk, Greenland

Tel.: +299 34 56 09

jbj@nanog.qi

www.naalakkersuisut.qi

Til
Justitsministeriet
Jm@jm.dk

Hotel • Restaurant
& Turisterhvervet

Vodroffsvej 32
1900 Frederiksberg C

Tel. +45 35 24 80 80
Fax +45 35 24 80 88

www.horesta.dk
horesta@horesta.dk

25. august 2017

Høringssvar vedr. Forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejseydelser.

HORESTA skal hermed afgive høringssvar over ovennævnte lovforslag. HORESTAs bemærkninger koncentrerer sig om afgrænsningen af "pakkerejsebegræbet" og begrebet "sammensatte rejseydelser".

cvr.nr. 17 01 48 11

Vedr. Pakkerejser - § 3

- Som noget nyt vil også såkaldte "click through"-køb blive anset for at være en pakkerejse, hvis visse oplysninger om den rejsende sendes videre fra den første erhvervsdrivende til den anden og/eller flere erhvervsdrivende.

Det fremgår, at hvis den rejsende efter at have købt den anden rejseydelse fra erhvervsdrivende 2 bliver sendt videre til erhvervsdrivende 3, hvor der købes en 3. rejseydelse, så bliver der tale om to pakkerejser med to forskellige arrangører, idet erhvervsdrivende 1 bliver rejsearrangør f.eks. rejseydelsen købt hos erhvervsdrivende 1 og erhvervsdrivende 2, mens erhvervsdrivende 2 bliver rejsearrangør f.eks. rejseydelse nr. 2 og 3.

Dette scenarie forekommer rodet og svært gennemskueligt, og det betyder også at rejseydelse 2 kommer til at indgå i 2 forskellige pakkerejser. Hvis der købes først flybillet hos en erhvervsdrivende, derefter hotel hos en anden erhvervsdrivende og endelig billeje hos en 3. erhvervsdrivende, så vil hotelydelsen blive en del af en pakkerejse, som består af flybillet og hotel, med flybilletudbyderen som rejsearrangør, samt af en anden pakkerejse, som består af Hotel og billeje, med hoteludbyderen som rejsearrangør. Scenariet kan gøres yderligere kompliceret, hvis der tilkøbes ydelser fra f.eks. en 4. udbyder, f.eks. adgang til en forlystelsespark.

Det er en uigennemskuelig situation både for udbydere men også for forbrugeren, som jo opfatter rejsen som én samlet rejse. Hvis det er hotelydelsen som svigter, vil det således være uklart (og dette spørgsmål ses ikke behandlet i bemærkningerne), om forbrugeren skal rette sit krav mod flybillet-udbyderen, som er rejsearrangør af pakkerejsen, som

indeholder flybillet og hotel, eller om kravet skal rettes mod hotellet, som er rejsearrangør af den pakkerejse, som består af hotel og billette.

Generelt forekommer det således uhensigtsmæssigt og svært administrerbart, at denne form for linkede transaktioner skal anses for pakkerejser.

Derfor kommer det væsentlige aspekt, at det heller ikke virker rigtigt/hensigtsmæssigt at én af de virksomheder, som den rejsende har købt en rejseydelse hos, skal hæfte for en aftale, som reelt er indgået med en anden erhvervsdrivende, jf. at en pakkerejse i henhold til § 3, stk. 1, nr. 2. litra e, reelt jo består af en pakke af to eller flere enkeltaftaler med forskellige udbydere.

HORESTA er naturligvis klar over, at det følger af direktivet, at de "forbundne onlinebestillinger" skal anses for pakkerejser, men det kommer utvivlsomt til at volde problemer, og det kommer formentlig til at betyde, at denne form booking fremover ikke vil blive udbudt, således at den rejsende fremover skal indtaste alle sine oplysninger hver gang han/hun skal booke tre forskellige rejseydelser, som beskrevet i det ovennævnte eksempel.

- Af § 3, stk. 2 fremgår det for så vidt angår "andre turismæssige ydelser", at et køb af f.eks. overnatning og en anden turismæssig ydelse kun vil blive anset for en pakkerejse, hvis den anden turismæssige ydelse er en væsentlig bestanddel af rejsen, og hvis den er købt og leveret inden leveringen af rejseydelsen påbegyndes. I de generelle bemærkninger står der, at reglerne (direktivet) ikke kan omgås ved, at en rejsearrangør eller formidler tilbyder den rejsende valget mellem yderligere turistydelser på forhånd og derefter tilbyder først at indgå aftalen om disse ydelser, efter at leveringen af den første rejseydelse er påbegyndt.

Det er ikke klart, hvor langt denne omgåelsesbetragtning rækker. Det er således uklart, hvor meget der skal til, før der vil være tale om omgåelse. Vil salg af et feriecenter/fritidshus- eller hotelophold med oplysning om, at der på stedet kan tilkøbes en adgang med rabat til et vandland (fordi man bor i det pågældende feriecenter eller på det pågældende hotel) være omgåelse, eller er der blot tale om almindelig information til en forbruger?

I de specielle bemærkninger står der (side 172) meget entydigt, om den anden betingelse, hvorefter turistydelserne skal være udvalgt og købt inden leveringen af rejseydelsen er påbegyndt, at hvis en turistydelse udvælges og købes efterfølgende, f.eks. efter at et hotelophold er påbegyndt, vil der ikke være tale om en pakkerejse, selvom betingelserne efter lovforslagets § 3, stk. 1, i øvrigt er opfyldt.

Der synes således at herske betydelig usikkerhed om, hvad der kan betegnes som omgåelse og hvad der ikke kan. Denne afgrænsning bør uddybes yderligere, gerne med eksempler.

Hotel • Restaurant
& Turisterhvervet

Vodroffsvej 32
1900 Frederiksberg C

Tel. +45 35 24 80 80
Fax +45 35 24 80 88

www.horesta.dk
horesta@horesta.dk

cvr.nr. 17 01 48 11

Det anføres i de generelle bemærkninger, at spørgsmålet om, hvorvidt en anden turistmæssig ydelse er en "væsentlig bestanddel" af en rejse beror på en konkret vurdering af rejsen og markedsføringen af rejsen. Det anføres videre, at forslaget dermed *som udgangspunkt* er en videreførelse af gældende praksis. Det fremgår ikke, hvorvidt denne videreførelse af praksis knytter sig til kravet om mindst at udgøre 25 pct. af rejsens samlede værdi, eller om det knytter sig til, at det vil bero på en konkret vurdering af afgøre, om en rejseydelse udgør en væsentlig bestanddel af rejsen?

Det er HORESTAs opfattelse, at det er uhensigtsmæssigt, at det skal/kan bero på en konkret vurdering, hvorvidt en anden turistmæssig ydelse er væsentlig eller ej. Så vidt muligt bør der fastlægges objektive kriterier herfor, da udfaldet af en konkret vurdering kan være meget forskellig afhængig af den eller de personer, som skal foretage denne vurdering. Det der kan være væsentligt for en rejsende, er måske ikke væsentligt for en anden rejsende.

Hotel • Restaurant
& Turisterhvervet

Vodroffsvej 32
1900 Frederiksberg C

Tel. +45 35 24 80 80
Fax +45 35 24 80 88

www.horesta.dk
horesta@horesta.dk

Vedrørende sammensatte rejseydelser - § 4

cvr.nr. 17 01 48 11

- Lovforslagets § 4 introducerer begrebet sammensatte rejseydelser, som er nyt i forhold til den eksisterende lov. Sammensatte rejseydelser relaterer sig alene til salg på internettet.

Generelt er det HORESTAs opfattelse, at lovens – og bemærkningernes - definitioner og afgrænsninger af, hvorvidt der er tale om en sammensat rejseydelse, er meget uklare, og vil komme til at volde mange vanskeligheder i praksis.

Der er tale om en sammensat rejseydelse, hvis en erhvervsdrivende/rejseudbyder på *målrettet* vis formidler køb af en eller flere andre rejseydelser. Spørgsmålet om, hvornår der er tale om en "målrettet formidling af køb" i § 4's forstand vil komme til at afhænge af karakteren af det link og/eller den markedsføring, som den primære rejseudbyder har vedrørende andre rejseydelser.

Det fremgår, at f.eks. en liste på en rejseudbyders – fx et flyselskabs - bookingside, hvor den rejsende kan se en liste med hoteller, ikke vil blive betragtet som en sammensat rejseydelse, hvis den rejsende vælger et af disse hoteller. Det fremgår ikke, om der i en sådan liste må være indsat links til de enkelte hotellers bookingsider.

Det fremgår også, at fx annoncer for hoteller, som tilbyder ophold, der er direkte målrettet den rejsendes destination og længden på opholdet, vil betyde, at et køb af et sådant hotelophold fører til, at der er tale om en sammensat rejseydelse.

Derimod vil køb af hotelværelse på baggrund af en annonce, som genereres fx af cookies eller som fremgår af rejseudbyderens hjemmeside på baggrund af metadata, ikke føre til, at der er tale om en sammensat rejseydelse.

Det fremgår af både de generelle og de specielle bemærkninger, at den målrettede formidling ofte vil indebære en form for aftale og betaling mellem de erhvervsdrivende. På den anden side kan man med denne formulering således ikke udelukke at også, hvor der ikke foreligger en aftale og/eller betaling, kan der være tale om målrettet formidling.

Hotel • Restaurant
& Turisterhvervet

Det er således ganske vanskeligt at vide, hvornår noget vil være "målrettet formidling" og hvornår der blot er tale om et "uskyldigt" link.

Vodraffsvej 32
1900 Frederiksberg C

Det er muligt, at det på baggrund af direktivet ikke er muligt at blive mere objektiv på afgrænsningen af sammensatte rejseydelser og i særdeleshed begrebet "målrettet formidling", men i det omfang der retligt er mulighed for det, skal HORESTA kraftigt opfordre til at der fastsættes mere objektive bestemmelser for, hvornår der er tale om "målrettet formidling" og dermed en sammensat rejseydelse..

Tel. +45 35 24 80 80
Fax +45 35 24 80 88

www.horesta.dk
horesta@horesta.dk

Set med HORESTAs øjne bør der alene være tale om sammensatte rejseydelser, hvor der foreligger en aftale om "målrettet formidling" mellem flere rejseudbydere, og hvor der sker en aftalt udveksling af oplysninger mellem de erhvervsdrivende. Herved undgår man også, at en rejseudbyder kommer til at stå i den situation, at de uden at være bevidste herom, bliver omfattet af reglerne om sammensatte rejseydelser fordi de - i modsætning til det som de troede - bliver anset for at have udført "målrettet formidling" af rejseydelser .

cvr.nr. 17 01 48 11

- I lighed med hvad der er gældende for pakkerejser kan der også, for så vidt angår sammensatte rejseydelser, blive tale om, at flere rejseudbydere kommer til at stå som rejsearrangører/formidler for en sammensat rejseydelse.

Der opstår endnu en sammensat rejseydelse hvis den rejsende - efter at have købt en ydelse hos den anden erhvervsdrivende - køber endnu en (3.) rejseydelse hos en tredje erhvervsdrivende på baggrund af målrettet formidling fra den anden erhvervsdrivende. I dette (2.) sammensatte rejsearrangement vil den erhvervsdrivende, som den rejsende købte sin anden rejseydelse hos, således være den erhvervsdrivende, der formidler det sammensatte rejsearrangement.

Problematikken her er præcis den samme som er beskrevet ovenfor for så vidt angår pakkerejser, og der skal derfor henvises til disse bemærkninger.

- Hvis der er tale om et sammensat rejsearrangement, så følger det af § 35, at den rejsende har krav på en række oplysninger fra udbyderen af det sammensatte rejsearrangement. Udfordringen er imidlertid, at den første rejseudbyder, som sælger fx flybillet reelt ikke altid vil vide, om den rejsende efterfølgende via f.eks. et link på rejseudbyderens hjemmeside køber fx hotel eller billeje.

Som en løsning herpå følger det af § 36, at den rejseudbyder, hvor den rejsende køber den 2. rejseydelse, herefter skal underrette den første rejseudbyder om, at der nu er tale om et sammensat rejsearrangement. Udfordringen her er imidlertid også, at den 2.

rejseudbydere ikke altid vil være klar over, at der tidligere er købt flybilletter hos den første rejseudbydere.

I praksis bliver det meget vanskeligt at efterleve bestemmelserne i både § 35 og 36, hvilket også taler for, at sammensatte rejsearrangementer kun bør foreligge, hvor der er tale om to rejseudbydere som har en indbyrdes aftale omkring formidling, jf. bemærkningerne ovenfor, omkring afgrænsning af sammensatte rejsearrangementer.

Afgrænsningen af "andre turistydelse" - § 5

- Det fremgår af § 5, st. 1, nr. 1 d, at som en selvstændig rejseydelse anses også enhver anden turistmæssig ydelse, der IKKE er en uløselig del af en anden rejseydelse.

Det fremgår af de specielle bemærkninger, at fx hotelgæsters adgang til spa, swimmingpool, motionsrum eller andre faciliteter på et hotel ikke vil blive anset for en selvstændig rejseydelse, idet sådanne services anses som en uløselig del af hotelopholdet/indkvarteringen.

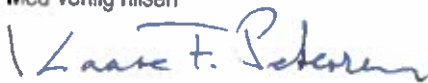
Efter HORESTAs opfattelse må det samme gøre sig gældende for et feriecenter med et tilknyttet vandland, hvor leje af et feriehus giver adgang til et vandland. Det synes imidlertid ikke at være tilfældet, idet det videre fremgår af bemærkningerne, at eksempelvis adgang til en forlystelsespark, som er inkluderet i prisen for indkvartering vil blive anset for en selvstændig rejseydelse.

Det fremgår heller ikke, hvorvidt selvstændig – og ikke på forhånd aftalt - køb af adgang til et vandland efter ankomsten i et feriecenter, vil blive anset for en selvstændig rejseydelse, jf. også bemærkningerne ovenfor om definition af en pakkerejse.

Så vidt HORESTA er orienteret har EU-kommissionen imidlertid forholdt sig til, at adgang til et vandland, som led i indkvarteringen på et feriecenter er en uløselig del af indkvarteringen. Der er således behov for at få dette præciseret, ligesom der generelt i bemærkningerne er behov for yderligere eksemplificering af, hvornår noget anses for at være en uløselig del af en anden rejseydelse.

HORESTA står naturligvis til rådighed for eventuelle spørgsmål eller uddybninger vedr. dette høringssvar.

Med venlig hilsen

Kaare Friis Petersen
Erhvervsjuridisk chef

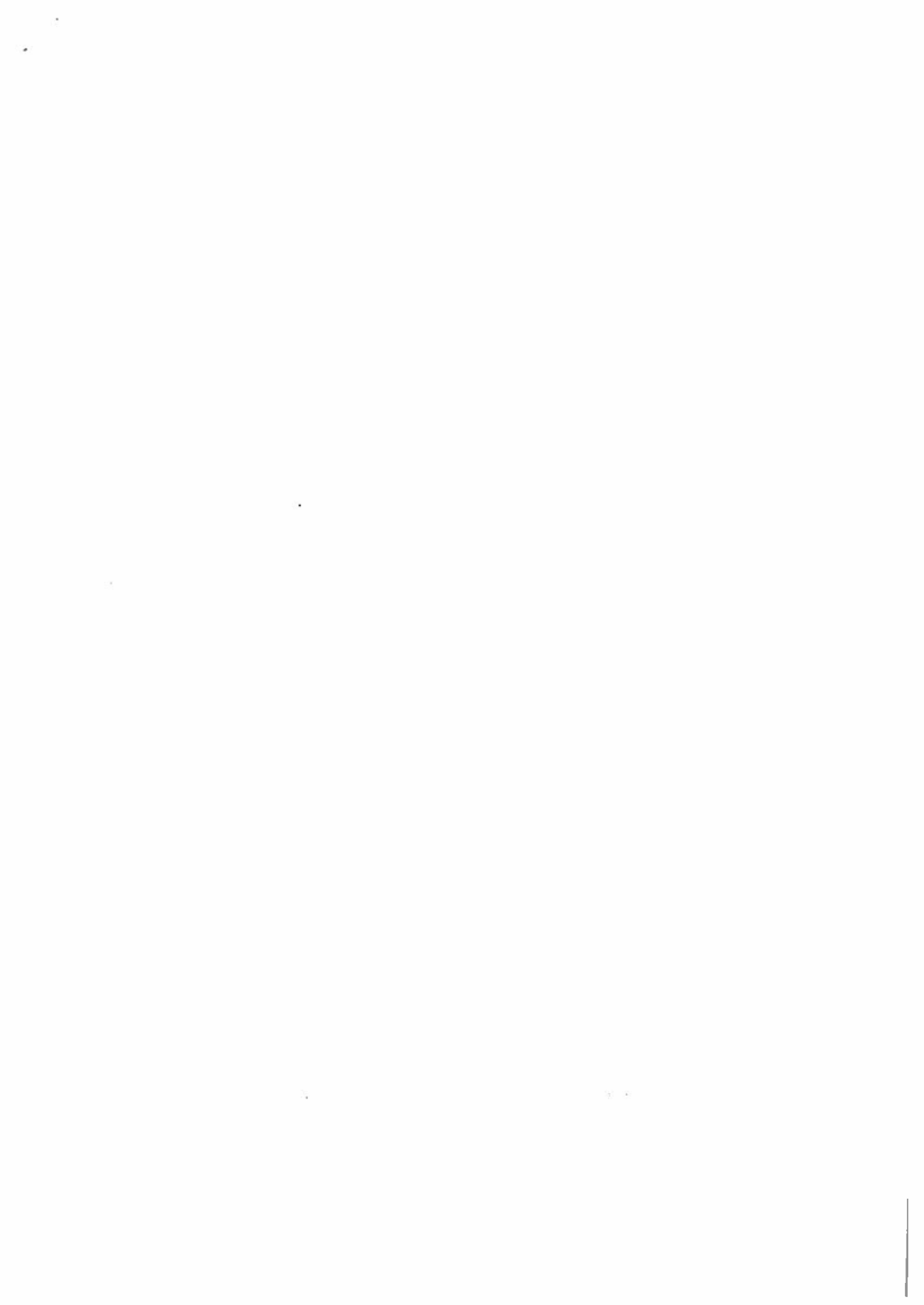
Hotel • Restaurant
& Turisterhvervet

Vodroffsvej 32
1900 Frederiksberg C

Tel. +45 35 24 80 80
Fax +45 35 24 80 88

www.horesta.dk
horesta@horesta.dk

cvi.nr. 17 01 48 11

Justitsministeriet
Formueretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Via mail: jm@jm.dk

Den 16. august 2017

Høring over udkast til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer

Hermed fremsender Rejsearrangører i Danmark, RID, vores kommentarer til udkastet til forslag til lov om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer.

Indledende bemærkninger

Som brancheforening hilser vi bestræbelserne på at skabe nogle nye, legale rammer for forbrugerbeskyttelse og brancheudvikling, som bl.a. afspejler nye forretningsmodeller og ny teknologi, velkommen.

Det er dog vores indtryk, at direktivet indeholder en række ændringer og nyskabelser, som i både formulering og substans er forholdsvis komplekse. Bl.a. introduktionen af "sammensatte rejsearrangementer", som både lovfortolkningsmæssigt og anvendelsesmæssigt formentlig vil give anledning til en vis usikkerhed om forståelsen og omfanget hos både aktører og de rejsende.

Ikke mindst fordi den teknologiske udvikling går så stærkt, vil det for både branchen og for de rejsende formentlig være en udfordring at tilvejebringe et fælles og entydigt billede af, om et givent rejseprodukt er omfattet af den nye lov, og i givet fald med hvilke retsvirkninger.

Hertil kommer, at direktivet som et totalharmoniseringsdirektiv ikke giver de nationale, lovgivende myndigheder større rum for fortolkning end den snævre fortolkning, der måtte udspringe direkte af direktivets artikler og præambelbetragtninger. Risikoen herved er, at den tilsigtede ensartethed i implementeringen i sidste ende kan resultere i uafklarethed og forskellighed på tværs af lande.

Og dermed vanskeliggøres indfrielsen af et af direktivets overordnede formål: At skabe et højt forbrugerbeskyttelsesniveau. Samt lige og rimelige konkurrencevilkår – ikke mindst i forholdet mellem rejsearrangører og formidlere af sammensatte rejsearrangementer.

Trods et velgennemarbejdet, vejledende udkast til lovforslag vil jeg på RIDs vegne derfor appellere til, at Justitsministeriet, også i det videre lovforberedende og direktivimplementerende arbejde, er lydhør overfor sådanne input og erfaringer fra både branche og forbrugerne, at vi sammen kan få skabt et fornuftigt og velafbalanceret fortolkningsbidrag, der fra starten kan gøre implementeringen af direktivet og den nye pakkerejselov succesfuld.

Bemærkninger til de enkelte lovbestemmelser

§ 4 stk. 1 litra 2

Udtrykket "På målrettet vis" synes uklart. Både i direktivet og i bemærkningerne til bestemmelsen. Det kan være svært for de rejsende, og formentlig i en række tilfælde også for de erhvervsdrivende, at vurdere, om formidlingen har en sådan karakter, at den betragtes som "på målrettet vis" med de juridiske og administrative konsekvenser, det vil have.

§ 5 litra 1 og 7

Det fremgår af bemærkningerne til litra 1, at vurderingen af, hvorvidt billeje er en turistmæssig ydelse, skal afgøres efter Pakkerejse-Ankenævnets praksis. Det er mit umiddelbare indtryk, at denne praksis i højere grad hidrører fra Rejsegarantifonden.

I litra 7 opregnes i bemærkningerne en række eksempler på, hvordan en formidler kan udøve sit virke. Det nævnes bl.a., at en formidler også kan optræde som kommissionær og sælge pakkerejsen i eget navn.

Vi må på det kraftigste fraråde, at formidlerbegrebet udvides til også at omfatte sådanne tilfælde. Det er kernen i hele formidlerbegrebet, at der er en rejsearrangør, som hæfter for rejsen og i hvis navn, rejsen sælges. Formidleren sælger ikke rejsen i eget navn men i arrangørens navn og har pligt til at tydeliggøre dette overfor de rejsende, hvis den juridiske status som formidler skal opretholdes.

Hvis formidlerbegrebet udvides til kommissionærtilfælde, som foreslået i udkastet, vil det skabe en betydelig usikkerhed hos de rejsende om, hvem der er deres juridiske aftalepart, hvis formidleren, uden et juridisk pakkerejseansvar, kan sælge rejsen i eget navn.

Jeg henviser i den forbindelse i øvrigt til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens udkast til forslag til lov om en rejsegarantifond (side 37), hvoraf det i relation til salg af pakkerejser ved kommission fremgår, "at dette må antages at være sjældent eller aldrig forekommende, idet en rejse ikke på samme måde som en vare egner sig til at blive solgt i kommission".

§ 6 stk. 1 litra 8

Der lægges op til, at arrangøren skal informere om rejsens egnethed for bevægelseshæmmede personer generelt og på anmodning specifikke oplysninger om rejsens egnethed under hensyn til den rejsendes behov. Det vil i praksis ofte ikke være muligt at give sådanne specifikke oplysninger, idet egnethedsvurderingen er individuel og vedrører helbredsmæssige forhold, som arrangøren ikke med rimelighed kan vurdere omfanget og konsekvenserne af.

I praksis vil arrangørerne dog tilstræbe at give så kvalificerede oplysninger om rejsens egnethed for bevægelseshæmmede generelt, som muligt.

§ 6 stk. 2 litra 4

Bestemmelsen vedrører information om antallet af rejsende, der kræves, for at pakkerejsen gennemføres. Der henvises i øvrigt til § 20.

Udtrykket "antallet" bør tydeliggøres i bemærkningerne. I udkastet henvises blot til, at bestemmelsen på dette punkt minder om de oplysninger, arrangøren i dag skal give.

I bemærkningerne til § 20 (side 214) fremgår, at "Angivelsen af minimum antal deltagere – som det også er tilfældet i dag – angives som et mindste antal deltagere eller en mindste belægningsprocent."

Dette forhold bør tillige anføres direkte i bemærkningerne til § 6 st. 2 litra 4, idet det er et vigtigt fortolkningsbidrag for både rejsearrangørerne og de rejsende. Behovet for og rimeligheden af at kunne angive en belægningsprocent, skyldes det forhold, at det ved udbud af rejsen ikke altid er klart, hvilken flytype og dermed sædekonfiguration/sædeantal, der er på en given flyvning.

Derfor er det også fremover vigtigt, at arrangøren kan løfte sin informationsopgave ved at angive en belægningsproces; naturligvis med respekt for aftalelovens § 36.

§ 15 stk. 3

Bestemmelsen vedrører kundens afbestillingsret i tilfælde af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder, som væsentligt berører leveringen af pakkerejsen m.v.

Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår, at man ved vurdering af, hvorvidt der er tale om uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder i et vist omfang kan tillægge den rejsendes personlige forhold vægt. Dette er en fortolkning, som går noget længere end både artikel 12 og præambelbetragtning 31. Og praksis i øvrigt.

Der kan naturligvis forekomme situationer, hvor særlige, individuelle forhold kan betinge, at en konkret situation betragtes som uundgåelig eller ekstraordinær. Men som udgangspunkt bør det være en generel vurdering af sikkerhedsrisikoen ved en konkret hændelse, som er afgørende for kundens afbestillingsret efter den foreslåede § 15 stk. 3.

I modsat fald kunne det særlige "uundgåeligheds- og ekstraordinær-kriterium" blive helt arbitrært forstået og forvaltet i praksis. Man kan nemt forestille sig, at nogle rejsende måske betragter en begivenhed på et rejsemål så ekstraordinær, at de ønsker at afbestille rejsen; mens andre opfatter hændelsen som en så begrænset afvigelse fra normalen, at de gerne vil rejse. Det ville give anledning til endeløse diskussioner og forvirring om denne kvalificerede afbestillingsadgang, hvis individuelle skøn skal lægges til grund.

Derfor må vi indtrængende appellere til, at den nugældende praksis – som ifølge bemærkningerne på side 206 svarer til den gældende – hvor en ekstraordinær, afbestillingsberettigende situation som udgangspunkt først skønnes at foreligge, hvis den er konstateret af en offentlig myndighed, fastholdes. En praksis, som også Pakkerejse-Ankenævnet gennem årene har fulgt.

Igennem mange år har det i praksis været således, at i tilfælde af at Udenrigsministeriet i en rejsevejledning fraråder rejser til et givent rejsemål, har medlemmerne af RID valgt at indstille yderligere salg og befordring til det pågældende rejsemål, indtil Udenrigsministeriet ændrer sin rejsevejledning og ikke længere fraråder rejser til den pågældende destination.

Denne praksis er kendt og balanceret, og hviler på et objektivt grundlag, som både de rejsende og branchen kan støtte ret på. Og den følges i øvrigt også i de andre nordiske lande.

Denne fortolkning synes også at harmonere med principperne bag præambelbetragtning 31, hvoraf dels fremgår, at uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder kun kan betinge en opsigelse af rejseaftalen, hvis denne bliver "væsentligt berørt" heraf. Af præambelbetragtning 31 fremgår endvidere, at retten til opsigelse kun bliver aktuel, hvis den gør det "umuligt at rejse sikkert til destinationen". Og hvem kan kvalificeret vurdere dette?

Hvordan skal en rejsearrangør kunne vurdere, hvad er ekstraordinært for et lille barn, for en ældre rejsende, eller en fyrrårig med eks. nedsat immunforsvar?

I mange tilfælde kan hverken rejsebranchen eller den enkelte rejsende kvalificeret foretaget en sikkerhedspolitisk vurdering af en begivenhed på et bestemt rejsemål. Det kan derimod offentlige myndigheder, eks. Udenrigsministeriet, som i dialog med den lokale ambassade, andre landes myndigheder og efterretningstjenester har et helt andet og mere kvalificeret grundlag for at vurdere, om rejser til et bestemt rejsemål bør frarådes eller ej.

I tilknytning hertil kan nævnes, at såfremt der var adgang til for den enkelte til arbitrært at skønne, hvorvidt en begivenhed på rejsemålet fremadrettet havde en sådan sikkerhedsmæssig karakter, at man kunne vælge at opsigse rejseaftalen, ville det indebære en risiko for utilsigtet spekulation.

Hvis man forestiller sig, at en person har købt en rejse til fuld pris, og efterfølgende med et argument om at forholdet på rejsemålet gjorde rejsen usikker og derfor ville afbestille sin rejse kort inden afrejse, kunne den pågældende efterfølgende genkøbe sin rejse til den stærkt rabatterede pris, som rejsearrangøren, for at reducere sit tab, måtte genudbyde rejsen til.

Det ville være helt urimeligt, hvis en sådan individuel, arbitrær tilbagetrædelsesret blev lovfæstet, idet det her i øvrigt antages, at arrangøren kun gennemfører rejser, så længe en offentlig myndighed ikke vurderer, at der er sikkerhedsmæssige forhold, som er til hinder herfor.

Endelig fremgår det af den nugældende pakkerejselovs § 9 stk. 3, at kundens adgang til at afbestille rejsen under de særlige kvalificerede omstændigheder kun kan ske, hvis begivenheden forekommer ind for et tidspunkt af 14 dage inden afrejse.

Dette betyder eksempelvis i praksis, at hvis der på et rejsemål er en hændelse – eks. en bombesprængning i Tyrkiet – som eks. i maj får Udenrigsministeriet til at fraråde rejser til den pågældende destination, er det kun afgang i de efterfølgende 14 dage, som kan afbestilles.

Man kan ikke, hvad også ville være helt urimeligt, afbestille rejser til de pågældende rejsemål i oktober, hvis der i maj har været en bombesprængning på rejsemålet. Baggrunden herfor er, at hvis forholdene på rejsemålet efter Udenrigsministeriet skøn i det konkrete eksempel i juni ikke længere betinger en "fraråde-rejsevejledning" kan opsigelsesretten ikke gøres gældende længere end 14 dage herefter.

Vi skal derfor indtrængende opfordre Justitsministeriet til at tage disse betragtninger – både den objektive vurdering og opsigelsesrettens udstrækning – til efterretning ved den endelige udformning af lovforslaget og bemærkningerne hertil.

§ 18 stk. 1

Bemærkningerne til bestemmelsen afspejler ikke den nugældende retstilstand og går endvidere væsentligt længere, end direktivets artikel 11 stk. 2 litra a) betinger.

Bestemmelsen omhandler konsekvenserne af, at arrangøren tilbyder en anden rejse end den oprindelige. I dette tilfælde en rejse af højere værdi og dermed en højere pris end den oprindelige.

Ifølge pakkerejselovens § 16 skal kunden i sådanne tilfælde "betale prisforskellen, i det omfang denne ikke kan kræves erstattet af arrangøren, jf. § 17". Men der er i §§ 16 og 17 stor forskel på at skulle betale en højere pris for et bedre produkt end på at skulle have erstatning for et tab.

Ret til erstatning forudsætter, at der er lidt et tab. Det er der ikke, hvis man vælger en bedre rejse til en højere pris. Værdi og pris hænger sammen. I Betænkning til pakkerejseloven (1240/1992) side 176 fremgår direkte, at den type tab der kunne blive aktuelt, er merudgifter til visa, vaccinationer, forsikringer og andre kausale og adækvate tab.

Det er således en klar juridisk fejlfortolkning, når det i bemærkningerne til den nye § 18 i udkastet til lovforslaget side 212, andet afsnit er anført, at den rejsende skal "betale prisforskellen, men har som udgangspunkt ret til erstatning for et tilsvarende beløb fra arrangøren, medmindre en af ansvarsfrihedsgrundene foreligger".

Der er således behov for i bemærkningerne at præcisere, at hvis den rejsende vælger at acceptere den foreslåede ændring, jf. direktivets artikel 11, dvs. vælger en rejse til en højere værdi, naturligvis skal betale for den bedre rejse. På samme måde som man har ret til at få et forholdsmæssigt afslag, hvis den tilbudte rejse har en lavere kvalitet og værdi, jf. 18 stk. 3 i udkastet.

I modsat fald ville arrangøren næppe tilbyde et sådan alternativ. Og det er næppe i de rejsendes interesse.

§ 20

Der henvises til bemærkningerne overfor til § 6 stk. 2 litra 4.

§ 22

Bestemmelsen omhandler den rejsendes forpligtelse til at reklamere over en mangel. Til forskel fra den gældende pakkerejselovs § 26, hvor det udtrykkeligt er angivet, at den rejsende mister retten til at påberåbe sig manglen, hvis fristen ikke overholdes, er der i den foreslåede bestemmelse – og i direktivets artikel 13 stk. 2 i øvrigt – ikke eksplicit anført retsvirkningerne af manglende overholdelse af fristen.

Dette bør dog ikke indebære, at der ikke er konsekvenser af en ikke-overholdelse af reklameringsforpligtelsen. Det ligger i almindelig retspraksis og i forholdets natur, at manglende overholdelse af et pålæg og en forpligtelse har konsekvenser.

I relation til rejser skal vigtigheden og nødvendigheden af en hurtig reklamation bl.a. ses i lyset af dels af arrangørens afhjælpningsret/mulighed, dels at det kan være vanskeligt nogen tid efter rejsens gennemførelse at få belyst en reklamation og dokumenteret en mangel, fordi mange destinationer kun har åbent i sommer- eller vintersæsonen, hvilket efter sæsonslut ofte vanskeliggør eller umuliggør opfølgning på en henvendelse, der ikke er meddelt arrangøren uden unødigt forsinkelse efter, at manglen er opdaget.

Er der tale om en mangel, bør man reklamere straks, ellers mister man rettet til at gøre manglen gældende.

Dette skønnes der således behov for - både af hensyn til de rejsende, branchen og Pakkerejse-Ankenævnet - i bemærkninger at få præciseret, frem for blot at anføre, at der med lovforslaget gives "rum for en vurdering af, hvad konsekvenserne af for sen opfyldelse af oplysningspligten fra den rejsende skal være."

§ 26

Bestemmelsens begrænsning af indkvarteringsforpligtelsen i tilfælde af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder skaber en mere rimelig balance mellem arrangørens/flyselskabets og passagerernes ansvar for meromkostninger i sådanne situationer, end tilfældet er i dag.

Beklageligvis vil denne begrænsning ikke blive tillagt nogen reel betydning grundet den manglende vedtagelse af en ny forordning til erstatning af Denied Boarding forordning 261/2004. Vi kan kun håbe, at der inden for nær fremtid sker en opdatering af den nugældende EU-regulering af dette område.

§ 27

Bestemmelsens udvidelse af gældende retstilstand, således at den rejsende både kan få forholdsmæssigt afslag og afhjælpning, forekommer grundlæggende rimelig. Det forudsætter dog, at anvendelsen af bestemmelsen, bl.a. i Pakkerejse-Ankenævnet, vil finde sted på en rimelig og pragmatisk måde.

§ 35 stk. 1 litra 2

Det er vigtigt, at det i forhold til de rejsende tydeligt fremgår, at der ved køb af sammensatte rejsearrangementer kun er dækning for konkurs hos formidleren af det sammensatte rejsearrangement. Og ikke hos andre leverandører af rejseydelser. Dvs. en partiel dækning.

Tiden må vise, hvilke implikationer det i praksis vil give, at kun en del af det sammensatte rejsearrangement er dækket i og med det forudsættes, at andre leverandører leverer deres ydelse trods formidlerens konkurs. En række praktiske og økonomiske uhensigtsmæssigheder i så henseende må forventes.

§ 38

Bestemmelsen om et objektivt ansvar for tekniske fejl ved bestillingen er en nyskabelse i dansk ret. For at sikre en klar forståelse af bestemmelsens udstrækning, anbefales det i bemærkningerne at tilføje en passus om, at en rejsende i ond tro ikke har krav på erstatning i tilfælde af tekniske fejl og mangler ved bestillingen.

Hvis eksempelvis en arrangør, ved en fejl på hjemmesiden eller i bookingsystemet, udbyder en rejse til Thailand for 10 kr. frem for rettelig 10.000 kr., må det medføre ond tro hos den rejsende med den konsekvens, at den pågældende ikke kan fastholde aftalen eller gøre krav gældende over for arrangøren.

Kommentarer til lovforslagets almindelige bemærkninger

Det fremgår i kapitel 4 i de almindelige bemærkninger (udkastets side 161 og 163), at de administrative konsekvenser for erhvervslivet vurderes at være under 4 millioner. Beløbet kvantificeres ikke. Det fremgår endvidere, at lovforslaget ikke vurderes at have økonomiske konsekvenser eller indebærer merudgifter for erhvervet.

Det er beklageligt, at Erhvervsstyrelsen ikke kvalificerer dens vurdering. Og vi må tage afstand fra synspunktet om, at implementeringen ikke skulle have nogle økonomiske konsekvenser eller merudgifter for erhvervet.

For der er ingen tvivl om, at implementeringen af direktivet vil have betydelige udgifter for erhvervet!

For både rejsearrangørerne og formidlerne af sammensatte rejsearrangementer vil den nye pakkerejselov dels betyde udarbejdelse af nye standard-, branche- og købsvilkår, og dels vil den løbende efterlevelse af lovens øgede informationspligt pålægge erhvervet nye økonomiske byrder.

Afsluttende bemærkninger

Lov om pakkerejser er den mest centrale og afgørende regulering af de danske rejsearrangørers virke. Den er branchens "grundlov", om man vil. Udarbejdelsen og vedtagelsen af en klar og afbalanceret formulering af både lovtekst og bemærkninger/forarbejder ligger os derfor stærkt på sinde i ønsket om, at branchen også fremover skal kunne udvikle sig og drive sit virke på rimelige og lige vilkår.

Vi håber derfor, ovennævnte bemærkninger vil blive taget til efterretning i forbindelse med Justitsministeriets udarbejdelse af det endelige lovforslag.

Såfremt vores bemærkninger måtte give anledning til spørgsmål, eller såfremt vi på anden måde kan bidrage med informationer, erfaringer eller praksis vedrørende branchens forhold, står vi naturligvis til rådighed.

Med venlig hilsen
REJSEARRANGØRER I DANMARK

Henrik Specht
Direktør

Fakta:

RID repræsenterer rejsearrangørerne: Spies, TUI, Apollo, Bravo Tours, Sun Tours, Atlantis Rejser, Travel Booking/Ung Rejs, Århus Charter, Club La Santa, Folkeferie.dk, Primo Tours, Detur, Amisol Travel, Sunweb og SunCharter.

RIDs medlemmer sendte i 2016 ca. 1,13 millioner ferierejsende ud af Danmark – svarende til ca. 90% af det samlede chartermarked.

Se tillige www.rejsearrangorer.dk